

Özgür Düşün

Aylık Gençlik Dergisi Yıl:1 Sayı:3 15 Haziran-15 Temmuz 2002

1.500.000 TL

- Emperyalizm ve terör
- Kendini yapılandırmak
- Avrupa Birliği ve Türkiye
- Sivas katliamını unutmak
- Devrimci yaşam tarzı
- Değişen üniversiteler...

**15-16 HAZİRAN DİRENİŞİ
YOLUMUZU AYDINLATIYOR**

Karanlıklar ülkesinin aydınlık yüzleri, tekrar merhaba...

Nisan ve Mayıs aylarında olduğu gibi, bu ayın da on beşi çabucak gelip çattı. Hazırklarımızı hızlandırıp dergimizi tamamladık. Gönderilen yazıların, daha önce belirtmiş olmamıza rağmen, yayın tarihine birkaç gün kala bize sunulması, istemediğimiz sorunlar yaratsa da Özgür Düşün'ün üçüncü sayısını özenle hazırlayıp 15 Haziran'a yetiştirdik.

Bu sayımızda, gündemdeki önemli konulara elimizden geldiğince yer vermeye çalıştık. Avrupa Birliği meselesini ve buna bağlı olarak Türkiye'de ortaya çıkan durumu değerlendirdik.

Bunun yanında, modern dünyada insan sorunu, eğitim ve üniversite gençliğinin durumuyla, devrimci yaşam tarzı adlı yazıya yer verdik. Uluslararası Devrimci Hareket'in yeni bir mevzisi olan Dünya Halkları Direniş Hareketi'nden bir temsilciyle yaptığımız röportajı da dergimize alına gereği duyduk.

Özgür Düşün'deki diğer yazılardan bazıları da şöyle: Şair Berrin Taş'la Cehennem Şiirleri üzerine söyleşi, aydınlanma, semt gençliğini kemiren sorunlar.

15-16 Haziran uyanışının coşkusuyla iyi okumalar derken, 2 Temmuz 1993'te Sivas'ta yaşanan katliamda yaşamını yitirenleri bir kez daha anıyoruz.

Ürün gönderen tüm dostlarımıza teşekkür edip, sayfa sınırlılığundan ötürü yayımlayamadığımız yazılara ileriki sayılarımızda yer vermeye çalışacağımızı hatırlatıyoruz.

15 Temmuz'da yeni bir Özgür Düşün'le buluşmak üzere...

Sunu	1
Okur Görüşleri	2
Aforizma	3
Ya AB, Ya AB...	4
Emperyalizm ve Terör	8
Türkiye ve Avrupa Birliği	13
Eğitim Üzerine İncelemeler (2)	17
DHDH'ni İnşa Edelim!	23
Semt Gençliği Üzerine	30
Sivas	32
Devrimci Yaşam Tarzı	34
Değişen Üniversiteler ve İhtiyaç	37
Şiir	43
Kendini Yapılandırmak	44
Aslolan Değiştirmek	47
Türkiye'de Şiir Ortamı... (Röportaj)	52
Öykü	55
MAL...	58

Özgür Düşün

E-mail: ozgurduşundergisi@hotmail.com

KARDELEN BASIM-YAYIM REKLAM
GÖSTERİ ORGANİZASYON LTD. ŞTİ.
Sahibi ve Yazışmaları Müdürü: Mahir ZENGİN
Yönetim Yeri: Atatürk Bulvarı Enlak Bankası
Apt. C Blok No: 142 Kat: 6 Daire: 24Aksaray/İst
Tel: (0212) 520 54 42 -Faks: (0212) 520 53 93
Dağıtıcı: Kardelen Yayıncılık Baskı: SERLER

BÜROLAR

ADANA: Kuruköprü Mah. Midekgirmez Çarşısı 10 Sok. No:21 Tel-Fax: (0322) 352 67 20

ANKARA: Konur Sok. 14/26 Kızılay/Ankara Tel-Fax: (0312) 425 79 59

İZMİR: 853. Sok. Bilen İşhanı No: 27 Kat 6/610 Konak/İzmir Tel-Fax: (0232) 445 86 22

KARTAL: Atatürk Bulvarı Dr. Sadık Ahmet sk. Karakaş İşhanı No:225 Tel-Fax: (0216) 389 56 07

MERSİN: Babçe mah. 111. sok. Emine Kara İşhanı No: 28 Kat:7

ATINA: Kalidromion 30 Elserbia 106 80 Atina/Yunanistan Tel-Fax: (0030) 10 381 45 38

YD TEMSİLCİLİĞİ: KYOTO STR. 19 50670 Köln/DEUTSCHLAND

Tel/Fax: (00 49) 221 130 13 68 E-mail Adresi: devrimcidemokrasiyurtdisi@hotmail.com

Özgür Düşün Hesap Numarası: Ümit Sisilgin

Yapı Kredi İstanbul Şehzadebaşı Şb. No: 0026582-7 İş Bankası İst/Aksaray Şb. No: 10021159324

Özgür Düşün'e Dair Okur Görüşleri

Merhaba,

İlkin tüm çalışanlarınızı ve okuyucularınızı yaratmışızdan, Özgür Düşün'den dolayı kutluyorum.

Sunu'da söz ettiğiniz gibi "yeni ve zor dönemeçlerle dolu bir yolculuğun ilk adımı" olmasına karşın, önemli bir adımla karşı karşıya olmak beni olduğu gibi sanırım birçok kişiyi de sevindirmiş ve umutlandırmıştır. Zira devrim mücadelesine angaje edilecek genç enerjiler için böyle bir yol göstericiye ihtiyaç vardı.

Bu ilk sayıda kendini hissettiren bilimsellik ve ciddiyet bundan sonraki sayılar için heyecan ve merak uyandırmamıza yetti bile. Bu bakımdan bir kez daha sizi kutluyorum.

Şimdi de izin verirsiniz ilk sayıdan ve ilk sayınızla birlikte gördüğüm eksikliklerden kısaca olsa söz etmek istiyorum.

64. sayfayı ne için ayırdığınıza dair giriş cümlesinde "Dergimizin bu sayfasını hayatlarını inançları uğruna hiç düşünmeden tehlikeye atan ve insanlık tarihine birer miras bırakanlara ithaf ediyoruz" demişsiniz. Kanımca "inançları uğruna" yerine "halkların kurtuluşu için", "insanlığın özgürleşmesi uğruna", "devrim mücadelesinde", vb. demek uygun olurdu. Ardından gelen "hiç düşünmeden" yerine "duraksamak sizsiniz", "tereddüt etmeden" vb. demek doğru olmaz mıydı? Elbette bu sayfaya alacağımız kişiler ve hayat hikayeleri bize asıl mesajı verecektir ama bu sayfada kimleri göreceğimizi ve işin çerçevesini belirleyecek adım da özüne uygun koymayı ter-

cih etmeliyiz değil mi?

Derginin tamamına hakim olan bilimsellik ve ciddiyet bir-iki yazıyı istisna tutmamıza engel olmuştur yine de. Örneğin kitap tanıtımı, viraj ve şarapool yazıları sanki aceleye gelmiş gibi. Ayrıca yazar, okurunun da belirttiği üzere "Fastfood aşçıları ve mutfaklarından" yazısı da biraz daha derinleştirilebilirdi.

Bu değerlendirmelerime alınganlık gösterilmeyeceğini biliyorum. Ama yine de belirteyim ki sıradan bir okurum ve ürünleriyle dergiyi oluşturanlara akıl verme niyetim yok. Onların, toplumun önünde büyük adımlar atabilecek cesarete insanlar olduğu ve bu ürünleri paylaşarak yaptıklarını, halk için çalıştıklarını inkar edemeyiz. Benimkisi yalnızca bir okur sorumluluğu.

Dergide tarih bilincimizi yükseltmek /arttırmak için dizi yazılar yahut belirli sayfadaki makaleler yayınlamanızı isterdim örneğin toplumsal kurtuluş mücadeleleri, Türkiye devrimci hareketi vb.hakkında bilgiler verilebilir.

Maoizm, felsefe, ekonomi-politik ve sınıf savaşımı alanlarında nedir, ne değildir biçiminde anlatılabilir. Çünkü biliyorsunuz 21. yy Maoizm yüzyılı olacak ve dünyayı anlayabilmek ve değiştirebilmek için maoizm şart.

Hoşgörünüze sığınarak eleştiri ve önerilerimi size yolluyorum. Bundan sonraki sayılarda daha fazla şey paylaşmak umuduyla. Tümünüzlü dostlukla selamlıyorum. Hoşgeldiniz. İyi ki geldiniz!

Cemaleddin Gürsoy, Antakya.

Öncelikle küçük bir adım olarak kendilerini sunan, ve böylelikle mütevazılığı elden bırakmayan bizim mahallenin çocuklarını canı gönülden selamlarım. Özgür Düşün'ü okuduktan sonra bende bıraktığı ilk izlenim kalitenin bende bıraktığı şaşkınlık ve akabinde gelen mutluluk. Sevinmeme bir çok sebep sayabilirim. Ama şunu da itiraf etmeliyim ki korkmuyorum da değilim. Dergi bu seviyeyi, ve okuyucu yelpazesini hep böyle geniş tutabilecek mi? Çünkü başta tutturulan kalite ne yazık ki ileride süreklilik gösteremiyoz. Buunun örneği için çok uzaklara gitmeye gerek yok. İsmi kaldırmaya ihtiyaç duymuyorum. Sanırım anlamışsınızdır.

Umarız Özgür Düşün, halk gençliği ve tüm anti_emperyalist, anti_faşist, anti_feodal kesimlerle bütünleşme hedefini gözden ırak tutmaz. Irak tutmaz a bir kesimin, bir grubun, belli bir kitlenin dergisi olmaz. Amatör olarak yazı yazmayı kendine seçenlerin kendilerini ifade edebileceği bir, iki sayfa biz amatörlerimize ayrılsa; böylece bizlere gelişmemiz için (yazım konusunda samimi olanlara) bir fırsat sunmuş olursunuz. Yarınlara kalemleri günümüzün emeğiyle şekillenecek. Çıkılan yolda yüreklerimizin sesi olan kalemlerimizi dile getiren halk sevgisiyle tekrar selamlar başarılar dilerim sizlere.

Erdal Ekinci

GELECEĞE GİDEN YOL

İşimiz çok

Zaman yok

Dünya dönüyor

Hayat zorluyor

On bin yıl çok uzun

Sarı güne, sarı saate.

MAO ZEDUNG

9 OCAK 1963

YA AB, YA AB, ACABA BU ISRAR NİYE?

Son günlerde hakim sınıfların 90'lı yılların ortalarından beri dönem dönem dillendirdiği AB merkezli tartışmalara daha bir sıklıkla rastlamaktayız. Gerek basın, gerekse de medyanın birinci gündem maddesi yaptığı AB konusunda biz de birkaç laf etme hakkımız olduğunu düşünerek, yazmaya koyulduk.

AB üyeliği yalnız hakim sınıflar boyutuyla değil, devrimci-demokrat kesimlerde de farklı farklı yaklaşımların sergilendiği bir konu. AB içerisinde olma ya da ona karşı olma ebeste ki bu süreçten beklentilerle ilgili bir durumdur. Ama öncelikle hakim sınıflar arasındaki ayrışma üzerinde duralım. 1990'lı yılların başında revizyonist bloğun dağılması, Berlin Duvarı'nın yıkılması ve neo-liberal ekonominin tüm dünyada alternatifsiz hakim olma girişimi aslında AB ve ona üye olma sevdalılarının türeyişine milat sayılabilir. Rus sosyal-emperyalizmi gibi dünya pazarında yadsınmayacak bir gücün boşluğu, bir biçimde doldurulmalıydı. Bu konuda en avantajlı ülke olan ABD'nin Balkanlarda Yugoslavya, Arnavutluk, Makedonya'daki etnik biçimli çatışmalar, Kafkaslarda ise Çeçenistan ve Af-

ganistan'da yoğunlaşan askeri-ekonomik hegemonyası bir anlamda Avrupalı emperyalistleri yan yana gelmeye zorlamaktaydı. Esasta bu yan yana gelişin motor gücü ise, I. ve II. Emperyalist Paylaşım Savaşları sonrasında uğradığı yenilgiler-

"Anadilde eğitimle ülkeyi bölecekler, terörist başını af edecekler, Kıbrıs'ı satacaklar." demagojisini dillendiren liberal-faşistler arasında sıkışan halk ve ara akımların zihinlerinde fırtınalar kopmakta, çoğu zaman sorunu hakim sınıfların bu iki yaklaşımından biriyle aynulaşma yoluyla çözmeye çalışmaktadırlar.

le emperyalist hegemonyası kursağında kalan Almanya idi. Berlin Duvarı'nın yıkılması sonrası Demokratik Federal Almanya entegrasyonuna paralel AB emperyalist ittifakı da zorlanmaya başlamıştı. Askeri güç olarak ABD ile cephe-

den bir çatışma pozisyonunda olmayan AB'nin , Polonya, Romanya, Bulgaristan, Macaristan vb. Doğu Bloğu ülkelerine AB üyeliği yolunu açarak sermaye ihracı ile bağımlılık geliştirme yönelimi, AB açısından dünya konjonktürüne uyan bir politikaydı. Ayrıca Doğu Bloku ülkelerinin yeni ve bürokrat burjuvaları açısından da burjuva kültürün köklü olduğu AB ile birliktelik varlıklarının devamı ve "yeni" toplumsal yapının (serbest piyasa ekonomisi) kökleşmesi açısından kaçırılmaz bir fırsattı. Zira vahşi kapitalizm koşullarını aratmayacak tarzda geliştirdikleri hak gaspları, bu ülkelerin emekçileri içerisinde derin hoşnutsuzluklar yaratmakta, bu ise yeni iktidar sahiplerini huzursuz etmektedir. Bir insan ömrüne sığacak kadar kısa bir zaman dilimi içerisinde yaşadıkları toplumsal değişimleri göz önünde bulundurduğumuzda, burjuvalarımızın korkularında son derece haklı olduklarını söyleyebiliriz.

Ülkemiz hakim sınıfları içerisinde AB üyeliği noktasında yaşanan çatışmaların iki kutbunu siyasal arenada ANAP ve MHP merkezli olarak formüle edebiliriz. Türkiye burjuva siyaset arenasına

12 Eylül darbesinin armağanı olan ANAP aslında darbenin Türk hakim sınıflarına ince bir jestidir. Kurulduğu günden itibaren serbest piyasa ekonomisi ve liberal politikaların savunucusu olan ANAP devlet tekelleriyle ayakta tutulmaya çalışılan burjuvazinin de "Ben artık kendi başıma hareket edebilirim." demesiydi bir anlamda. Böylesi bir misyonun temsilcisi olarak KİT'leri özelleştirmesi (devletin küçülmesi), doların serbest kılınması vb. uygulamalarla, varlığını devlet mekanizmasına dayandıran ve siyaseti-sınıfları bu aygıtla denetim altına tutmaya çalışmış kesimlerle çatışması biraz da devrimci-ulusal savaşın gelişim ivmesi içerisinde olmasıyla bugüne kadar alt düzeyde gerçekleşmiş, bir bakıma ertelenmiştir. Ancak vardığımız noktada Kürt hareketinin reformist bir hatta kayması ve düzene entegre olmaya

çalışması, devrimci yapıların 19 Aralık'ta ciddi bir darbe aldığı koşullarda, TÜSIAD-ANAP ikilisinin MHP-MGK birlikteliğine karşı restleşmeleri daha aşiyane gözlenebilmektedir. AB ise, bu restleşmenin baş aktör ve figüranlarının yerlerini aldığı bir sahnedir aslında. Hakim sınıfların liberal-demokrat olarak adlandırabileceğimiz kesimi AB'yi, acentalıklarını yapacakları emperyalist tekellerin açlığıyla arzulamaktadırlar. Zira, IMF reçeteleriyle yönetilmeye çalışılan ekonomi, bunun altında ezilen emekçi kesimler kadar, patlayacak halk hareketlerinin tedirginliğiyle tutuk davranan emperyalist sermaye ya da daha güvenli pazarlara yönelen emperyalist sermayedarlar pratiğiyle liberal-demokrat dediğimiz bu kesimleri de rahatsız etmektedir. Siyasal-sosyal ve ekonomik istikrarın olmadığı bir ülke-

de, emperyalizmin acentalığını yapacak bir komprador sınıfa da çok fazla iş düşmez. Zira, benzer durumdaki (Arjantin, Endonezya) ülkelerde yamaların kapanmayacak şekilde patlaması, emperyalist sermayenin tedirginliğini arttırmakta, onu bekle gör politikaları izlemeye yöneltmektedir. Tabii bu durumu memnuniyetle karşılayan bir sınıfta yok değil. 1970'lerin başından beri komünizm tehlikesi, bölücülük vb. demagojilere sanılarak gayri safi milli hasılanın önemli bir kesimini "savunma-korunma" harcamaları için gasp eden MGK ve ırkçı MHP, ayrıca haksız savaş ekonomisiyle varlığını devam ettiren feodal korucu aşiretleri, kontr-gerilla örgütlenmesi vb. vb., yani siyasi olarak hakim sınıfların liberal-faşist kanadı diye isimlendirebileceğimiz bu kesim savaş ekonomisinin bağımlı da olsa ağırlıklı bir şekilde

sanayi-ticaret ekonomisi biçimine bürünmesinden rahatsızdır. Çok değil, 6 yıl önce Susurluk'ta tilm çıplaklığıyla gözler önüne serilen "bin operasyon ve üç bin faili meçhulün" mimarları bugünde vatan-millet-Sakarya edebiyatı çerçevesinde birleşmiş bulunmaktadır. Geçtiğimiz hafta yapılan liderler zirvesine Tansu Çiller'in katılmaması, Bahçeli'nin de "Hükümetten çekiliriz." tehdidi, MGK'nın ise AB üyeliği konusunda TÜSIAD ile "Hemfikir değiliz." biçimindeki açıklamaları tesadüfi bir durum değil, haksız savaş rantçularının gizli ittifakının iradi bir konumlanmasıdır.

Bir taraftan liberal-demokratların; "AB'ye girmezsek dibe vururuz. AB kişi başına düşen geliri 10 bin dolarlı rakamlara çıkaracak, AB demokrasiyi hakim kılacak." söylemleri, diğer yandan "Anadilde eğitimle ülkeyi bölecekler, terörist başını af edecekler, Kıbrıs'ı satacaklar." demagogisini dilendiren liberal-faşistler arasında sıkışan halk ve ara akımların zihinlerinde fırtınalar kopmakta, çoğu zaman sorunu hakim sınıfların bu iki yaklaşımından biriyle aynulaşma yoluyla çözmeye çalışmaktadırlar. Tabii bir de bunun yanı sıra, hakim sınıflar içerisindeki böylesi bir ayrılıkta ve AB'den büyük beklentiler içinde olan iki önemli muhalif grup vardır ki bunlar başlı başına birer yazı konusudur; İslamcılar, Kürtler. Ama biz yine de genel hatlarıyla yazımız içerisinde değineceğiz.

İslamcı kesimin, "Büyük abilerimden arta kalan işleri, ben hem daha hızlı hem de daha ucuza yaparım." edasıyla ortaya çıkan temsilcilerinden AKP, nedametini tescilleme ve hayalleri her seferinde liberal-faşistlerin (28 Şubat, kapatılan siyasi partiler vb.) balyoz darbeleriyle un ufak edilen yeşil burjuvaların tamamını kapsayabilme amacıyla, liberal-demokratlarla büyük bir uyum içerisinde hareket etmektedir. Hatta yeni girdiği süreçle kendisinin de bu akıma dahil olduğunu iddia etse de buna kimseleri inandıramamakta... Belki de buna önce kendisinin inanması gerekiyor. Fakat, öntümüzdeki süreçte hakim sınıfların siyasal arenasında bu oluşuma önemli bir rol biçildiği de şimdiden görülebilmekte.

İslamcıların gelenekçi temsilcisi SP'nin de AB üyeliği noktasındaki tavrı AKP'den niteliksel olarak çok bir farklılık göstermiyor. Siyasi olarak engellenmişliklerini, temsilcisi oldukları sınıf içerisinde ya-

rattığı hoşnutsuzluğun farkındalar. Geçmişten beri dini söylemlerle motive ettikleri tabanları artık siyasal ve ekonomik olarak ayakta durmayı istemekte. Bunun içinde SP birkaç yıl öncesine kadar "Hıristiyan kulübü" diye elinin tersiyle ittiği AB'ye bugün "AB artık Hıristiyan kulübü değildir, 11 Eylül bu anlayışlarını yıkmıştır." gibi zorlama teorilerle yaklaşabilmekte.

Kişi başına milli geliri 10-15 bin dolar arasında seyreden AB'nin ekonomisi dibe vurmuş, halkı işsizlik uçurumunun kıyısında olan bir ülkeyi kendi içinde ehlileştirilmesi, sizce de çok fazla iyi niyetli bir yaklaşım değil midir?

KADEK-HADEP'in AB yaklaşımına gelince, PKK'nin 7. Kongresi'yle tescillenen "Demokratik Cumhuriyet"e entegre olma ve PKK'nin 8. Kongresi'yle vanılan KADEK için AB kaçınılmaz bir fırsattır. Yeni Dünya Düzeni karşısında devrimin çok uzun bir süreçte yayılması gerektiğini söyleyen bu kesim bir anlamda kendi geleceklerini de 7. Kongre sonrası büyük oranda emperyalistler arası çelişkilere ve doğallığında emperyalistlerle bağlamaktadırlar. AB'nin Türk

devletine dayattığı "İdamın kaldırılması-anadilde eğitim" maddeleri siyasallaşma-meşrulaşma ve hakim sınıfların cebir şiddetine maruz kalmadan kendini ifade edebilme, ileri doğru atılmış ilk adımdır bu kesim için. 8. Kongre'de bu durum "...AB'nin bu süreçte siyasal ve askeri yapısını geliştirme ve kendi demokrasisini gözden geçirme yönünde daha yoğun bir çaba içerisine girdiği gözlenmiştir. ABD'nin uygulamalarına yönelik olarak geliştirdiği eleştiriler demokratik açılım yönünde AB'nin reform yapma çabası içinde olduğunu göstermektedir." diye belgeleştirilerek bir anlamda AB'ye dünya halklarına demokrasi ihraç eden bir mekanizma yüklenmektedir. Yine, hakim sınıflarla AB arasındaki ilişki aynı kongrede "Türkiye'nin yaşadığı savaşın ağır yükünden kurtulması ve 21. yüzyıl gerçeğine uygun olarak kendini demokratik değişime uğrattıp yeniden yapılandırması için müthiş bir fırsat, imkan ortaya çıkarmış; Türkiye açısından birçok çevre ve rantçı-milliyetçi gericilik istemese de yeni bir süreç, bir değişim süreci başlatmıştır. Bu durum Türkiye'nin önünü açmış, sorunlarını çözebilmesi için fırsat ve imkan yaratmış, yine dış alanda AB ile ilişkiye geçme, AB'ye girme, bu temelde geçmişte savaşarak kendini şekillendirdiği Avrupa gerçeği karşısında bu kez içine girerek kendini yeniden demokratik temelde şekillendirme fırsatını bulma sürecini yaratmıştır..." Aslında bu cümleler sonrasında KADEK'in AB karşısındaki konumlanışı ve beklentileriyle ilgili çok fazla söz etmeye de gerek kalmamakta. Beklenen; Türk hakim sınıflarının liberal-faşist kanadının geriletilmesi, anadilde eğitim başta olmak üzere, ulusal haklar, idamın kaldırılması ve Öcalan'a özgürlüktür...

AB'nin gelişimi, hakim sınıfların ve muhaliflerin beklentilerini öz itibarıyla ifade ettikten sonra, devrimci-komünist yapıların AB'ye yaklaşım nasıl olmalıdır noktasına nihayetinde geldik. Devrimciler her şeyden önce sergilenen tüm pratiklerde halkın bilimsel çıkarlarını önde tutmak zorunda dırlar. AB'nin bir kurtuluş alternatifi gibi bize sunulması emperyalist uşaklarının ağızlarını sulandırmaktan başka işlevi olmayan sanal bir gündemdir. Lenin, "En gelişmiş burjuva demokrasisi ile faşizmin özsel olarak aynı olduğu"nu ifade ederken, esasta böyle demokrasicilik maskesiyle kendini şirin göstermeye çalışan emperyalist güçleri kastetmekteydi.

Kişi başına milli geliri 10-15 bin dolar arasında seyreden AB'nin ekonomisi dibe vurmuş, halkı işsizlik uçurumunun kıyısında olan bir ülkeyi kendi içinde chilleştirme, sizce de çok fazla iyi niyetli bir yaklaşım değil midir? Çok demokrat görülen ve bel bağlanan AB'nin T.Kürdistan'ı ve Türkiye coğrafyasında Türk devletinin yaptığı katliamlara karşı pratik bir adımı görülmüş müdür? Yani, ekonomik ambargo ya da silah satışına son verme gibi hakim sınıfları katliamlardan önce durup düşündürecek politikalar bırakılmı somutlanmasını, AB'nin düşün dünyasından bile geçmemiştir. Demokrasiyi, ekonomik kalkınmayı, ulusal öz-

gürlükleri AB'ye havale etmek ve bu yönüyle hakim sınıfların liberal-demokrat kesimiyle aynulaşmak bir anlamda onlara yedeklenmektedir. Bunun sonucunda karşılaşılabilecek durum Kemalist devrime tüm güçleriyle destek olan ulusal burjuvazinin, Kürt ulusunun ve diğer tüm kesimlerin uğradıkları ihanetten farklı olmayacaktır. Birde, AB'ye karşı olmak adına MOK-MHP eksenine kayan yaklaşımlar görmekteyiz. (Özellikle İP çevresinde bu daha belirgin) Bizlere sunulan iki alternatif var; "AB'ye girme-AB'ye karşı olma. Ve sanki bunlardan biri doğru, diğeri yanlış gibi birde yanlış var. Her şeyden önce demokrasi, ekonomik istikrara erişme, ulusal-etnik sorunların çözülmesi köklü toplumsal değişimlerden kopuk ele alınamaz. Tüm ilerici barutunu yitirmiş işbirlikçi-tekelci hakim sınıfları ne kadar ileri iterseniz iteleyin, süreci daha ileri taşımaya ne güçleri ne de istekleri vardır. Tüm bunlar emperyalizm ve onun yerli uşaklarının

her türlü baskı-şiddet ve hak gasplarına maruz kalan işçi sınıfı ve emekçi halkın siyasal temsilcileriyle birlikte gerçekleştirecekleri bir savaşla mümkündür ancak. Bu çözüm yöntemi ülkemiz özgülünde orta vadeli bir hedeftir belki, fakat 75 yıllık Kemalist-faşist diktatörlüğün vardığı nokta itibarıyla, burjuva-demokrat bir ihtiva kazanmasını ne tarihsel ne de toplumsal koşulları yok. Bunun için halkımız, komünistler, devrimciler kendini kolaycı yöntemlerle demokrasiye ulaşma hayaline -ideolojik saldırısına -kaptırmadan devrimci savaştaki ısrar ve netliğini korumalıdır. Bizler AB içinde ya da dışında, kendi cephemizde niteliksel değişiklikler olmayacağını bilincindeyiz. Tüm dostlarımızı da bu noktada hafızasını diri tutmaya ve geçmişten ders çıkarmaya davet ediyoruz.

Kaynakça: -
PKK 8. Kongre belgeleri
-Seçme Eserler-Lenin (İnter Yayınları)

EMPERYALİZM VE TERÖR

11 Eylül 2001'de New York'ta bulunan Dünya Ticaret Merkezi ikiz kulelerinin ve Pentagon'un vurulması olayından itibaren tüm dünya gündemine, ABD tarafından oturtulan "terör-terörizm" kavramı, şu anda tüm emperyalistler ve bunların işbirlikçileri ile uşakları tarafından, karşısında ortak bir duruş sergilemesi gereken düşman olarak nitelendirilmektedir.

11 Eylül vakasından sonra emperyalistler seri bir şekilde terör kavramının tanımını yeniden belirlemek için yoğun bir çalışma temposu tutturdular. Sonuçta ortaya çıkan terör tanımları beklenmedik tanımlar değildi. ABD'nin yaptığı belirlemeye göre terör; "ABD'nin ulusal güvenliğine karşı girişilen her faaliyet terördür" diye tanımlandı. 27 Aralık 2001 tarihinde toplanan Avrupa Birliği Konseyi'nin, benimsendiği Ortak Tavır Belgesinde terörün tanımı:

a) Nüfusun (insanların) ciddi biçimde yıldırılması (sindirilmesi) ya da

b) Bir hükümetin ya da bir uluslararası örgütün herhangi bir faaliyeti icra etmeye ya da icra etmekten kaçınmaya haksız biçimde icbar edilmesi ya da

c) Bir ülkenin ya da bir uluslararası örgütün temel siyasal, anayasal, ekonomik yahut sosyal yapılarının, aşağıdaki şekillerde, ciddi bi-

çimde istikrarsızlaştırılması ya da tahrip edilmesi.

1- Ölümüne sebebiyet verecek şekilde insan yaşamına yönelik saldırıda bulunulması.

2- Bir kişinin bedensel bütünlüğüne yönelik saldırıda bulunulması

3- Adam kaçırma ya da rehin alma

4- Uçakların, gemilerin ya da başkaca kamu ulaşım araçlarının

Askeri harcamalarda yapılan artırımlarla, halklara verilen gözdağı ile asıl teröristin kim olduğu halklarda bilinç kaybı olmadığı müddetçe bilinemeycek, saptanamayacak, görülemeyecek kadar gizli-kapaklı durum değildir. Küreselleşme eksenli terörün zafer kazanıp kazanamayacağı halkların vereceği mücadeleye bağlıdır.

zorla ele geçirilmesi

5- Silahların, patlayıcıların ya da nükleer, biyolojik ya da kimyasal silahların üretilmesi, bunlara sahip olunması, elde edilmemesi, nakledilmesi, temin edilmesi ya da kullanılması ve yanı sıra, biyolojik ve kimyasal silahları üzerinde araş-

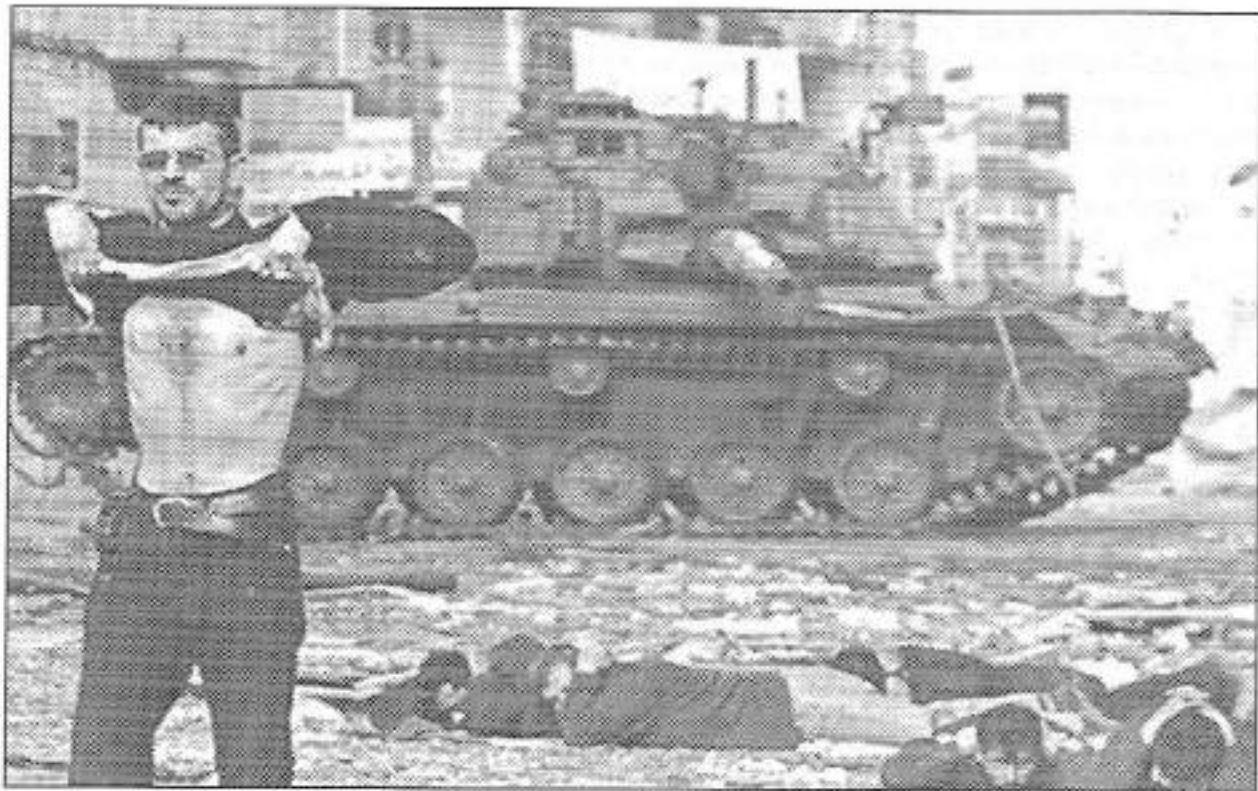
tırma yapılması ya da bunların geliştirilmesi...

6- İnsan yaşamını tehlike altına koyma etkisini doğuran nitelikte tehlikeli maddelerin ortaya çıkmasına imkan verilmesi ya da yangına, patlamalara yahut su baskınlarına sebebiyet verilmesi...

7- İnsan yaşamını tehlike altına koyma etkisini doğuran nitelikte şu, enerji ya da başkaca herhangi bir doğal kaynağa müdahalede bulunulması ya da bunların teminin engellenmesi olarak belirlenmiştir.

Terörün politika sözlüğündeki anlamı: "Siyasal düşmanlarını fiziksel olarak yok etmeye kadar varan korkutma, işkence politikası" olarak belirtilmektedir.

Terör, gerçek anlamda, topluma ve bireylere yönelik gelişgüzel bir biçimde yapılan saldırılar neticesinde can güvenliği endişesi ile tedirginlik halinin toplumda, toplumdaki bireylerde hakim olması halidir. Terörizm ise bu durumun doğruluğunu savunan düşünce akımının adıdır. Emperyalistler terör ve terörizm kavramını bilinçli olarak karalamak istedikleri ülkeler, örgütlenmeler için kullanmaktadırlar. ABD ve diğer emperyalist ülkelerin, haksızlıklara karşı mücadele yürütenlerin eylemini terör eylemi, bu eylemlilikleri yapanların da teröristlikle suçlanmalarının altında yatan amaç; bir yanılısama ile halk-

lar arasında güvensizlik, tedirginlik yaratarak kendi haksız politikalarını uygulamak için uygun ortamı oluşturmaktadır. Emperyalistlerin tanımlarına göre kendi egemenliklerini tanımayan her şey düşman, herkes terörist ilan edilerek halklar arasında kalın duvarlar örülmesi, düşmanlık duygularının hakim olması hedeflenmiştir.

Sosyalist düşüncenin Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB) ve Doğu Avrupa ülkelerinde yanlış uygulanması neticesinde yaşanan geriye dönüşler ABD ve diğer emperyalistler açısından dünya pazarlarına hakim olmak için yeni fırsatlar yaratmıştı. Emperyalistlerin bu fırsatı değerlendirme için ayakları yere sağlam basan bir gerekçe ile harekete geçmeleri gerekiyordu. Bu gerekçeye dayanak teşkil edecek olay 1989'da Irak'ın Kuveyt'e girmesiyle gerçekleşti. Bu durumu kaçınılmaz bir olanak olarak gören emperyalistlerin baş aktörü ABD ile İngiltere

Irak'ın "terörist" saldırılarına karşı "İnsan halklarının, dünya barışının ve özgürlüklerin koruyucusu" olarak Irak'a yaptıkları askeri saldırılarla "dünya barışı"nı sağlamaya çalıştılar. Bu tarihten itibaren emperyalist güçler dünya üzerinde "terör" ile mücadeleye giriştiler. Emperyalistlerin bu girişimini sadık ülkeler hemen kendi iç hukuk sistemlerinde yaptıkları değişikliklerle sahiplendiler. Türkiye Cumhuriyeti Devleti, 1991 yılında yürürlüğe koyduğu Terörle Mücadele Kanunu'nda 1. Maddenin 1. Fıkрасında belirtildiği gibi terörün tanımı; "Terör, baskı, cebir ve şiddet, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, Anayasa'da belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasi, hukuki, sosyal, laik, ekonomik düzenini değiştirmek, devletin ülkesi veya milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devleti'nin ve Cumhuriyeti'nin varlığını tehlikeye düşürmek, devlet otoritesini zaafa uğratmak

ve yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından gerçekleştirilen her türlü eylemlerdir."¹ biçiminde düzenlenmiştir.

Emperyalistlerin terör safsatasının altında yatan amaç nedir?

Bu soruya vereceğimiz cevap kısaca, emperyalistlerin Avrasya'ya hakim olmak için geliştirdikleri bir köpseptir şeklinde olabilir. Çünkü SSCB ve Doğu Avrupa ülkelerinde yaşanan geriye dönüşler, bu ülkelerdeki iktidarların yıkılmasından sonra Balkanlar, Kafkasya, Ortadoğu, Orta Asya, Rusya ve Doğu Avrupa'yı içerisine alan Avrasya bölgesindeki yönetim boşluğu ve pazarların dünya kapitalizmine açılması emperyalistlerin iştahını kabarttı. II. Emperyalist Paylaşım Savaşı'ndan itibaren emperyalist ülkelerin savaştan ağır tahribatlar

alarak çıkması, SSCB'nin savaştan galip çıkması ve Doğu Avrupa'daki faşist yönetimlerin devrilmesiyle Avrupa ülkelerinde halk demokrasisine geçişler, Ortadoğu'da İsrail Siyonizmine karşı Filistin halkının mücadelesi, Çin Halk Cumhuriyeti'nin kurulması, Vietnam, Kore ve İran'daki yönetim değişiklikleri, dünyanın zengin petrol yataklarına sahip Avrasya bölgesinin emperyalistlerin hakimiyeti altına girmesinin önünde engel teşkil eden sebeplerdi. Bu bölge sadece petrol ve diğer yeraltı kaynaklarının zenginliği yanında iyi birer pazar alanı olarak iştah kabartıyordu. Emperyalistlerin Avrasya bölgesini ele geçirme girişimleri 1989'da Irak'a yapılan "Körfez Savaşı" saldırısı ile sınıandı. Bu saldırı sonucunda emperyalistler Arabistan'ın belli yerlerindeki petrol üretimini ve stratejik yerleri denetimlerine almış olsalarda asıl hedeflerini yerine getiremediler. Çünkü Ortadoğu halen çatışmaların yaşandığı bir bölge olarak duruyordu, Saddam iktidardan indirilmemişti ve SSCB dağılmasına rağmen onun mirasçısı olarak varlığını sürdüren (etkinlik anlamında) Rusya Federasyonu, Bağımsız Devletler Topluluğu adı altında Kafkasya ve Orta Asya'da kurulan bağımsız devletler üzerindeki denetim gücünü eline almıştı. Tüm bu etmenler emperyalistler arasındaki Avrasya bölgesine hakim olma yarışından üstün çıkan ABD'nin buraya yerleşmesi için engel teşkil ediyordu.

Irak'a yapılan saldırıların, insan hakları, barışı koruma, özgürlükler adına yapıldığı ve bunun Yeni Dünya Düzeni'nin oluşturulması için bir adım olduğu propagandası yoğun biçimde yapıldı. Ardından Birleşmiş Milletler (BM) gücü olarak Somali'ye yine aynı gerekçelerle bir işgal hareketi gerçekleştirildi.

Somali İşgali'nden sonra Bosna, Yugoslavya ve Kosova'daki NATO'nun ve BM güçlerinin hareketleri Yeni Dünya Düzeni hedefini ve insan hakları, özgürlük, barış savunuculuğu söylemlerini boşa çıkardı. Yapılan hareketler sırasında binlerce insanın öldürülmesi, ambargolar uygulanması emperyalistlerin hiçde dedikleri gibi insan hakları savunucusu olamayacaklarını, dünyaya barışı değil savaşı getireceklerini halklara gösterdi.

Kendilerini insan haklarının gerçek savunucusu, dünya barışının koruyucu, iyilerin temsilcisi olarak lanse eden emperyalistler 11 Eylül vakasından itibaren kendi ülkelerinde ve hakimiyetleri altında tuttukları bölgelerde "terörist faaliyetleri" ve "Ulusal güvenliklerini" neden gösterek temel hak ve özgürlükleri sınırlama, keyfi gözaltı ve tutuklamalar, ülkelerine yapılan güçleri durdurma yolunda adımlar atmışlardır.

Avrasya'ya Hakimiyet Adına Geliştirilen Yeni Senaryo: Afganistan Harekati

ABD, Avrasya Bölgesi'nin dünya genelindeki enerji kaynaklarının % 70'ine sahip olması ve en zengin petrol rezervlerinin Hazar Havzası'nda ve Ortadoğu'da bulunması bu bölgedeki inisiyatifini tamamen elinde tutmak için girişimlerini devam ettirdi. Yeni Dünya Düzeni stratejisinin, bu ad altında yapılan katliamlar ve kirli politikalarla kötü imaja sahip olmasından ötürü emperyalistlerce yeni bir kavramın

ortaya atılmasını gerekli kıldı. Bu kavram, küreselleşme idi.

Küreselleşme, kapitalizm için dünyanın tek bir pazar haline gelmesi sürecidir. Dünyanın tek bir pazar haline gelmesi için de emperyalistler açısından önem arzeden bölgelerin tez elden hakimiyet altına sokulması gerekiyordu. Bu bölgelerin başında zengin petrol ve doğalgaz rezervlerine sahip olan Hazar Havzası gelmektedir. Dünya'nın egemen güçlerinin Hazar Havzası'na olan ilgisini stratejist Zbigniew Brezezinski; "Gelecek yüzyılda Hazar Havzasına egemen alanlar gezegene de egemen olacaktır."² diye ifade etmektedir. Bu ifadeden hareketle, emperyalistler "İnsan hakları ihlalleri, etnik çatışmalar, teröre destek sunan devletler, dünya barışını ihlal eden örgütler, kitle imha silahlarını bulunduran ülkeler, dünyanın güvenliği açısından tehlikeli adam" gerekçeleriyle tüm oyunlarını Avrasya bölgesi üzerinde oynamaktadır. Emperyalistlerin güdümünde oluşturulan ve işleyen Birleşmiş Milletler'in almış olduğu kararları bile hiçe sayan ABD'nin dünya barışını sağlama adına, önce bölgesel çatışmalar yaratıp daha sonra buralarda hak ve özgürlükleri getireceği demogojisi ile müdahalelerde bulunmasının gerekçesini anlamak için ABD'nin, emperyalizmin politikalarından bihaber olmak lazımdır.

Dünyanın tek bir pazar haline gelmesi için emperyalistler açısından önem arzeden stratejik yerlerin denetim altına alınması için yapılan senaryolar hep yapay düşmanlar yaratıp bunlar üzerinden savunma, saldırı politikaları belirlenir ve zaman geçirmeden uygulamaya sokulur.

11 Eylül vakası yaşanmadan önce ABD uçaklarının Çin Halk Cumhuriyetleri hava sahasını ihlal

etmesi ve ÇHC'nin ABD pilotlarını gözaltında tutması ve Çin Halk Cumhuriyeti, Rusya, Hindistan, Özbekistan, Tacikistan, Kırgızistan'ın üye olduğu Şanghay İşbirliği Örgütü'nün Avrasya'da hakimiyet kurma girişimlerinden rahatsızlık duyan ABD, kendi sözünü geçirmek ve gücünü kabullendirmek amacıyla bir planı uygulamaya soktu. Bu plan bir zamanlar SSCB işgaline karşı her açıdan desteklediği ve Afganistan yönetimine getirdiği Talibanların ve Osama Bin Laden'in 11 Eylül olayını gerçekleştirdikleri iddiasıyla Taliban yönetimi ve Osama Bin Laden'i terörist ilan ederek 7 Ekim'de Afganistan'a yönelik askeri saldırıya geç-

mekti. Bu saldırıyı gerçekleştirmesi Taliban yönetiminin artık kendi çıkarlarına hizmet edebilecek bir niteliğe sahip olmamasından kaynaklıydı. Bir bakıma kullan-at politikasıydı. Aslında yapılan saldırı tüm dünya ülkelerine ve insanlarına bir mesaj niteliğindedir. Verilmek istenen mesaj; ABD'nin hakimiyetini tanımak istemeyenlere hareket alanı, yaşam hakkı tanımayacağı idi. Bir diğer ve önemli gerekçe ise; ABD'nin Aralık 2000 tarihli Afganistan Enerji Enflasyon yazısında belirtildiği gibi "Afganistan'ın enerji bakımından önemi, Orta Asya'dan Arap Denizi'ne petrol ve doğalgaz ihracatı için potansiyeli geçiş rotası olmasından kaynaklanır. Afganistan üzerinden geçecek milyarlarca dolarlık petrol ve gaz ihracatları projeleri bulunmaktadır."³ Osama Bin Laden ve Talibanlara yönelik terörist ibaresi sadece ABD'nin çıkarları doğrultusunda uygulamaya sokulmak istenen politikaların bir kılıfıydı.

Asıl Terörist Kim?

ABD emperyalizminin açıktan ilan ettiği terör ve savaş sürecinin, bütün dünyayı tehdit eden bir hat izlediği, bu politikaların diğer emperyalist ülkelerin açık ya da örtülü desteği olsun ya da olmasın uzun süreli, kararlı bir şekilde yürütüleceği süreç olacağı bariz biçimde görülmektedir.

"Özgürükler ülkesi" olarak lanse edilen ABD'nin ve diğer emperyalist devletlerin ağız birliği etmişcesine kendi

çıkarlarının güvenliği açısından tehdit unsuru oluşturan her örgütü, ülkeyi, bireyi terörist olmakla suçlamaları riyakarlık örneğidir. ABD'nin Kızıldereli halkına yaptığı soykırım uygulamaları, diğer emperyalist ülkelerin sömürgeleştirdikleri topraklarda yaşayanları soykırıma uğratmaları, Afrika kıtasından insanların özgürlüğünden alıkonulup Amerika kıtası'nın değişik bölgelerinde köle olarak çalıştırılmaları ve halen ABD'nde ikinci sınıf vatandaş olarak görülmesi, ırkçı uygulamalarının yaşanmasıyla horlanan insanların varlığı, Şili'de, Arjantin'de, Guatemala'da, Uruguay'da, Nikaragua'da, Panama'da, Peru'da, Kolombiya'da, Honduras'ta, Haiti'de, Filipinler'de, Türkiye'de, vb. birçok ülkede emperyalistlerin ve onların işbirlikçisi ile uşakları açısından sömürü-zulüm politikalarının yürütülmesi için tehdit unsuru teşkil eden hareketlerin varlığı gerekçe gösterilerek bu ülkelerde darbeler düzenletirilmiş olması, birçok sivilin, ABD tarafından eğitilip desteklenen, kimi zaman "kontr-gerilla", kimi zaman "paramiliter güçler", kimi zaman "terörle mücadele timleri", kimi zaman "Özel harp dairesi", kimi zaman "İstihbarat birimleri", kimi zaman "bordo bereliler" vb. adlarla anılıp organize edilen güçlerce katledilip, işkencelerden geçirilip, gözaltında kaybedilip, uyuşturucu maddelerle uyuşturulup canlı canlı denize atılması ile devlet terörüne maruz kalması, bu uygulamaların teknik eğitimden finansmanına kadar tüm ihtiyaçların ABD tarafından karşılanması, çalışmaların ABD merkezli "anti-terör okullarında" yapılması emperyalistlerin "terör" kavramı arkasında terörist faaliyetlerine birkaç örnektir. Bunların yanı sıra emperyalistlerin İkinci Paylaşım Savaşı'nda sivil

halka yönelik katliamları, atom bombasının kullanılmasıyla doğayla birlikte insanların yok edilmesi, sakat bırakılması, Vietnam'da, Körfez Saldırısı'nda, Yugoslavya'da, Somali'de, Bosna'da, Afganistan'da işgaller gerçekleştirip onbinlerce insanın katledilmesi emperyalistlerin "insan hakları" adına yapmış oldukları terörist faaliyetlerin sonucudur.

Kendilerini insan haklarının gerçek savunucusu, dünya barışının koruyucu, iyilerin temsilcisi olarak lanse eden emperyalistler 11 Eylül vakasından itibaren kendi ülkelerinde ve hakimiyetleri altında tutmak istedikleri bölgelerde "terörist faaliyetleri" ve "Ulusal güvenliklerini" neden göstererek temel hak ve özgürlükleri sınırlama, keyfi gözaltı ve tutuklamalar, ülkelere yapılan göçleri durdurma yolunda adımlar atmışlardır. Emperyalistlerin, dünyanın geleceği açısından önem arzeden bölgelere sahip olmak isteyenlerin düzenlediği her toplantının gündemini "güvenlik" ve "terörizmle mücadele" konuları oluşturmaktadır. 7 Haziran'da St. Petersburg kentinde yapılan Şahghay İşbirliği Örgütü zirvesinin gündemini, bölgesel güvenlik ve terörizmle mücadele konuları oluşturdu. Yine 7 Haziran'da Brüksel'de toplanan NATO-Rusya Konseyi'nin toplantısında ABD Savunma Bakanı Donald Rumsfeld, ABD ile Batılı müttefiklerinin "terörle mücadele" gerekeceği saldırılarını sürdürmesi gerektiğini belirtiyor. Rumsfeld, basına yaptığı açıklamada; "NATO'nun savunmaya yönelik bir ittifak olmasına rağmen, kitle imha silahları bulunduran ülkelere karşı önleyici askeri eylemlerde bulunma ihtimalini incelemesi gerektiğini belirtti. "Savunma kavramını yeniden ele almalıyız" diyen Rumsfeld, bir

ülkeye saldırmak için o ülkenin terörü desteklediğine dair kanıt olması gerektiğini de ilan etti. ABD Savunma Bakanı, "Terörist ülke ya da örgütlere karşı kendini savunmanın tek yolu Afganistan'da olduğu gibi saldırıya geçmektir"⁴ diye konuşmasını sürdürüyor.

"Terörizmle savaş", "Terörizm" şüphesi ile tüm burjuva haklar, "özgürlüğü ve uygarlığı korumak" adına Avrupa'da, ABD'de geçersiz hale getiriliyor. ABD'de yeni çıkarılan kanunla polislere arama emri olmaksızın ev arama izni veriliyor. Terörist, olduğu şüphesi herhangi bir kişinin savcılık iddianamesi dahi olmadan hapse atılmasına yetiyor. Bilgilendirme özgürlüğü "ulusal güvenlik" bahanesiyle sınırlandırılıyor. Televizyonda hükümetin güncel politikalarıyla ilgili eleştirel sesler duyulmuyor. Busch'un anti-terör savaşına karşı eleştirel açıklamalarda bulunan gazetecilerin işine gazete sahipleri tarafından son veriliyor. Bu saldırılar ve hedef göstermeler, ülke sınırları dışında, Kolombiya'da FARC'ın Nepal'de Nepal Komünist Partisi (Maoist)'in, Filipinler'de Filipin Komünist Partisi'nin ve Ebu Sayyaf'ın yine Kuzey Kore, Irak, Sudan'ın teröristlikle suçlanmaları şeklinde kendisini göstermektedir. Gürcistan'a Gürcistan ordusunu eğitmek üzere ABD'den gönderilen özel birlik, Nepal'de monarşik iktidara karşı halk savaşı mücadelesi yürütülen Nepal Komünist Partisi (Maoist)'in "yokedilmesi" için Nepal Hükümetine ABD ve İngiltere tarafından ve Kolombiya'da hükümete karşı 30 yıldır gerilla mücadelesi yürüten Kolombiya Silahlı Devrimci Güçleri (FARC)'ın etkisizleştirilmesi amacıyla Kolombiya hükümetine ABD tarafından yapılan askeri ve mali yardımlar, İsrail'in Filistinlilere yönelik katliamlarına

İsrail'in terörist saldırılara karşı muşru müdafaa hakkı olarak görülmesi, Filipinlerde islami terörü sonlandırmak için Filipin'e asker göndermesi, kitle imha silahları bulundurduğu gerekçesi ile Kuzey Kore ve Irak'ı hedef olarak saptaması emperyalist saldırıların, emperyalistlerin terör uygulamalarının nerelere gerçekleşeceğini göstermektedir. ABD'nin 7 Haziran'da kurduğunu açıkladığı Anavatan Güvenlik Bakanlığı'nın 37 Milyar bütçesi ve 170 bin personeli ve 100'den fazla istihbarat birimini bünyesinde toplaması, Avrupa Birliği'nin Avrupa Birliği Güvenlik Ordusu'nu kurma girişimi emperyalistlerin kendi ülkelerinin somut güvenliği değil, ekonomik çıkarları açısından oluşturulmuş güçler olduğu aşikardır.

Askeri harcamalarda yapılan artırımlarla, halklara verilen gözdağı ile asıl teröristin kim olduğu halklarda bilinç kaybı olmadığı müddetçe bilinemeyecek, saptanamayacak, görülemeyecek kadar gizli-kapaklı durum değildir. Küreselleşme eksenli terörün zafer kazanıp kazanamayacağı halkların emperyalizme karşı vereceği mücadeleye bağlıdır.

Dipnot:

1 Terörle Mücadele Kanunu

2 İktisat Dergisi-Avrasya-Türkiye'nin

Emperyal Dönüşümü-Mart 2000 sayısı.

3 Özgürlük Dünyası Dergisi Mayıs 2002

4 Günlük Evrensel Gazetesi 8 Haziran 2002

Kaynakça:

İktisat Dergisi Mart 2002.

Günlük Evrensel ve Radikal 8 Haziran 2002

Özgürlük Dünyası Dergisi Mayıs 2002

Ölüm Cezasına İlişkin Ulusalüstü Belgeler. Mehmet Semih Gemalmaz,

TÜRKİYE VE AVRUPA BİRLİĞİ

*Burjuva diktatörlüğü-
nün şekli ne olursa olsun,
ister faşizm ister burjuva
demokrasisi, özünde halk
üzerinde diktatörlük, ege-
menler içinse demokrasi-
dir. Egemenlerin demok-
rasi anlayışı halka dikta-
törlük, kendileri için de-
mokrasi'dir. Bu bağlamda
gerçek demokrasiyi
egemenlerden ya da on-
ların kurumlarından bek-
lemek yanlıştır.*

Haziran ayının ilk günlerinde koalisyon hükümetini sonlandırma ve yeni hükümet senaryoları üretilmesine kadar varan, Cumhurbaşkanı Sezer'in liderler zirvesi düzenlenmesini gerektiren bir süreci yaşadık.

Ülkenin geleceği ve bütünlüğü için AB'ye üye olmaktan başka çıkar yol olmadığı, AB'ye üye olunmadığı takdirde ülke geleceğinin ve bütünlüğünün tehlikeye gireceği, ülkenin sorunlarının AB'ye üye olmaktan kaynaklandığı, AB üyeliğinin sorunları çözeceği, demok-

rasiyi getireceği vb. söylemler en can alıcı noktalardandır.

AB üyeliğinin ısrarla üzerinde durulmasının ve olmazsa olmaz olarak görülmesinin-gösterilmesinin sebebi nedir? AB'ye girme taraftarlarının savunularına göre, AB'ye girildiği takdirde demokrasi, insan hakları, refahın artması vb. konularda büyük ilerlemeler sağlanacağı ve Türkiye'nin AB ülkeleri standartlarına yükseleceği savı birinci sıradadır. Bütün bu refah, demokrasi vb. söylemlere geçmeden önce AB'nin ne olduğu ve nasıl bir birliktelik olduğu üzerine enine boyuna düşünmeliyiz.

AB, emperyalist devletlerin çıkarlarını savunan bir birlik, emperyalist devletler arası birliktir. AB, Avrupa tekellerinin emperyalist bir koalisyonudur. AB'nin asıl işi demokrasi, insan hakları, refah ve barışı bütün insanlara yaymak değil, tam aksine emperyalist çıkarları için, dışında kalan ülkeleri kendine daha çok bağlamak ve karını arttırmaktır. Kendine yeni pazarlar elde ederek karını bütünden emperyalizm, buna bağlı olarak, bağımlı ülkelerin haklarına daha çok açlık ve yoksulluk getirmektedir.

Uluslararası tekelleri sermaye-

nin bir örgütlü olan AB'ye girmekle halkın değil, egemenlerin refahı artacaktır. Böyle bir birliğin dayandığı temel, emperyalizmin doğası gereği kar ve çıkarıdır. Böyle bir birliğe girmek refah, demokrasi vs. getirmeyeceği gibi, tam aksine sömürüyü, soygunu ve bağımlılığı daha da artıracaktır.

AB'ye girilmesiyle bütün sorunların çözüleceğini, refaha ve demokrasiye kavuşacağımızı söyleyenler, refahın ve demokrasinin kimin için olacağını söylemekten kaçınıyorlar. AB taraftarları, Türkiye'nin AB'ye girmesi halinde demokratikleşmenin sağlanacağını söyleyerek halkı manipüle etmeye çalışıyorlar. Burada öncelikle, girilecek olan AB'nin ne olduğuna bakmak gerekiyor. Nitelik olarak emperyalist bir birliklik olan AB, niteliğinin doğası gereği sömürüye dayanır. Sömürünün olduğu yerde demokrasiden, hak ve eşitlikten bahsetmek hüyük bir yanılsamadır. Emperyalizmin demokrasi ve özgürlük anlayışı, kendi sınıfsal konumuna yöneldiği anda demokrasinin ve

bütün hakların ortadan kalkmasından ibarettir. Örneğin, sömürü birlikliği olan AB'nin halka bir şey getirmeyeceği, aşağıdaki tabloda sendikalaşma oranının her yıl düşmesinden de anlaşılmaktadır.

Türkiye'nin AB'ye girmesiyle demokratikleşmesi için öncelikle AB'de demokrasinin olması gerekir. AB'de gerçekte olan demokrasi tekelcilerin kendileri için olan demokrasidir.

Demokrasi ve insan hakları havarilerinin savunduğu Avrupa demokrasisinin gerçekte ne olduğunu, demokrasinin beşiği sayılan İngiltere'de olanlardan anlıyoruz. İngiltere'de yayınlanan "The Independent" gazetesinin 31 Temmuz 1998 tarihli sayısında yayınlanan haber, Avrupa'da insan hakları ve demokrasinin ne durumda olduğunu ve kimin için olduğunu yeteri kadar anlatıyor. "... Son 6 ayda polis tarafından tutuklandıktan sonra ölenlerin sayısı 380. Siyahların %47'si nezarethanede öldükleri sırada yanlarında polis görevlileri bulunuyordu!"¹

Avrupa demokrasisi, emper-

yalist tekelci sermayenin diktatörlüğüdür. Bu diktatörlük, egemenlere refah ve özgürlük getirdiği gibi halka daha çok baskı, zulüm ve sömürü getirmektedir. AB'ye girme taraftarlarının savunduğu ve istediği "demokrasi" budur.

Burjuva diktatörlüğünün şekli ne olursa olsun, (ister faşizm ister burjuva demokrasisi) bu özünde halk üzerinde diktatörlük, egemenler içinse demokrasidir. Egemenlerin demokrasi anlayışı halka diktatörlük, kendileri için demokrasidir. Bu bağlamda, gerçek demokrasiyi egemenlerden ya da onların kurumlarından beklemek yanlıştır. AB üyeliği de bu yönde ele alınmalı ve egemenlerin bir kurumu olarak buradan demokrasi beklenmemelidir. Bu tür kurumlardan veya birlikliklerden gelecek demokrasi halk için diktatörlükten başka bir şey değildir. Gerçek demokrasi (halk demokrasisi) ancak, biçimi ne olursa olsun özünde diktatörlük olan burjuva diktatörlükleri yıkılarak kurulabilir.

AB'ye girilmesi gerekliliğinin ve girmesek ülkeyi karanlık

AB ÜLKELERİNDE SENDİKALAŞMA ORANI GERİLİYOR

ÜLKE	YIL	ORAN (yüzde)	YIL	ORAN (yüzde)	GERİLEME ORANI (yüzde)
Almanya	1991	30,7	1995	29,6	1,1
Avustralya	1985	40,6	1995	36,6	4,0
Fransa	1985	11,6	1995	6,1	5,5
Hollanda	1985	23,3	1995	21,2	1,5
İngiltere	1985	36,0	1995	26,2	9,8
İsveç	4985	79,3	1994	77,2	2,1
İtalya	4985	32,9	1994	30,6	2,3
Lüksemburg	1987	48,0	1995	39,5	8,5
Yunanistan	1985	23,5	1995	15,4	8,1
Portekiz	1986	40,6	1995	18,8	21,8
Finlandiya	1985	61,4	1995	59,7	1,7
Belçika	1985	42,0	1955	38,1	3,9

AVRUPA'DA İŞSİZLİK (Yüzde)

Yıl	Almanya	Fransa	İngiltere	İtalya
1965	0,3	1,6	2,1	3,5
1966	0,3	1,6	2,3	9,7
1967	1,3	2,1	3,3	3,4
1968	1,1	2,7	3,2	3,5
1969	0,6	2,3	3,1	3,5
1970	0,5	2,5	3,1	3,2
1971	0,6	2,8	3,9	3,3
1972	0,7	2,9	4,2	3,8
1973	0,7	2,8	3,2	3,7
1974	1,0	2,9	3,1	3,1
1975	3,4	4,2	4,6	3,4
1976	3,4	4,6	5,9	3,9
1977	3,4	5,2	6,4	4,1
1978	3,2	5,4	6,3	4,1
1979	2,9	6,1	5,4	4,4
1980	2,8	6,5	7,0	4,4
1981	4,0	7,6	10,5	4,9
1982	5,6	8,3	11,3	5,4
1983	6,9	8,6	11,8	5,9
1984	7,1	10,0	11,7	5,9
1985	7,2	10,5	11,2	6,0
1986	6,6	10,6	11,2	7,5
1987	6,3	10,8	10,3	7,9
1988	6,3	10,3	8,6	7,9
1989	5,7	9,6	7,2	7,8
1990	5,0	9,1	6,9	7,0
1991	5,6	9,6	8,8	6,9
1992	6,7	10,4	10,1	7,3
1993	7,9	11,8	10,5	10,2
1994	8,5	12,3	9,7	11,3
1995	8,2	11,8	8,7	12,0
1996	8,9	12,5	8,2	12,1
1997	9,9	12,4	7,0	12,3
1998	9,4	11,7	6,3	12,3

ceğini söyleyenler, AB'nin emperyalist niteliğini ve bu niteliğin doğal sonucu olarak (sömürgeci karakterinden dolayı) sömürünün daha da artacağını ve halkın daha çok sömürülerek daha çok açlığa ve sefaletle sürükleneceğini kendi çıkarları için gizlemeye çalışıyorlar.

Avrupa'nın zenginliğinden ve refahından bahsedenler, Avrupa'nın fakirliğinden bahsetmeyip gizlemeye çalışıyorlar. Avrupa'daki işsizliğin ve yoksulluğun her geçen gün arttığından hiç söz etmiyorlar. Öte yandan, Avrupa'nın zenginliğinden bahsedenler bu zenginliğin AB dışındaki bağımlı ülkelerin doğal kaynaklarının ve halklarının emeğinin talanından yaratıldığını gizlemeye çalışıyorlar. Zenginliği ön plana çıkararak sömürüyü meşrulaştırmaya çalışıyorlar.

Anlatılan zenginlik öyle bütün insanların değil belli azınlığın zenginliğidir. AB'ye girme taraftarı olan egemenler kendilerinin de bu azınlığa gireceğini hesab ederek AB'ye girmeyi savunuyorlar. Yoksa söylendiği gibi bütün halka refah, demokrasi, hak vs. getireceğinden değil. Aşağıda Avrupa'daki işsizlik oranını gösteren tablo AB'nin gizlenmeye çalışılan yüzünü açıkça gösteriyor.

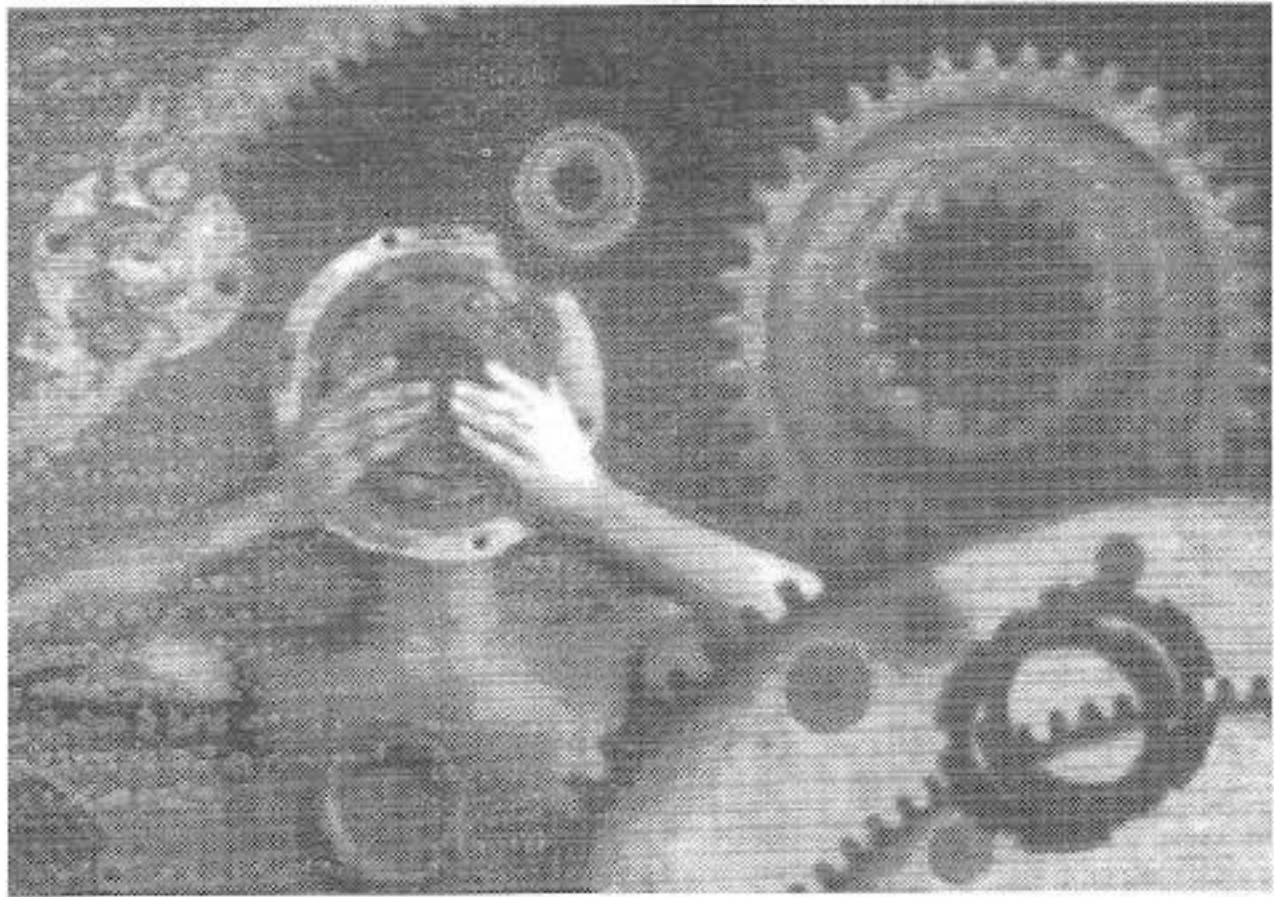
"Türkiye, AB ile Gümrük Birliği anlaşmasını AB üyeliği için ileri bir adım olduğunu düşünerek imzalamış ve bu yüzden 15 AB ülkesine çok büyük tavizler vermiştir."⁴ Verilen bu taviz ülkenin bağımlılığını artırmış ve halkı daha çok açlığa ve sefaletle sürüklemiştir. Gümrük Birliği anlaşması sonucu düşen gümrük gelirlerini telafi etmek için hal-

günlerin beklediğinin yaygarasının koparıldığı diğer bir alanda ekonomik refahtır. "Bir kere söz konusu olan, sömürgeci-emperyalist kapitalist Avrupa'dır ve kapitalizm için yegane 'kutsallık' kardır; ve kar, işçi sınıfının sömürüsüne dayanır."²

"...Avrupa Birliği'nin amentüsünü neo-liberal politikalar oluşturuyor. Neo-liberal politikaların geçerli olması demek, her seferinde daha çok işsiz, daha çok yoksul, sosyal korumadan yoksun daha çok insan de-

mek."³ AB'de uygulanan bu neo-liberal politikalar daha çok işsizlik ve yoksulluk yarattığı gibi, emekçilerin uzun yıllar ve zorlu mücadeleler sonucu kazandığı bütün haklarında geri alınması (kaybedilmesi) demektir. Yukarıdaki ve aşağıdaki, AB'nin sendikasılaşma ve işsizlikle ilgili tablolardaki artış ve azalış bunu yeteri kadar göstermektedir.

AB'ye girilmesiyle bütün ekonomik zorlukların aşılacağını, insanların daha iyi bir yaşam süre-

kın sırtına yeni vergiler yüklenmiştir. Bu anlaşmadan karlı çıkanlar yine egemenler olmuş varlıklarını arttırarak, söyledikleri gibi halka değil ama kendilerine refah sağlamışlardır.

"...Gümrük Birliği anlaşması ile Türkiye'nin AB'ye üyelik prosedürü adete tersinden başlamıştır. Normal prosedüre göre, önce Avrupa Birliği'ne üye olunuyor, ondan sonra karar mekanizmaları içinde yer alınıyordu. Bu anlaşma ile Türkiye AB'ye girmeden ve üyeliğe alınıp alınmayacağı belirsizliğini korurken; 'AB'nin koyduğu vergilere, dış ticaret politikalarına ve belirleyici kurallara tek yanlı uyaçagım taahhüt ederek, kapılarını ardına kadar sadece 15 ülkeye' açmıştı. Yani klasik deyimle 'onlar ortak, Türkiye pazar'

haline gelmişti." 5

Ülkenin bağımsızlığından, halk için refah ve demokrasiden dem vuranlar AB'ye girmeyi halk ve ülke için değil kendi çıkarları için bu kadar istemektedirler. Halka hiç bir yararı olmayan, tam aksine girildiğinde halkı daha çok ezecek ve sömürecek bir birliğe girmek istemelerinin sebebi budur.

Kuşkusuz ki AB ve Türkiye ilişkileri tarihsel gelişimi içinde ve değişik yönleriyle incelenip araştırılması gereken bir konudur. Ne var ki, sayfalarımızın sınırlılığını da düşünerek, bu sayımızda AB-Türkiye ilişkilerini genel özellikleriyle incelemeye çalıştık. Bu şekliyle yazımız ileriki sayılarımızda daha derinlemesine inceleyeceğimiz bu konuya giriş niteliği taşımaktadır.

Kaynakça

1- Akt. Gün Zileli, Birikim, "Avrupalılaştıramadıklarımızdan mısınız?" Ocak 2000

2- Fikret Başkaya İnsan Hakları Bülteni, İHD Ank. Şubesi Yayın Organı, Ocak-Şubat 2000 Sayı 7

3- Fikret Başkaya Avrupa Birliği ve Sosyalistler Akıntıya Karşı Derleyen Sibel Özbudun-Temel Demirer (Ütopya)

4-5- Cumhuriyet Gazetesi 7 Mart 1995 Akt. Şaban İba Milli Güvenlik Devleti (Çiviyazıları/Kamera)

Devrimci Demokrasi Sayı 31 Avrupa Birliği ve Sosyalistler Akıntıya Karşı Derleyen Sibel Özbudun-Temel Demirer (Ütopya)

EĞİTİM ÜZERİNE İNCELEMELER II

Eğitim sistemi, toplumsal bir gerçeklik olduğu ölçüde sadece ekonomik düzeyde değil, sosyalizasyon, ideolojik yapılanmalarını, güç ilişkilerini ve dolayısıyla devlet-birey, birey-toplum gibi çok karmaşık bir süreç içinde açığa çıkar. Bir önceki yazımızda belirttiğimiz gibi, her toplum geleceğini yetiştireceği insanlar eliyle kurar. Nasıl bir toplum özlüyorsa ona uygun insan yetiştirir. Bunu da eğitimle yapar.

Günümüz kapitalizminin felsefi ilahı, pragmatizmdir. Kapitalist eğitimin dönüm noktasını da pragmatist öğretinin yaratıcısı **Jean Dewey** ortaya koymuştur. Dewey, Rein'in lafazanlık ve zengin ansiklopedik çok bilme kuramına karşı çıkmış ve okulun yaşamdan soyutlanmasını kabullenememiştir. Bilginin öğrenciler tarafından mekanik olarak kazanılmasına, ezbere öğrenmeye, herkes her şeyi öğrenmelidir istemine karşı, kişinin yetenek ve becerilerine göre şekillenmesini esas almıştır. 20. yüzyıl sonrası Dewey, Amerikan Eğitim sistemi modelinin temel taşlarını oluşturmuştur. Pragmatizm öğretimi-

sinde her ne kadar değişim varolsa da "Bireye yarar sağlayan bilgi, doğru bilgidir." mantığı esastır. Okulu bir hipodrom, öğrencileri de at olarak gören bir eğitim anlayışı doğmuştur. Kapitalist sistemde bireyin sınıfsal tabakalar arasında dolaşımı; rekabeti, bireyciliği esas alırken toplumu da egemen sınıf olan burjuvazinin çıkarları doğrultusunda şekillendirmektedir. Dewey'in öğrenci merkezli eğitim ve öğretim modeli teknik-teknolojik gelişimin önünü açmıştır. Kapitalizm her şeyi olduğu gibi bilimi de kendi gereksinmesine göre kullanır ve geliştirir.

"Bizim mülk sahibi devletimizin ruhunda iki öge çarpışır. Bir yandan halkı eğitmeden kapitalizmin gelişemeyeceği ögesi; diğer yandan ise eğitim düzeyini yükselterek geri kalmışlıktan kurtulan kitlenin kendisine yönelme ögesidir." (**Lunaçarsky, 1965**) burjuva politikacılarının ve pedagoglarının ortaya attıkları eğitim ve okulun tüm halkın çıkarlarına hizmet ettiği safhasını burjuvazinin kaygısıyla ortaya koyuyor Lunaçarsky. Eğitim ve özellikle de üniversiteler burjuva-

zinin gelişim evrelerinde burjuvaziye hizmet sunan bir kurum-kuruluş olmuştur. İdeoloji üreten üniversiteler batı burjuvazisinin kilise boyunduruğundan kurtulma mücadelesinde, ulus devletlerin kuruluş ve kurumsallaşma süreçlerinde ulusal değer ve ulusalcı ideolojilerin üretim ve yayma aygıtları arasındadır. Kendi devamını sağlayacak kadrolar yetiştirme ve kadroların biçimlendirme esas görev olagelmıştır. Sanayi Devrimi itimini doğa bilimlerinden almış, sömürgecilik üniversiteler birer disipline dönüşmekte olan toplum bilimlerinden idari yetilerini devşirebilmiştir. Kapitalizmin olmazsa olmazı haline gelen askeri teknoloji üretimi kısa sürede doğa ve toplum bilimleriyle kopartılamaz bağlar kurmuştur. Örneğin; 1957 yılının Ekim ayında Sovyetler Birliği "Suputnik Uzay Aracını" başarıyla denedi. ABD'nin SSCB'nin bu başarısına acil olarak cevap vermesi gerekiyordu. Bu ihtiyacı Kolombiya Üniversitesi'nde dekanlık görevi yapan Jacques Barzun şöyle formüle edecekti: *"Dünya bizden sadece üniversite mezunları değil şu ya da bu*

alandaki eğitilmiş nitelikli insanlar istiyor." Ve bunun akabinde savaş eğitimi (Ulusal Savunma Eğitimi)'ne önem veriliyor ve tüm kaynaklar savaş eğitimine endeksleniyordu. İkinci olarak, Amerikan Üniversiteleri (Sosyal Bilimlerde) "ciddi araştırmalar" yapıyordu. Bu noktada meşhur Camelot Projesi yani Vietnam, Dominik Cumhuriyeti, Küba, Filipinler, Yunanistan gibi ülkelerdeki toplumsal hareketlilikleri izleyip, bunlara dair raporlar hazırlayarak değişim amaçlayan güçleri ve akımları önceden tespit edip bunlara engel olmayı amaçlayan projeyi yaşama geçirmiştir.

II. Emperyalist Paylaşım Savaşı sonrası ve dünyadaki sosyalist oluşumların çoğalması kapitalizmin bugüne kadar getirdiği liberal ekonomi anlayışını bir kenara bırakarak müdahaleci (özellikle Keynesçi refah devleti) ekonomi politikaları döneme damgasını vurmuştur. Böylece "Sosyal Bilimler" kalkınmacı analiz ve projelerden önemli bir destek görmüştür. Bugüne kadar Amerikan devletinin yüksek öğretim kurumlarına yaptığı araştırma desteği özel üniversitelere yapılan toprak bağışından öteye gitmiyordu. Ancak atom bombası ve atom enerji komisyonunun harcamalarını da kattığımız zaman, Amerikan kaynaklarının %40'ının Amerikan savaş gücünün geliştirilmesi ve ideolojik üretimin

yapılması amacıyla üniversitelere tahsis edildiğini görebiliriz. Buradan eğitimin dönemsel politika ve stratejilere uyarlanmasını çok rahat çıkarabiliriz. Ve nihayet, kökeni 1970'lerdeki bunalıma dayanan ve adına Yeni Dünya Düzeni (YDD) denilen neo-liberal politikalar devreye girmiştir. Bu politikaları (saldırıları) üç ana başlık altında toplayabiliriz.

I-Liberalizasyon; tüm piyasala-

lerin karlılık krizinde bulunan özel sermayeye peşkeş çekilmesi.

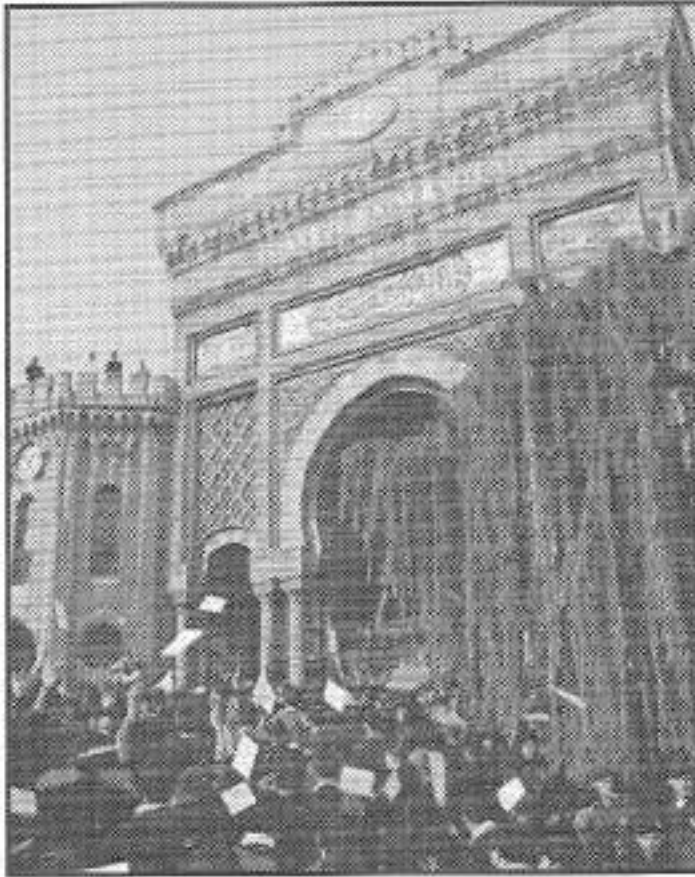
Özeldede işçi sınıfının, genelde geniş kitlelerin elde etmiş buldukları kazanımları geri almayı ve kapitalizmin içinde debelendiği yapısal krizden çıkarmayı hedefleyen neo-liberal politikalar, hemen tüm dünyada ve hayatın hemen her alanında devreye sokuldu ve halen sokulmaya devam ediliyor.

BURJUVA FEODAL EĞİTİM SİSTEMİ

Kapitalizmin kendi iç dinamikleriyle gelişmediği, esasta emperyalizmin sermaye ihracıyla şekillenen, siyasi, ekonomik bağımlılığın hakim olduğu burjuva iktisatçılar tarafından "az gelişmiş ya da gelişmekte olan" gibi tanımlanan bir sosyal formasyondur burjuva-feodal sistemi.

İsminden de anlaşılacağı gibi kapitalist ve feodal ilişkilerin iç içe geçmesi yani emperyalizmin sömürge ticareti parolastıyla başlayan ve sermaye dolaşımını sınırsız kılmak amacıyla oluşturduğu kimi zaman askeri çoğu zaman ekonomik-politik bağımlılıktır. Burjuva feodal sisteminin varlık nedenini ve sürekliliğini Paulo Friere'nin şu tanımlaması bu tür sistemlerin gelişmesinin imkansızlığının ve bağımlılık ilişkilerinin yeniden üretilmesinin bir kanıtıdır.

"İstila edilmiş toplumların kararları, istila edenlerce verilir.

rın serbestleştirilmesi ve böylece devlet müdahalesinin olmadığı koşullarda kapitalizmin daha iyi işleyeceği varsayımı,

2-Deregülasyon; tüm düzenlemeleri devre dışı bırakarak sermayeye sınırsız bir biçimde at koşturma imkanı sağlamak,

3-Özelleştirme; devletin küçültülmesi ya da devletin asli işlevlere dönmesi adına kamuya ait işletme-

Ama karar gücü, vermesi gerekende değil, onun dışında olunca ona sadece karar verme yanılması kalır. Bu yüzden ikiye bölünmüş, tepkisel, istila edilmiş bir toplumda hiçbir sosyo-ekonomik gelişme olmaz. Her gelişme bir dönüşüm ama her dönüşüm bir gelişme değildir. Yeşeren bir tohumun içindeki bir dönüşüm gelişme değildir. Çünkü tohumların dönüşümleri ait oldukları tür tarafından belirlenir. Bu hayvanlar için de böyledir. Yetkinleşmemiş varlıklar arasında insan gelişen tek türdür." Toplum bir varlık olarak düşünürsek yalnızca "kendi için varlık" olan toplumlar gelişebilir. İstila uğramış, metropol topluma (emperyalizme) bağımlı olan toplumlar gelişemezler. Çünkü yabancılaşmışlardır. Siyasi-ekonomik ve kültürel karar alma erkleri kendilerinin dışında emperyalizmdir. Şubat kriziyle açığa çıkan IMF'nin dayattığı "Ulusal Program" buna bir örnektir. Son tahlilde istilacı toplum istila edilen toplumun kaderini belirler. Bu kader dönüşümden ibarettir. Çünkü emperyalizmin onun dönüşümünden çıkarı vardır, gelişiminden değil.

"Çağı yakalıyoruz", "Bilgi çağındayız" ya da en önemlisi "Modernleşiyoruz" söylemlerinin revaçta olduğu şu dönemlerde bu kavramların kendini nasıl anlattığına bakalım. Modernleşme eşittir gelişme değildir. Modernleşme sunidir ve bundan yarar sağlayan sadece emperyalizmdir. Bir toplumun gelişip gelişmediğine karar vermek için, kişi başına dayanan kıstasların ötesine geçilmelidir. Aynı şekilde ulusal gelirin araştırılmasına dayanan kıstaslar da yetersizdir. Temel ve belirleyici kıstas toplumun "kendi için varlık" olup olmadığıdır. Çünkü gelişmeksizin modernleşen bir toplum dış ülkeye bağımlı olmayı sürdürecektir. Biçim itibarıyla ba-

ğımsız olarak görünse de ve birazcık temsili karar yetkisine sahip olsa da bağımlılık ilişkileri kendini yeniden üretecektir.

Bağımlı toplumlarda başlıca çelişki, onlar ve emperyalizm arasındaki bağımlılık ilişkisidir. Çelişkinin nasıl aşılacağı tamamen halkın iradesine ciddi bir alt-üst oluşla hissedilmesiyle mümkündür. O güne dek "yardım" sayesinde sağlanan ve asıl olarak emperyalizme yarar sağlayan dönüşüm, "kendi

1982 Anayasası'yla birlikte kimi çevreler için kazançlı olan özel üniversite, vakıf üniversite furyası başlamıştır. Türkiye'de ilk özel üniversite YÖK'ün ilk başkanı İhsan Doğramacı tarafından 1985'te kurulan Bilkent Üniversitesi'dir.

için varlığı" ilerleten gerçek bir gelişme halini alır. Temeli 1838 Balta Limanı Anlaşması'yla atılan bağımlılık ilişkileri kimi zaman kendi içinde farklılıklara -el değiştirmeye-dönüşse de günümüze kadar gelmiştir. Burada mevcut sosyo-ekonomik ilişkilerin kompradorlaşma evrelerini ayrıntısal olarak incelemeyeceğiz. Ama bağımlılık ilişkilerinin sürekliliği ve ye-

niden üretimi, sınıfsal şekillenışten bağımsız olmayan ve toplumda yaratılan/yaratılmak istenen insan tipine yani eğitime ilişkin ipuçları vermektedir.

Türkiye'de eğitim, emperyalizmin boyunduruğunda bir şekillenmeye tabi tutulduğu için ideolojik zemini ırkçı, şoven, asimilasyoncu ve cins ayrımcılığından alır.

Emperyalizm girdiği ülkelerde geri sınıflara göre örgütlenir. Burada dinsel dogmalarla, idealist metafizik anlayışı pekiştirir. Bütün belirleyici kararlar yönetici bürokratik yapılanmalar tarafından alınır ve dikte ettirilir. Uygulanacak olan eğitim politikaları en ince ayrıntısına kadar bağımlılık ilişkisinin geliştiği ülkeler tarafından belirlenir. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB)'nin 2 Eylül 1991'de resmi gazetede yayınlanan "ders geçme ve kredi sistemi" Amerikan tipi eğitimin yansımasıdır.

Kapitalist eğitimi tanımlarken 19. yüzyılda hakim olan lafazanlık, zengin ansiklopedik bilme kuramı, yani öğrencilerin belleklerine gereğinden fazla bilgi yükleyip davranışlarının edilgen hale getirilmesinden söz etmiştik. Ve bu metodun teknik iş bölümünden kaynaklı terk ettiğini, ezberci eğitim yerine yarışmacı, bireyci eğitim modelinin Jean Dewey tarafından oturtulduğunu da belirtmiştik. Emperyalizm kendi için eski olan bilgi ve araçları istila ettiği (askeri-siyasi-ekonomik) toplumlara aktarmaktadır. Ve emperyalizmin ülkeyi geliştirme amacı gütmeyeceğini kendine uyumu esas aldığı öngörürsek ülkemizde uygulanan eğitimin emperyalizm tarafından ihraç edilen 19. yüzyıl Avrupası'nda uygulanana benzediğini söyleyebiliriz. Buna benzer bir örnekse, emperyalizmin eskiyen, işe yaramayan ve toplumunda tepki yaratan nükleer santralleri tröst-

ler aracılığıyla ülkemize ihraç etmek istemesidir. Ekonomisinde olduğu gibi eğitiminde de emperyalizm yoluyla bir kapitalistleşme söz konusudur. Emperyalist-kapitalist sistemin kendi gelişmesi için sermayenin özgürce dolaşmasını, emeğin üretkenliğini artırarak sömürü ve eşitsizliği geliştirerek yabancılaşmayı hızlandırmak ve sınıf egemenliğini sürekli kılmak için ezilen yığınları burjuva düzene karşı "olumlu" tavır almalarını amaç edinir. Burjuva feodal eğitim sistemi bu döngünün bir parçasıdır. Bu bakış açısıyla kamuoyunda üniversiteler özgüllüyle tartışılan "Yeni YÖK Yasa Tasarısı" birçok çevre tarafından paralı eğitimin başlangıcı olarak algılanmaktadır. Bu yanılmayı ortadan kaldırmak için Türkiye'de paralı eğitimin basamaklarını ve tarihsel gelişimini kısaca irdeleyeceğiz.

TÜRKİYE'DE PARALI EĞİTİM

Türkiye'de paralı eğitimin gelişim seyrine baktığımızda: Özel paralı okullar Osmanlı Devleti'nde azınlıkların açtığı okullar olarak ortaya çıkmıştır.

Azınlıkların açtığı özel paralı okulların dışında İngiliz, Fransız, Alman vb. yabancıların açtığı okullarda mevcuttur. Zengin Türk çocukları da bu okullardaki eğitim ve öğretim olanaklarından yararlanmışlardır. Osmanlı Devleti üzerindeki emperyalist emellerin arttığı sömürgeleştirme amaçlarının yoğunlaştığı dönemlerde, yabancı okulların sayısında bir patlama görülmüştür. Bu da yabancı okulların emperyalist ve sömürgeleştirme faaliyetlerinin aracı olduğu gerçeğini ortaya koymaktadır. Osmanlılar döneminde Türklerin

açtığı ilk özel okul 1873 yılında **Darıüşşafaka Lisesi**'dir. Daha sonra bu okulların sayısı 28'e kadar yükselmiş fakat bu okullar I. Emperyalist Paylaşım Savaşı döneminde kapanmışlardır.

Cumhuriyet döneminde açılan ilk özel okul 1928 yılında öğretime başlayan **TED Koleji**'dir. Bu yıldan sonra paralı özel okulluluk sayısında aşamalı bir artış olmuştur.

1920-1950 :28

1950-1960 :112

1980 sonrası bir patlama görülmüştür.

Özel okullulukta görülen artış ve yıllar bir tesadüf değildir. 1950 süreci Türkiye'de bir anda kendiliğinden ortaya çıkmamıştır. O döneme özgü koşullara zemin hazırlayan politikaların temelleri cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte atılmaya başlanmıştır. Yaşanan tarihsel ve toplumsal olguların gelişim süreci ve aralarındaki diyalektik bağ açığa çıkarıldığında bu ayrımı kendini hissettirecektir. 1980, 24

Ocak kararları ve buna bağlı olarak hazırlanan 6. ve 7. planlar doğrultusunda 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Yasası'nda sermaye için gerekli değişiklikler yapılarak özel okullara yönelik teşvikler işlemeye başlamıştır. Bugün gelinen süreçle birlikte teşvikler öylesi bir noktaya gelmiştir ki "Özel sektör yatırım mı yapıyor yoksa, devlet onlara okul mu hibe ediyor?" belli değildir. Devletin kaynak yok söylemi altında kendi okullarına bütçe ayırmaması aslında özel okullara yönelik yoğun teşviklerle gerçek dışı kalmaktadır. Eğitimin özelleştirilmesinin nedeni kaynak sıkıntısı değil ülke üzerindeki emperyalist şekillenmedir.

1982 Anayasası'yla birlikte kimi çevreler için kazançlı olan özel üniversite, vakıf üniversite furyası başlamıştır. Türkiye'de ilk özel üniversite YÖK'ün ilk başkanı İhsan Doğramacı tarafından 1985'te kurulan Bilkent Üniversitesi'dir. Vakıf üniversitelerinin kazançları-

nı azaltacak bilimsel çalışma ve araştırmalara girmeleri zayıf bir olasılıktır. ABD vakıf üniversiteleri sistemlerin özünü seçkin bir eğitim anlayışının oluşturduğu ve zengin çocuklarına diploma dağıtan bir kurum olmaktan farklı bir işleve ve işleyişe sahip değildir. Türkiye'deki vakıf ve özel üniversiteler bu anlayışın ürünüdür. Her ne kadar anayasada kar amaçlı okul açılmaz ibareleri yer alsada bunlar halkı aldatmak için ortaya atılan boş söylemler dışında bir anlam

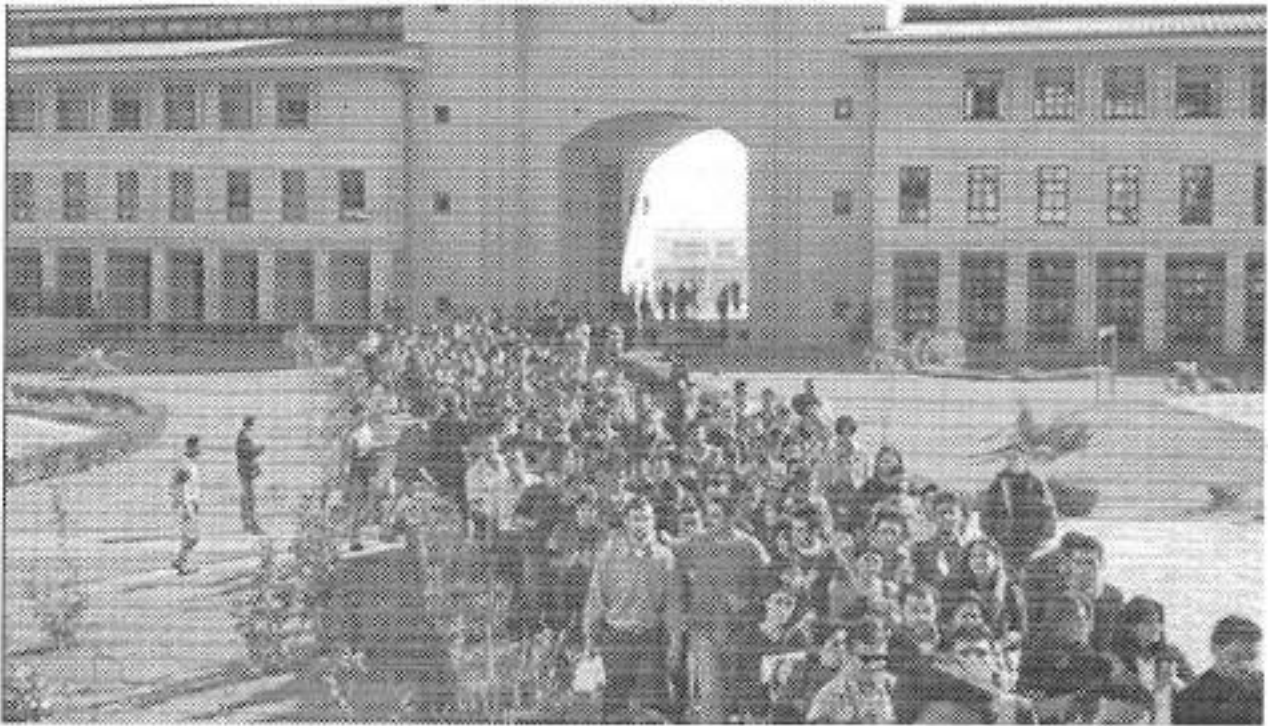
getirmiştir. Bu sayede bazı çevrelerin kolayca para kazanabilme koşulları oluşturulmuş, öğrenciler tarafından derhanelere ödenen paraların MEB bütçesinin üç katına çıkmıştır. Bu da derhaneciliğin nasıl karlı bir iş olduğuna göstermektedir. Bir yandan özel okullara her türlü devlet desteği sağlanırken diğer yandan devletin resmi okullarında paralı eğitime geçiş politikaları hız kesmiştir. Bu uygulamaları genel olarak şu başlıklar altında değerlendirebiliriz:

1- Vakıf okulları gibi ayrıcalıklı okullar ve bunların masrafları

2- Trilyonlarca para toplanan sınav ücretleri

3- Vakıf okul ve yurtları

Dönemin sosyalist ülkelerinde eğitim alanında büyük başarılar kazanılması ve eğitimin devlet eliyle parasız olarak uygulanması halk kitlelerinde geniş kabul görmüştür. Bununla ilişkili olarak soğuk savaş döneminde emperyalist-kapitalist ülkelerde kendini koruma adına eğitime devlet eliyle müdahale et-

ifade etmemektedir. Bugün özel üniversiteler lise 1 ve 2. sınıf öğrencilerinin kayıtlarını yapmaktadır. Şunu unutmamak gerekir ki sermaye bir işe yatırım yapıyorsa bunun karşılığını kesinlikle alır.

Özel derhaneler ve kurslarda paralı eğitimin gelişmesinin basamaklarından birisidir. Kalabalık sınıflar kimi okullarda kimi derslerin boş geçmesi, sınavla öğrenci alan okullara ve üniversiteye girebilme kaygısı derhane ve kurslara yoğun bir talebi beraberinde

1- Kayıt paraları ve bağışlar

2- Eğitime katkı payı: Özellikle 1980 sonrası üniversitede alınan har(a)çlar birçok emekçi çocuğunun üniversitelerde öğrenim görme hakkını elinden almıştır.

3- Ders kitapları ve dergiler

4- Okul binalarının satılarak özelleştirilmesi

5- Sendikasızlığı beraberinde getiren sözleşmeli öğretmen, memur ve hizmetli çalıştırılması

6- Fen Lisesi, Süper Lise, Ana-

miş ve yoğun bir yatırım yapmıştır. Şunu belirtmek gerekir ki Amerikan eğitim modeli Avrupa'ya nazaran okullara müdahalesini özellikle soğuk savaş döneminde yapmıştır.

Sovyetler Birliği'nin dağılması süreci sonrası neo-liberal politikalar hız almış ve dünya halklarına emperyalizme bağımlılık ilişkilerini artırıcı politikalar dayatılmıştır. Bu politikalar sosyalist yönetimlerin halklarına koşulsuz eğitim ve sağlık hizmeti sunması kapitalist devletleri telaşlandırmış ve kendi-

ne koruma olarak "sosyal devlet" şemsiyesini almıştır. Bugüne kadar geniş kitlelerin kazandığı bu haklar yeni süreçle devletin sosyal ve insani ödevlerinden vazgeçmesi şekline bürünüp gasp edilmiştir. Neo-liberal politikalar "Her şeyin amacı para kazanmaktır." temelinde şekillenen kapitalist düzenin "Parayla satın alınmayacak hiçbir şey yoktur ve her şeyin bir fiyatı vardır."şiarı kurumsallaştırdığı eğitimi seçkinciliğe evirme hamlesidir.

Yeni YÖK Yasa Tasarısı'yla öğrenciden alınacak katkı payının cari maliyetin yarısı kadar artırılması ve üniversitelerin sermaye ile ilişkilerini yoğunlaştıran teknokentler AR-GE çalışmaları bütün bu politikaların önemli bir bileşenidir. Kamusal bir özelliğe sahip olan bilginin metalaştırılması ve bilimin sadece ve sadece teknoloji olarak yansıtılması ve üniversitelerin işletme hesabına sahip birer ticarethaneye dönüştürülmesi, ABD tipi seçkin üniversiteler yaratmanın projeleridir. Genel olarak paralı eğitimi ele aldığımızdan bu saptamaların derinlemesine irdelenmesi bir başka yazının konusu olacaktır. Uygulanacak olan bu politikaların öncüllerini hedeflediğimizden yani paralı eğitimin varlığının çok öncelere dayandığını belirtme hedefi gütmüştük.

SONUÇ

1-Değişik biçimlerde uygulamaya konulan ve bu son projeye, paralı eğitimin ilk ve en önemli sonucu halkın eğitim görme hakkının yok edilmesi olacaktır. Bugünkü durumda eğitimden yararlanmada sınıfsal farklılıklardan kaynaklanan dengesizlik artacak, eğitim zenginlerin parayla satın

alacağı bir meta haline gelecek, emekçi halk kesimlerin eğitim olanaklarından yararlanabilmesi ortadan kalkacaktır.

2-Paralı eğitim bilimin gelişmesinin yolunu tıkar. Bugün olduğu gibi parayla eğitim görülen ve diploma alınan yerlerde bilimsel gelişmeden, eğitim kalitesinden söz edilemez. Kapitalizm kar varsa yatırım yapar.

3-Paralı eğitim özelleştirmenin yolunu açar. Eğitim devletin önde gelen ödevlerindedir. Bu nokta hangi devletin sorusunu akla getirmektedir. Şunu unutmamak gerekir ki varolan sınıflı toplumlarda devlet okulları sınıflı yapıların yeniden üretilmesi işlevine sahiptir. Bu da eğitimin reform sınırları içinde çözülebilecek bir sorun olmayıp siyasal iktidar sorunu olduğunu deşifre etmektedir.

4-Paralı eğitim köle ruhlu emperyalizmin hizmetinde yeni kuşaklar yetiştirmesinin yolunu açar. Bunun en somut örneği 15. Milli Eğitim Şurası raporlarında "Uluslararası pazarlarda rekabet edebilecek, mal ve hizmet üretebilecek insan yetiştirilmesi" şeklinde formüle edilen biçimiyle gözümüze çarpmaktadır.

5-Paralı eğitim, eğitim birliğinin yok edilmesi sonucunu doğurur. Parayı veren miktarına göre nasıl bir eğitim almak istediğini belirtir. Böyle bir sürecin sonunda ise farklı eğitimlerden geçmiş kuşaklar yetişmiş olacaktır. Varolan eğitim, şu haliyle bu tabloyu yansıtmaktadır.

6-Paralı eğitim, eğitim eşitsizliğini derinleştirir. Eğitimde varolan biçimiyle fırsat eşitliği yoktur. Sınıfsal bir eşitsizliğin yanı sıra, bölgeler ve okullar arasında bu eşitsizlik göze çarpmaktadır.

7-Paralı eğitim, öğretmen ör-

gütülüğünü olumsuz etkiler. Eğitimin piyasalaştırılması ve kar güdüsüyle hareket etmesi beraberinde öğretmeni de piyasadadan temin etme koşullarını da getirir. Bu koşulların dayatılmasıyla beraber eğitimin pazarlayıcısı ve iş vereni öğretmenlere düşük ücret ve sendikasıyla dayatacağıdır.

8-Paralı eğitim, serbest piyasanın istediği kozmopolit insanı yetiştirir.

9-Paralı eğitim, okulda kirlenmeye ve ilişkilerin bozulmasına yol açacaktır.

Bütün bu sonuçları bir bütün olarak değerlendirdiğimizde emperyalizmin ve onların yerli işbirlikçilerinin bu politikalarla kendi çıkarları doğrultusunda gittikleri şekillendirmenin başarı kazanıp kazanmayacağı güçlü bir öğrenci gençlik hareketi ve onun yönelimleriyle belirlenecektir.

KAYNAKLAR

- 1- Bumin, Kürşat, Batıda Devlet ve Çocuk, Alan Yayıncılık, 1983 İstanbul
- 2- Demirer, Temel vs., Eğitim Ne İçin, Üniversite Nasıl, Yök Nereye Ütopya
- 3- Eğitim ve Yaşam, Bahar 98-99
- 4- Freire, Paulo, Ezilenlerin Pedagojisi, Ayrıntı Yayınları 98, İstanbul
- 5- Korolyav, Fyodor, Lenin ve Eğitim, Sorun Yayınları
- 6- Russell, Bertrand, Eğitim Üzerine, Say Yayıncılık
- 7- Szaniawski, Ignacy, Okulun Toplumsal İşlevi, Onur Yayıncılık
- 8- Tanilli, Server, Nasıl Bir Eğitim İstiyoruz, Amaç Yayınları
- 9- Zedung, Mao, Teori ve Pratik
- 10- Ateş altındaki üniversite, özgür üniversite defteri

DÜNYA HALKLARI DİRENİŞ HAREKETİNİ İNŞA EDELİM!

Ön Açıklama: Dünya Halkları Direniş Hareketi (DHDH) Geçici Örgütlenme Komitesi'nin bir temsilcisiyle yaptığımız röportajı aynen yayınlıyoruz.

Özgür Düşün (ÖD): DHDH neyi amaçlıyor? Birleşenleri ve faaliyetleri hakkında bilgi verebilir misiniz?

DHDH: Öncelikle Dünya Halkları Direniş Hareketi adına, sizleri ve derginizi Özgür Düşün şahsında tüm Türkiye ve Türkiye Kürdistanı halk gençliğini enternasyonal dayanışma ruhuyla selamlıyoruz.

Dünya Halkları Direniş Hareketi, her zaman ifade ettiğimiz gibi, yerlülerin dört bir yöresindeki mücadelelerin birleşerek heybetli bir sel yatağı içinde akabilmesine yardımcı olmak üzere kurulmuştur. DHDH, tüm dünya halklarını köleleştirme, azami sömürü ve kar temelinde dünya halklarına baskı zulüm, talan, yağma ve terör cendesinde açlık, sefalet ve adaletsizlikler batağında teslimiyeti dayatan, varlık koşulu bu vahşi gerçekliği olan emperyalist dünya sisteminde; halkların her türlü baskı ve zulme karşı isyan ve direnişlerini birleştirmek; yani dünya halkları karşısında bu sistemi ayakta tutabilmek

için birlik içinde ve çeşitli ekonomik, politik ve askeri kurumlarıyla, ideolojik terör aygıtları olan tekeli medyalarıyla örgütlü bulunan emperyalist ve gerici güçlere karşı dünya halklarının da ortak mücadele ve direniş örgütünü yaratmak ihtiyacının ürünüdür. DHDH, emperyalist sistemin doğası gereği olan krizler ve krizleri aşmanın bir yöntemi olarak sermayenin bir bölümünü yıkan savaşlar karşısında; bunun tüm gerçek yıkımını ve vahşi, acımasız sonuçlarını yaşayan, tüm bedellerini ödeyen dünya proletaryası ve halklarının emperyalist savaşlara karşı ortak savaşım cephesini örebilme ihtiyacının bir ürünüdür. DHDH, dünya proletaryası-

nın, ezilen ulus ve halkların, tüm dünyadaki değişik halk kesimlerinin kanını emen, emeğine yabancılaştıran, iliklerine dek sömüren dünya emperyalist sisteminin egemenleri emperyalistlere ve tüm uşakları ve işbirlikçilerine karşı açılmış uluslararası isyan bayrağıdır.

Bu isyan ve direniş bayrağı, yabancılaşan, köleleşen, çürütülen ve düşürülen insanın insan olma, özgürleşme bayrağıdır. Yani bu bayrak tüm dünya proletaryasının, tüm ezilen ülke halklarının, ezilen ulusların, emekçi kadınların, tüm dünya halk gençliğinin, aydınların hareketlerinin ortak bir düşmana karşı yükselttikleri ortak bir bayraktır.

Barikatın aynı tarafında olan herkese açık, safları birleştirme, örgütlü bir güç haline gelme çağrısıdır.

DHDH, ortak düşmanlarımıza karşı dünya çapında birliği kolaylaştırmak ve ilerletmek için enternasyonal bir araçtır. Bu anlamıyla bir araç olarak DHDH, başlı başına bir amaç değildir kuşkusuz. DHDH her şeyden önce devrimci, politik bir kitle örgütüdür. Varlık gerekçesi emperyalizme ve gericiliğe karşı mücadeleyle ve en dar anlamıyla amacını böyle tanımlarken elbette ki bu mücadeleyi sonuç alıcı bir perspektifle ele alan bir yönelimi vardır. Devrimci bir kitle örgütü olarak DHDH'nin bu yönelimi de açık ki politiktir. Değiştirme ve dönüştürme perspektifi, alternatif projesi vardır. Bu proje, dünya proletaryası ve halklarını iktidarlaştırma ve aşamalı ve kesintisiz devrim perspektifiyle sınıfsız dünyaya yürütme projesidir.

Bu siyasal yönelimle şekillenen uluslararası anti-emperyalist kitle örgütümüzün çok geniş bir yelpazede bileşenleri olduğu ve olacağı tartışma götürmez. DHDH, her bir bileşenin bu proje için farklı çözümleri ve çözüm yöntemleri olabileceğinin bilincinde bir hareketir. Bu açıdan herhangi belirli bir çözüm yöntemini dayatmayı değil; her bir bileşenin farklı fikir ve çözüm yöntemlerini özgürce ifade edip birlik-mücadele-birlik zemininde hareketi bizzat fikirlerin yarıştığı "İki Çizgi Mücadelesi" platformunda inşa edip ilerletmeyi ilke edinir. Her birey ve/veya örgütün özgürce kendini ifade etmesi ve tartışarak ileri sentezlere ulaşabilme; bunu devrimci mücadele ve pratik temelinde hayata geçirme, hareketimizin temel prensibidir. İki çizgi mücadelesi ve kitle inisiyatifi bu açıdan olmazsa olmaz ilkelerimizdir.

Bu açılımla beraber, sorunuza kısaca DHDH son tahlilde sınıfsız bir toplumu amaçlıyor, temel yönelimi budur diye cevap verebiliriz. Bu amaç ve temel yönelim emperyalizme ve gericiliğe karşı tüm birey ve örgütlerle birleşme ve ortak mücadele yürütme somut amacının ve varlık gerekçesinin özüdür ve uluslararası devrimci kitle hareketlerinin embriyonik merkezine aday olduğu gerçeğinin de ifadesidir.

Anlaşılabileceği üzere DHDH'nin bileşenleri anti-emperyalist bir tutum alan çok geniş bir yelpazeyi

Bilindiği gibi Dünya Halkları Direniş Hareketi, değişik ülkelerde emperyalizme ve gericiliğe karşı kitlelerin mücadelesini birleştirmek ve halkların haklı mücadelelerini desteklemek amacıyla oluşturulan uluslararası bir anti-emperyalist örgüttür. Oluşumu ve amacı itibarıyla bu bir uluslararası kitle örgütü olmakla birlikte, aynı zamanda uluslararası politik bir kitle örgütüdür.

kapsamaktadır. Hareketimiz gerçek bir kitle örgütü olarak gelişme iddiasıyla dünya halklarının mücadelesini birleştirme ihtiyacı duyan her birey, çevre, örgüt ve partiyi, her gerçek halk hareketini çatısı altında toplama iddiasındadır. Kapsı bu kesimlerin hepsine açıktır. Tekrar edelim: Barikatın aynı tarafında olan her birey, çevre, birlik, der-

nek, örgüt, politik partiye saflarımız açıktır. DHDH'nin şube ve kollarını hep birlikte kuracağız. Ekonomik, mesleki, akademik, kültürel, vb. değişik türden kitle örgütleri, gençlik örgütleri, hareketleri, kadın örgütleri ve hareketleri, başka deyişle çeşitli devrimci toplumsal katmanların, özgün, demokratik ve/veya politik kitle örgütleri, ve/veya politik örgütleri/partileri; her biri özgünlüklerini, bağımsız örgütsel iradelerini koruyarak DHDH çatısı altında birleşebilirler ve birleşmelidirler. Çünkü, düşmanımız ortaktır. Mücadelemiz de ortak olmak durumundadır.

Faaliyetlerimiz, varlık gerekçemizle bağıntılı olarak başta ABD emperyalizmi olmak üzere, tüm dünya emperyalizmini ve gericiliğini hedeflemektedir. Odaklandığımız ana nokta, özellikle 11 Eylül'ün ardından şiddetlenen, tüm dünya halklarına karşı, ABD emperyalizmi öncülüğünde yürütülen haçlı seferine karşı duruştur. Bu temelde kuruluşumuzun ilanını enternasyonal dünya proletaryasının birlik-mücadele ve dayanışma günü olan 1 Mayıs gösterilerinde tüm dünyada dağıttığımız bildirimlerle yapmayı doğru ve anlamlı bulduk.

21-22-23 Mayıs'ta Birleşik Devletler emperyalizmi Başkomutanı Başkan Bush'un; haçlı seferine katılan güçlerin; Afganistan ve Orta Asya'da ve şimdi özellikle de halkının İsrail ordusunun canı saldırısı ve başka güçlerin "anti-terör koalisyonu" ile yüz yüze olduğu Filistin'de veya kara listelerindeki bir sonraki saldırı hedefi ilan edilen Irak'ta kimin ne kadar kan içeceği üzerine pazarlık yapmak için gittiği Avrupa "gezi"sinin Berlin durağında olduk. "Başını ABD'nin çektiği emperyalist haçlı seferine karşı mücadele et!" şiarıyla üç gün boyunca Berlin'de dünya halklarının

ortak sesini yükselttik.

Güncel kampanyamız, Ön hat Filistin'i Destekle! kampanyasıdır. Bu, DHDH'nin ilk kampanyası olacaktır. Tüm dünyadaki halk kitlelerinin içinde yanan bu sorunu ele alarak DHDH'nin bir hamle ile başlatılması ve onu uluslararası planda halkların mücadelelerini birleştirmekte önemli bir araç olarak hızla kurmayı sağlamak istiyoruz. İlk uluslararası koordineli eylemlerimiz 15 Haziran'da yapılacaktır.

İsrail ordusunun Filistin'de uzun Siyonist işgal tarihinde açtığı yeni kanlı sayfanın karşısında, Filistin halkının verdiği varlık-yokluk mücadelesinin yanındayız. "Ön hat Filistin'i Destekle!" kampanyasının uluslararası eylem gününde Avrupa'nın çeşitli metropollerinde "Siyonist/Emperyalist İşgale Son - Özgür Filistin!" şiarıyla protesto eylemlerimiz olacaktır. Keza, Güney Asya başta olmak üzere dünyanın pek çok ülkesinde uluslararası eylem gününde "Filistin Kazanacak" şiarıyla dünya halklarının sesi yankılanacaktır. Açıktır ki Ortadoğu'da gerçek adaleti arzulayan bütün insanların aktif ve kararlı olarak Siyonist/emperyalist işgalin son bulmasını ve Filistin'e özgürlük taleplerini haykırması çok önemlidir. Bu röportaj vesilesiyle 15 Haziran uluslararası eylem gününe aktif katılım çağrımızı tekrar etmek istiyoruz. Tüm dünyada protesto gösterileri örgütlemek ve gerçekleştirmek hepimizin görevidir.

ÖD: Bize DHDH'nin oluşum sürecinden bahsedebilir misiniz? Mevcut faaliyet gösteren anti-emperyalist mücadele platformları (örneğin Halkların Uluslararası Mücadele Ligi, HUML) varken, neden yeni bir oluşuma ihtiyaç duyuldu?

DHDH: Bilindiği gibi Dünya Halkları Direniş Hareketi (DHDH), değişik ülkelerde emperyalizme ve gericiliğe karşı kitlelerin mücadelesini birleştirmek ve halkların haklı mücadelelerini desteklemek amacıyla oluşturulan uluslararası bir anti-emperyalist örgüttür. Oluşumu ve amacı itibarıyla bu bir uluslararası kitle örgütü olmakla birlikte, aynı zamanda uluslararası politik bir kitle örgütüdür.

Böylesi uluslararası bir kitle örgütünün oluşumu, buna duyulan ihtiyaç, yıllardır değişik ülkelerde çeşitli halk hareketlerinin ve bu halk hareketlerinin Maoist öncü güçlerinin gündemindeydi. 11 Eylül'ün ardından, dünyadaki çelişmelerdeki hızlı şiddetlenmeler, bu tartışma ve ihtiyacın pratik adımlarının atılmasını acil bir görev olarak çok daha fazla dayatmıştır. Bu bakış açısıyla bazı başlangıç adımları

atılmış, ve DHDH'nin Geçici Örgütlenme Komitesi oluşturulmuştur.

DHDH'nin oluşumunu başlatan halk hareketlerini ve onun dışındaki çeşitli uluslararası kitle hareketlerini, en geniş kesimi kucaklayacak şekilde birleştirme ve DHDH çatısı altında ortak mecrada hareket geçirme düşüncesine ilişkin çalışmalar 1999 yılından itibaren yapılmaktaydı ve tartışılmaktaydı. Bu çalışmalar ve tartışmalara doğaldır ki bugün HUML'yi oluşturan güçler de çekilmeye ve katılmaya çalışılmıştır. Bu, DHDH perspektifinin ve oluşum amacının doğası gereğidir.

HUML, bu süreç devam ederken, dışımızda kurulmuştur. HUML ve diğer mevcut anti-emperyalist mücadele platformlarıyla DHDH'yi başlatan halk hareketinin arasındaki, başta enternasyonal

çizgi bağlamında farklılıklar vardır. Bu çizgi farklılığı doğal olarak uluslararası kitle örgütünün oluşum sürecine, yönelimine, kitle çizgisine ve gerçekliğine de yansıtacaktır ve yansımasıdır.

Buna karşılık, somut, nesnel durum ayrı uluslararası kitle örgütleri şeklinde olsa da DHDH'nin birlik siyaseti başlangıçtan itibaren açıktır. DHDH kendi doğasına uygun olarak bu siyasetin ısrarlı ve tutarlı bir savunucusu olmayı sürdürmektedir ve sürdürecektir. Başka deyişle uluslararası kitle hareketlerinin ortak aracının yaratılması politikası DHDH'nin zaten varlık gerekçesidir ve bu yönlü çabaları sürecektir. DHDH'nin özelde Lig içindeki belirli güçlerle ve genel olarak Ligle birleşme siyaseti vardır. Bu uluslararası kitle hareketinin ortak aracının yaratılması perspektifinin kaçınılmaz bir parçasıdır.

Kısacası, dışımızdaki anti-emperyalist platformlarla pratik/örgütsel ayrılığımızın gerekçeleri, soyut önyargılardan kaynaklı öznel istemlerle bir tercih değildir. Dünya Halkları Direniş Hareketini İnşa Edelim! çağrısı yaptığımız ilk oluşum bildirimizde de belirttiğimiz gibi DHDH, ulusal veya uluslararası düzeyde halkın herhangi başka bir örgütlenmesi ile rekabet veya onların yerini alma amacını gözetmiyor. Barikatın aynı tarafında olan herkese saflarımız memnuniyetle açıktır.

ÖD: DHDH'nin kuruluşundan önce geniş çevrelerle anti-emperyalist güçlerle tartışıldı mı? Tartışılmadıysa bu Uluslararası Komünist Hareketi (UKH)'nin kitle çizgisiyle çelişmez mi?

DHDH: DHDH kuruluşundan önce elbette ki çeşitli çevreler ve

anti-emperyalist güçlerle tartışılmıştır. Kuruluş çalışmalarımız üç yıldır sürüyordu. Bu üç yıllık tartışma ve çalışmaların ardından Geçici Örgütlenme Komitesi'nin oluşumuyla kuruluşunu ilan ettiğimiz hareketimiz, şimdiden Güney Asya'da Hindistan, Nepal, Bangladeş, Sri Lanka'da; Avrupa'da Almanya, İsviçre, Fransa ve İngiltere'de; Amerika'da, İran, Peru, Afganistan ve Türkiye ve Türkiye Kürdistanı'nda çeşitli halk hareketlerini kucaklamış durumdadır. Kuskusuz bu tartışmalarla netleşen bir çizginin hayata geçirilmesidir. Buna karşılık Direniş Hareketi'ni hiçbir zaman çeşitli parti ve örgütlerin bir koalisyonu olarak ele almadık ve tartışmalarımızı ve tartışma süreçlerimizi böylesi bir anlaşma platformu olarak gerçekleştirmedik. Bu, bizlerin eylem içerisinde gerçek bir uluslararası kitle hareketi örgütlenme perspektifimizin gereği olarak, tabiri caizse masa başı anlaşmalarla ve esasta eklektik bir çizgide ittifaklar bloğu şeklinde kurulmuş ve bu tarzıyla büyük oranda kağıt üzerinde kalan bir örgütlenmeyi reddettiğimiz anlamına gelir.

DHDH önceden hazırlanmış bir program ve tüzükle bir çağrı yapmak ve ittifaklar, anlaşmalar ve çekişmelerle boğulmak yerine gerçek bir uluslararası kitle hareketini kitlelerle birlikte örgütlemeyi hedefliyor. Bu açıdan kitle çizgisi UKH'nin bizim de benimsediğimiz kitle çizgisiyle uyum içerisindedir.

Gerçek bir kitle örgütü olarak gelmek; değişik yaşam ve politik duruşlardan dünya halklarının mücadelelerini birleştirmek ihtiyacını gören tüm insanlarla birleşmek istediğimizi söyledik. Eylem her şeydir demiyoruz ama böylesi bir birliğin en iyi zeminin pratik olduğunu da biliyoruz. Yani şuna kesin-

likle inanıyoruz ki DHDH esasen mücadele sürecinde inşa olacaktır. Maoist Öncü Partilerin önderliğinde yürütülen Halk Savaşları dahil, halkların tüm gerçek mücadelelerini destekleyecek, onları birleştirmenin aracı olacaktır. Böylesi bir pratik zemin çok daha geniş kesimlerle tartışmak; çok daha çeşitli bireyler ve örgütlerle; farklı fikirlerle, özgür-bağımsız iradelere saygı, dayanışma ve dayanışma temelinde uluslararası konferanslar ve toplantılar gerçekleştirmek ve daha ileri birlikler inşa etmek için çok daha elverişli ve güven verici olacaktır.

Bu anlamıyla Hareketimizin kuruluşu ve Geçici Örgütlenme Komitesi'nin oluşumu aslında Direniş Hareketi'nin inşasının sadece başlangıç adımlarıdır.

ÖD: DHDH, Uluslararası Komünist Hareket (UKH) ile ilişkisini nasıl açıklıyor?

DHDH: Öncelikle şunu tekrar etmek istiyoruz: Her politik girişim gibi DHDH girişiminin de belirli bir bileşence başlatıldığı doğrudur. Bu çizginin önderlik iddiası da açıktır ki zaten bu girişimi başlatmasıyla bağıntılıdır. Buna karşılık DHDH pratik ve eylem sürecinde örgütlencek gerçek bir politik kitle örgütüdür. Dikkat edilirse çağrılar, tüzüğü ve programı hazırlanmış, konferans/kongresini tamamlanmış bir harekete katılım için değil, hareketi birlikte oluşturmak için yapılmıştır. Geçici Örgütlenme Komitesi tamamen bu adımların atılabilmesi için, yani hareketi masa başında değil eylem içinde kitlelerle birlikte örgütleyebilmek için vardır.

Böyle bir girişimi başlatmak uluslararası plandaki öncü güçlerin hem sorumluluğu hem de görevidir. Bu, uluslararası kitle örgütünü

darlaştırmak için değil, kaçınılmaz, yaşamın doğası gereği atılan bir adımdır. Aksine söz konusu öncü güçlerin kitle çizgisi ve niteliği, başlamasına ön ayak oldukları bu hareketin gerçek bir uluslararası kitle örgütü olabilmesi noktasında güven vermektedir. Bu örgüt kimse tarafından söz konusu öncü güçlerin tabanının, yani ilgili halk hareketinin bir uluslararası örgütü olarak görülmemelidir. Bu gerçeklik pratikte somutlaşacaktır kuşkusuz.

Tek bir ülkede dahi halkın birleşik cephesi öncünün somut ön adımlarını ve gelişen bir pratik süreci, başlangıç adımlarını gerektirirken; bunun uluslararası bir kitle örgütü için bu nesnellığe aykırı olması gerçekçi olmaz. Kitlelerin kendiliğinden veya örgütlü çeşitli parçalardaki hareketleri zaten vardır. DHDH'nin "kurulmasının" amacı, kitle inisiyatifini esas alarak bu hareketleri tek bir çatı altında birleştirerek uluslararası bir güç haline getirmek ve dünya halklarının anti-emperyalist mücadelelerini bu manivelayla ortaklaştırmakla kalmayıp büyütmeektir.

Dolayısıyla süreci başlatan öncü güçler DHDH'yi kendi güçleri ve halk hareketleriyle sınırlı tutmayı değil, tüm anti-emperyalist güçleri birleştirmeyi perspektif edinmiştir. Bu söz konusu öncü güçlerin önderlik ettikleri halk hareketleri zaten örgütlüdür ve zaten öncü güçlerin embriyonik merkezi vasıtasıyla koordinelidiler. Bu açıdan UKH'nin doğrudan öncülüğü altındaki bu halk hareketlerinin bileşimiyle DHDH'ninki birbirine karıştırılmamalıdır. Tabii ki UKH'nin dolaysız tarafı olan halk hareketleri DHDH'ye öncülük edecek ve hatta temel direğini oluşturacaktır. Ancak

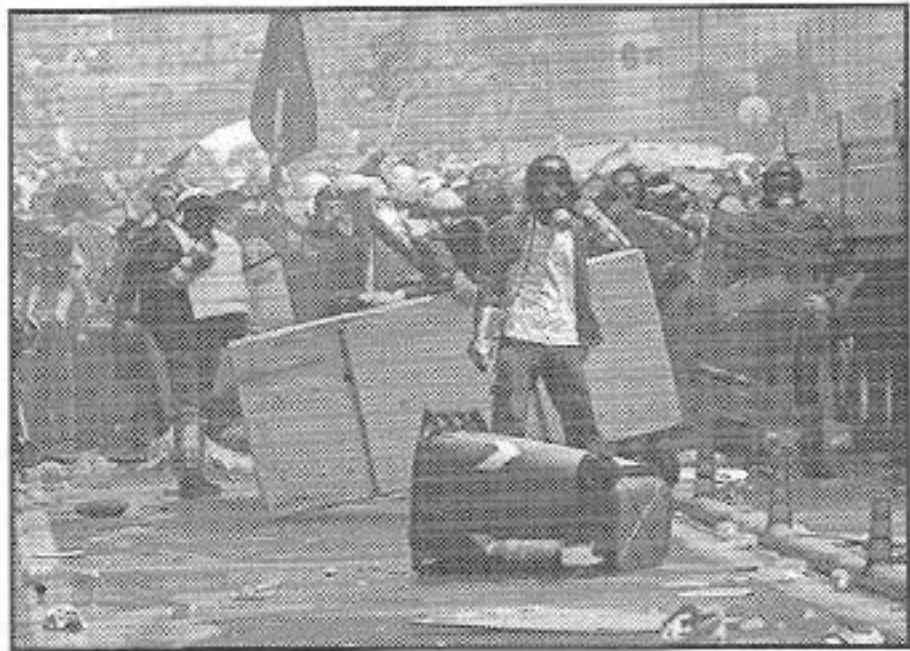
DHDH ondan ibaret değildir.

Uluslararası anti-emperyalist kitle örgütümüzün böylesi bir uluslararası çizgisi kuşkusuz politik çizgisinin temel hatlarını ve yönelimini belirleyecektir. Ancak bunun yöntemi, söyleşimizin başında da belirttiğimiz gibi DHDH'nin iki çizgi mücadelesi ve kitle inisiyatifi diye formüle ettiğimiz temel prensiplere uygun olmak zorundadır ki UKH'nin kitle çizgisi de bu noktada son derece güven vericidir.

DHDH, UKH'nin, daha doğru ve açık deyişle Maoist Öncü Partilerin ve onların embriyonik merkezi DEH'in mücadelelerini ve önderlikleri altındaki halk hareketlerini ve Halk Savaşlarını desteklemeyi prensip edinmiştir. Bizim bu noktada doğru ve haklı, meşru mücadeleleri emperyalistlerin manipülasyonu doğrultusunda silahlı/silahsız, yasal/yasadışı, diye ayrıştır-

"terörizme karşı savaş"ının dünya halklarını yok oluşa sürüklediğini ve koyu bir barbarlığa, sefalete, yıkıma ittiğini görüyoruz. Zulme ve baskıya, sömürüye karşı her gerçek halk hareketi, her isyan meşrudur ve desteklenmelidir.

Bileşenlerimiz arasında Uluslararası Maoist Hareket'in çözüm yöntemlerini benimsemeyenler de olabilir. Ancak biz bu fikir ayrılıklarını meşru mücadeleleri desteklememenin değil iki çizgi mücadelesi yoluyla mücadeleleri ortaklaştırmanın bir motoru olarak görüyoruz. Maoist Öncü Partiler ve önderliklerindeki Halk Savaşlarını destekliyoruz. Nepal'de, Peru'da, Türkiye ve Türkiye Kürdistanı'nda halkın iktidarına yürüyen savaşçıları coşkuyla selamlıyoruz. Dünya proleter devrimine hizmet eden her gerçek halk hareketini desteklemek bizim görevimizdir.

ma ve varlık gerekçemize karşı çıkmak anlamına gelecek olan, sistemin kendine entegrasyon amaçlı karalamalarına, "terör" spekülasyonlarına itimat etme lüksümüz yoktur. Emperyalist haçlı seferinin

ÖD: En geniş kitlelerle birleşip onları harekete geçirebilmek için DHDH'nin izleyeceği siyaset nedir?

DHDH: Siyasetimiz farklılıkları, farklı düşünceleri karşılıklı say-

ğı, tahammül ve demokratik tartışma kültürüyle bir senteze taşıyabilmektir. Bu da belirttiğimiz gibi dünya halklarının tüm gerçek mücadelelerini lafta değil pratik ve aktif olarak ayrımsız sahiplenmek ve desteklemekten geçer. İki çizgi mücadelesi yöntemi ve herkesin kendini özgürce ifade edebileceği, hiçbir dayatma ve bastırma yöntemine müsaade edilmeyen bir tartışma kültüründen ve söylediğini yapmaktan geçer. Çok önemli farklılıklara rağmen ortak bir düşmana karşı birlikte mücadele yürütüp, ortaklıklar temelinde eylem pratiğinden geçer. Enternasyonalist proleter bir kültürün, enternasyonal dayanışma bilincinin yükseltilmesi elzemdir. Temel siyasetimiz, zengin tartışmalarla ulaştığımız sentezi pratikte tutarlı bir şekilde gerçekleştirdikçe daha yüksek birliklere doğru sürekli gelişen bir birlik-mücadele-birlik siyasetidir. İlkesiz uzlaşmaların da birliği ve mücadele ortaklaşmasını yıkan, zedeleyen dayatmaların da panzehiri budur. Bu nitelik gelişimi olmaksızın pratik güven veremez ve en geniş kitlelerle birleşme hayal olur ya da kof ve yanlış olur.

ÖD: Küreselleşme Karşıtı Hareketleri nasıl değerlendiriyorsunuz? Küreselleşme karşıtı harekette önderlik sorunu konusunda ne düşünüyorsunuz?

DHDH: Bilindiği gibi küreselleşme karşıtı hareketler genel olarak emperyalizmin içinde bulunduğumuz süreçte şiddetlendirdiği ekonomik, politik ve askeri baskı ve terörüne karşı tepki, protesto hareketleridir. Bu yanı sıra desteklenmesi ve birleştirilmesi gereken halk hareketleridir. Buna karşılık geniş bir toplumsal yelpazenin kimisi merkezlerde ortaklaştıkları

protesto gösterileri, bu hareketlerin istikrarlı bir örgütlü güç haline dönüşmesine yetmiyor. Diğer yandan istikrarlı bir politik güç anlamına hiç gelmiyor. Halbuki krizden krize sürüklenen ve giderek halklara karşı çok daha fazla saldırganlaşan emperyalizmin aşırı üretimden kaynaklı krizini aşmak, en azından yönetebilmek ve de sermayenin merkezleşmesi sürecinde şişen mali sermayenin bir

Bu haliyle "küreselleşme" politikasının iyi huylu bir politika haline getirilebileceği; reformlarla ezilen uluslar ve halklar ile emperyalist güçler arasındaki antagonist (uzlaşmaz) çelişkinin ehlileşebileceği düşüncesini yaygınlaştırmasına halkların anti-emperyalist direniş ve tepkilerini sisteme entegre etmenin tehlikelerini de içinde barındırmaktadır.

bölümünü yıkmak ve sistemi korumak amaçlı; ve emperyalistlerarası çelişkilerin, her birinin bu amacı kendi lehine gerçekleştirme hırsıyla körüklediği savaşlar ve yıkımlar eşliğinde uyguladığı politikalar - yaygın adıyla globalleşme- istikrarlı bir politik merkez, istikrarlı bir uluslararası direniş, dayanışma ve mücadele örgütü olmaksızın, böyle bir barikat örülmeksizin sonuç alıcı bir şekilde karşı durulabilecek politikaları değildir.

Ancak doğru bir çizgi kumandasında örgütlü bir uluslararası halk hareketi niteliği kazandığı zaman, küreselleşme karşıtı hareketlerin gücünden bahsedebiliriz. Bu açıdan

gerçek bir önderlik sorununa sahip olunduğu ve hatta bizzat emperyalist güçlerin yönlendirme ve denetimi altına girme, ona entegre olma dinamiklerine, bu yönlü zaafırlara sahip olunduğu açıktır. Kuşkusuz bu hareketler içerisinde değişik politik çizgilerde, değişik toplumsal kesimlerden geniş bir yelpaze var. Ancak büyük bir çoğunluğunun; küreselleşme karşıtı hareketlerin anti-emperyalist doğasına karşı; emperyalistler arası çıkar çelişkilerine dahi manivela olabilecek zaafırlar taşıdığı veya enternasyonalizm bilincinin çarpıklığı ve ulusalcı bakış açılarıyla emperyalizm ve küreselleşme karşıtlığını gerici ulusal devletlere yedeklenmeye de varabildiği bir gerçektir.

Bu haliyle "küreselleşme" politikasının iyi huylu bir politika haline getirilebileceği; reformlarla ezilen uluslar ve halklar ile emperyalist güçler arasındaki antagonist (uzlaşmaz) çelişkinin ehlileşebileceği düşüncesini yaygınlaştırmasına halkların anti-emperyalist direniş ve tepkilerini sisteme entegre etmenin tehlikelerini de içinde barındırmaktadır. Emperyalizmin kurumlarının zaman zaman bizzat bu "küreselleşme"ye karşı çıkması dikkat çekmelidir. Mevcut sistemin toplumsal yasaların doğası gereği olan bu ekonomik ve politik gelişme karşısında ulusalcı bilinçle değil, ancak gerçek bir proleter devrimci enternasyonalist bilinçle silahlanılabilir.

Kısacası bu hareketler doğru bir siyasal perspektifle örgütlenme ihtiyacıdadır. Bu önderlik boşluğunu doldurmaya ve bir politik merkez işlevi oynamaya Direniş Hareketimiz adaydır. Bunu gerçekleştirmenin yolu da mevcut diğer küreselleşme karşıtı hareketlerle birleşerek devrimci bir enternasyonalist ruhla mücadele etmek-

ten geçiyor. Hareketimiz güçleri bugüne kadar bunun pratiğinde olmuş; Ateşe Benzin Dök! şiarıyla uluslararası planda tüm küreselleşme karşıtı hareketlerin içerisinde aktif olarak yer almıştır. Bundan sonra aynı pratiği uluslararası örgütlü bir güç olarak büyütürük sürdürmekte kararlıyız.

ÖD: *DHDH ülke yerellerinde nasıl örgütlenmeyi düşünüyor? İmzaların kağıt üzerinde kalmayıp somut güce dönüşmesi için ne gibi tedbirler alınacak?*

DHDH: Yerelerde de eylem içinde örgütleneceğiz. Tabii ki ilk geçici yerel girişimlerin başlatılması için geniş çağrılar yapıyoruz. "Dünya Halkları Direniş Hareketinin İnşasına Yardım Et!" çağrısı doğrudan yerellerin kendi inisiyatifleriyle örgütlenmesi çağrısıdır. Her ülkede kişilerle, grup ve çevrelerle, demeklerle ve partilerle birlikte DHDH'nin şube ve kollarının kurulmasına yardımcı olunması yönünde yaptığımız çağrı emperyalizme ve gericiğe karşı herkesedir. Geçici Örgütlenme Komitemizin koordinasyonu için de İnternet sitemiz ve e-mail adresimiz şimdilik esas kontakımız olma işlevini görüyor. Biz illegal bir örgüt değiliz. Bürolarımızı da duyuruyoruz. Buna karşılık yasal değil meşru olmayı esas alıyoruz. Yerelerde şube ve kollarımızın örgütlenmesi kuşkusuz ki her ülkenin somut koşullarına, olanaklarına göre oluyor ve öyle de olacaktır. Örgütsel yağlanma, işleyiş kuralları vb. meseleleri küçümsemiyoruz ama bunları eyleme geçmenin önünde bir engel olarak da görmüyoruz. Gelecekte örgütümüze daha fazla biçim vermenin olanakları olacak; konferanslar vb. yapılacaktır. Şimdilik yerel örgütlenmenin biçimi yerel inisiya-

tiflerle ilintilidir. Tabii buna temel prensiplerimiz ışık tutacaktır.

İmzaların işlevli olması, somut güce dönüşmesi tam da eylem içinde inşa perspektifimizin yaşama geçmesi ile bağlantılıdır. Amacımız başlangıç olarak çok büyük sayıda imza toplamak değilken; bireylerin ve örgütlerin aktif bir şekilde hareketimize ve eylem içinde inşasına katılmasını son derece önemsiyoruz. Elbette bunun için çağrılarımızı eylem çağrılarıyla birlikte yapmamız da etkin bir yöntem oluyor. 15 Haziran uluslararası eylem gününü de bu bilinçle tasarlıyor ve örgütlenme/hamle kampanyası olarak ele alıyoruz.

ÖD: *Gençlik ve öğrenci örgütüllüklerinin DHDH içinde ne şekilde yer alması düşünüyor?*

DHDH: Gençlik ve öğrenci örgütüllükleri, ister akademik, ister demokratik, ister akademik-demokratik, isterse de politik kitle örgütü olsunlar; yani onların özgün işlevi, amaç ve faaliyeti ne olursa olsun; o örgütüllüklerini ve bağımsız örgütsel varlıklarını ve iradelerini koruyarak DHDH'ye hem katılımcı hem de gözlemci olarak veya eylemsellikler içerisinde katılabilirler. Bu tamamen DHDH'ye onların bakışları ile ilgili meseledir. Bizim kapımız emperyalizm ve gericilik karşısında halkların mücadelelerini birleştirmek isteyen her birey, çevre veya örgüte açıktır. Örgütler katılım isteğinde bulunmalarıyla beraber kendilerini DHDH'nin yerel örgütlerinde temsil edebilir, düşüncelerini özgürce ifade edebilir, tartışma ve karar alma süreçlerine katılabilirler.

ÖD: *Son olarak Özgür Düşün okurlarına vermek istediğiniz bir*

mesaj var mı?

DHDH: Özgür düşünen ve özgür yaşamak isteyen, bunun mücadelesini veren bir gençliğin dünya halklarının mücadelelerinde son derece önemli bir dinamik olacağı açıktır. Bu dinamik dünya halklarının direniş ve mücadelelerinin birleştirilerek ortak bir potaya akmasında da aktif ve etkin bir rol oynayabilir ve oynamalıdır da. Özgür Düşün okurlarını Dünya Halkları Direniş Hareketi'nde aktif bir rol almaya, güçlerini, dinamizmlerini, devrimci enerjilerini enternasyonal bir bilinçle donatarak dünya halklarıyla ortak hedefte birleşmeye çağırıyoruz. Ülkenizin devrimci gençliğinin radikal, cüretkar mirasının asil bir stratejik zafer bilinçle yükseltildiğini; içinden İbrahim Kaypakkaya gibi eşsiz Maoist önderler çıkardığını; ölüm oruçlarında Ali İhsan Özkan, Zeynel Karataş, Cafer Tayyar Bektaş ve daha nice genç devrimci komünistin şahsında halkın kurtuluşu ve proleter dünya devrimi için zafer bayrağı haline geldiğini görüyoruz. İnanıyoruz ki Özgür Düşün okurları da dünya halklarına ilham veren bu mirasın sahipleri, bu duruşun takipçileri olarak hareketimizin en ön saflarında yerlerini alacaklardır.

Tüm Özgür Düşün okurlarına devrimci enternasyonalist selamlarımızı sunuyoruz. Ayrıca Özgür Düşün'e Dünya Halkları Direniş Hareketi'ni okurlarıyla buluşturduğu için teşekkür ediyor ve çalışmalarınızda başarılar diliyoruz.

ÖD: *Özgür Düşün emekçileri ve okurları adına bize zaman ayırdığınız için size teşekkür ediyor, mücadelenizde başarılar diliyoruz.*

SEMT GENÇLİĞİ ÜZERİNE*

(Burada sizlere semt gençliği üzerine yoğun bir şekilde uygulanan yozlaştırma politikaları; bu politikaların amaçları, sonuçları ve semt gençliğinin büyük bir bölümünü etkisi altına almış bu yozlaştırma politikalarına karşı; genç ve dinamik bu kitlenin geri kazanılması için neler yapılması gerektiği konusunda önerilerimi sunmak istedim.)

1-YOZLAŞMA NEDİR? YOZLAŞTIRMA POLİTİKALARININ AMAÇLARI?

"Yozlaşmak; Doğasındaki iyi nitelikleri sonradan yitirmektir."

"Bazen, güneşin alevleri arasında dövdüğü her örsün sıcaklığı yüreğimizde, bazen yavaş yavaş esmerleşiren alınterimizin suladığı her izde, bazen de umudu çoğaltarak dölediği her gülüşünde, bazen de en değerli varlık sebebimiz olan geleceğimizin yaratılmasında yaşayan tek etmen, değerlerimizdir.

Bu değerlerimizin varlığını sahiplenmezsek, bu değerlerimizin gücü ve kudreti kendi ellerimizle, kendi kendine kaybolacaktır. Böy-

lece; bir değer kaybıyla doğan her zelzele beraberinde diğer değerleri de anlamsızlaştırır. Birgün insan "virgül" işaretini kaybettiğinde, zor cümlelerden korkar oldu. Ve basit ifadeler kullanmaya başla-

Sokak başlarında toplanan kavgacı bir semt gençliği ya da tüm gününü kafe ve barlarda zaman öldürmekle geçiren ve bu şekilde eğlendiğini sanan bir gençlik oluşuyor. Fakat bu yoz kültür içinde bir süre yer alan kişinn de, artık artık bu yoz kültürden uzaklaşmak istediği görülmektedir. Bu çok önemli bir fırsat olup, iyi bir şekilde değerlendirilmesi gerekmektedir.

di. Cümleleri basitleşince, düşünceleri ve bütün değer yargıları da basitleşmeye başladı. Bir başka gün, "ünlem" işaretini kaybettiğinde, alçak sesle veya ses tonunu de-

ğiştirmeden konuşmaya başladı. Artık ne kendini sevindirecek bir gerekçesi, ne de kızdıracak bir nedeni kalmıştı. Böyle 'basit' bir durumdayken, soru işaretini de kaybetti. Ve artık soru sormaz, sorgulamaz hale gelmişti. Hiç bir amaç hiç bir moment kendini etkilemez, ilgilendirmez olmuştu. Ne kainatın yarattığı değerler, ne insanların alınteri ve bedelleri sonucu kazanılan değerler, ne de insani duyguların beslediği aşklar ve sevdalar kendisini ilgilendirmiyordu.

Yıllar geçip giderken "iki nokta üst üste" işaretini kaybettiğinde, insani davranışların yarattığı bütün tepkisel varoluş sebeplerini anlamaz olmuştu. Ve bastonla yürümeye başladığında elinde bir asası bir de "tımak" işareti kalmıştı. Ne kendisini dinleteceği bir insan ne de kendisini ifade eden bir düşüncesi vardı. "Son nokta"ya geldiğinde düşünmeyi ve konuşmayı unutmuş yalnızlığa çekilmiş durumdaydı

Evet amaçları aynen böyleydi; insanın kendi değerlerinden birer birer uzaklaşması ve kendi kendine yabancılaşmasını sağlamak.

2-SONUÇLARI

Bu politikaların amacına ulaşması sonucunda ise; konuştukları konular sadece futbol, televizyondaki magazin programları, erkekler için kadınlar, kadınlar için erkekler ve dış görünüş (markacılık, dış görünüşteki 'güzellikle' bir birinden üstün görünme çabası) olan, sokak başlarında toplanan kavgacı bir semt gençliği ya da tüm gününü kafe ve barlarda zaman öldürmekle geçiren ve bu şekilde eğlendiğini sanan bir gençlik oluşuyor. Fakat bu yoz kültür içinde bir süre yer alan kişinin de, artık artık bu yoz kültürden uzaklaşmak istediği görülmektedir. Bu çok önemli bir fırsat olup, iyi bir şekilde değerlendirilmesi gerekmektedir.

3-PEKİ NE YAPMALI?

Bence bu yozlaştırma politikalarına karşı, tüm gençliğe hitap edecek şekilde, bulunduğumuz her yerde 'Gençlik Eğitim Merkezi' adı altında dernekler kurarak ve o mahalle gençliğinin bu mekezlere gelmesini sağlayarak, bu yozlaşmaya büyük bir ölçüde dur diyebiliriz. 'Peki bu eğitim merkezlerinde ne gibi etkinlikler yapılacaktır?' Bu eğitim merkezlerinde futbol, basketbol, santraç vb. tumuvaları, film gösterimleri, halk oyunları, tiyatro, resim, gitar, bağlama kursları, matematik, fizik, kimya vb. derslerde kurslar verilmeli, bu gençlere okuma alışkanlığı kazandırmak için bu merkeze ait geniş ve zengin içerikli bir kitaplık oluşturmalı. 'Bu mer-

kezler nasıl mı kurulacak?' Bunun için önce çevremizde bu projenin oluşumu için gönüllü olarak çalışacak çekirdek bir grup kurmalıyız. Daha sonra başta vakıflar, dernekler, iş adamları olmak üzere bu fikir, çevremizde bulunan bu konuya duyarlı esnafı, ailelere, gençlere anlatılmalı ve bu projenin hayata

mizde maddi durumu iyi olan esnaf vb. kişilere) dayamalıyız. Kurulduktan sonra bu eğitim merkezine üye kampanyası başlatılmalı ve üyelere cüzi bir miktarda aidat alınmalıdır. Ve bu merkezlerin ailelerle iletişimi de gayet iyi olmalıdır. Ayrıca yazın, bu merkezler tarafından seminerler, müzik dinleti-

geçirilebilmesi için küçük, büyük demeden, gerekirse kapı kapı dolaşp, bu konuda duyarlı olan insanlardan utanmadan, yılmadan maddi ve manevi yardım sağlanmaya çalışılmalı. Şunu bilmenizi isterim ki; bu gün bu kültürel yozlaşmadan en az etkilenen, islami kesimin bir bölümünü oluşturan M. Fetullah Gülcencilerin eğitim merkezleri de bir zamanlar bu şekilde başladı ve hala bu şekilde devam etmektedir. Özellikle bu projenin sağlam bir temele oturması ve sürekli olması için sırtımızı da sağlam bir yere (vakıflara, iş adamlarına ve çevre-

leri, piknikler düzenlenmeli, merkezin bünyesinde yer alacak halk oyunları grubu, tiyatro grubu vb. gruplar oluşturulmalı ve bu gruplar bu tür etkinliklerde sahne almalıdır. Ancak bu şekilde bu kültürel yozlaşmanın önüne geçilebilir.

*Ankara'dan bir okurumuzun, semt gençliğinin durumunu değerlendirdiği ve çözüm önerileri sunduğu bu yazıyı yayımlarken, bunun semt gençliğinin kendi sorunlarını tartışması ve çözüm üretmesi açısından yararlı olacağını düşünüyoruz.

Alev Buluşması**Sivas'a****insanlığın tarihinde****yanarak direnerek****Direnci soluyoruz yarınlarımız için****bir el kibriti çaktı****güneşi tutuşturdu****fırlattı candan içeri****yaktı kavurdu ateş****alevler****Hallac-ı Mansurla buluştu****Kocaman bir atardamara dönüştü dünya****insan hep aynı kül****tarihin alevinden kalan****o alev ki****yanar avuçlarında otuzyedî bedelin****ateşi taşır geleceğe**

Berrin TAŞ

*Onlar karanlığa karşı, yüreklerinin
sönmeyen ışığıyla meşale oldular
Tutuşturdular, bedenlerini cellatlar.
Dağları, taşları ve insanlığı
selamlayarak katıldılar
ölümsüzler kervanına...*

DEVRİMCİ YAŞAM TARZI

Devrimci yaşam tarzı denilince, genel bir ahlak ve öğüt dersi üzerinde durulacağı akla gelebilir. Ancak bu yazımızda amacımızı; **Özgür Düşün**'de somutlaşan ve yeni bir boyutla ilerleyen sürecin özümsemesi ve tüm okurların bu sürecin beklentilerini karşılayabilecek noktalarda konumlanırken, iç muhasebelerinde yardımcı olabilecek bazı alt başlıkları tartışmak olarak belirledik.

Dağınıklığa, karamsarlığa ve suskunluğa karşı gençliğin, kendi alanlarında, bir karşı koyuş, çatışma ve arınma mevzisi olarak tanımladı kendisini Özgür Düşün...

Günün gerçekliğini anlamada, kavramada ve bu süreçlerin bir sonucu olarak hayata somut biçimlerle müdahalelerde bulunmada "öngörü" vazgeçilmezdir. Ve en kaba ifadesi ile bu vazgeçilmezin temel koşulu sağlam bir bilince erişmekten geçer.

Tüm eksikliklerimiz, hata ve zaafımıza rağmen, Özgür Düşün'e ilişkin gelen değerlendirmeler açık bir biçimde gösterdi ki başta yüksek öğrenim gençliği olmak üzere, tüm halk gençliğinin acil ihtiyacı, kendine, uzun vadede sürekliliği sağlanmış alanlar açmayı hedefleyen, siyasallaşma noktasında; gündelik yaşam pratikleri çerçevesinde eğitimi esas alan, kitle çalışması kriterini varlık koşulu sayarak kendi biri-

kim ve tecrübesi ile bu çalışmaların araçlarını yaratan kolektif birikim esas ihtiyacıdır.

Elbette ki Özgür Düşün birden bire ortaya çıkan bir yayın değildir. Bu iradeyi yaratan süreç beraberinde on yılların bilgi birikimi, tecrübesi ve kültürünü de taşımaktadır. Umut verici yön buradadır. Öngörü esas olarak doğrulanmıştır. Bunun en büyük kanıtı Özgür

rın mahkum edilerek ve doğruların bilince çıkarılarak sahiplenilmesi gereken bazı önemli noktalar olduğunu düşünüyoruz.

Devrimci Yaşam, Yeni Toplumun Özünü Yansıtmalıdır

"Kapitalist toplumda, insan ihtiyaçlarının yaratıcılıkla bir ilgisi yoktur. Çünkü kapitalist toplumda ortaya çıkan ihtiyaçlarımız, gerçek "insani" ihtiyaçlar değildir.

Düşün'ün kitlelerce sahiplenilmesidir. Ancak bugün en büyük görev, atılan bu somut adımın kitlelerle bütünleşmesini sağlayacak iradeyi hayata geçirmek olarak karşımızda durmaktadır.

Bu iradenin Özgür Düşün okurları şahsında somutlaşabilmesi için tanımlanması, tartışılması, hatala-

Kapitalizmde her insan, değerleri için yeni ihtiyaçlar yaratmakta, onları yeni bir bağımlılığın içine itmekte ve sistemin yeni bir kurbanı haline gelmektedir." (Eric Fromm, Marx'ın İnsan Anlayışı, 1.b, Aristan Yay.s.146) Reklamları ve modayı bu anlamda düşünebiliriz.

Burjuvazinin tüm iletişim araçları (radyo, televizyon, günlük basın...) ve sosyal sistemi ile oluşturduğu değer yargularıyla, gelenekleriyle halk üzerinde kurduğu ideolojik ve kültürel hegemonyaya karşı durmak için tahlil ve karşı propaganda (yazılı-sözlü) yeterli değildir. Zaten "sınıflı toplumda yaşama" gerçekliği değişmeden tamamen ortadan kalkması ve bireyin atanması da mümkün değildir. Yapılması gereken, geleceğin toplumunun bugüne uzanan bir unsuru olarak kendimizi, yeniden ve yeniden yaratmaktır. Dünyayı değiştirmenin ilk adımı kendimizi değiştirmeye yönelmektir.

İleri bir dünyayı ancak ileri bir insan birikimi yaratabilir. Bu birikimin ortaya çıkması ve olgunlaşabilmesi içinse, bazı temel kriterler söz konusudur. Bunlar; mücadelenin aktif bir unsuru haline gelme, sorumlulukları paylaşmada rol üstlenme, düşünce üretimine ve kararların alınmasına katılma, doğru bir siyasal bilinçle kuşanma ve bireyin 'yapabileceği' işleri omuzlamasıyla mümkündür.

Her şeyden önce devrimciliği ve devrimci yaşam tarzını içselleştirmemizin en temel kriteri, yapılacak işleri gönüllülük temelinde sahiplenmekten geçmektedir. Bu mücadeleye isteyerek katılıyoruz, bunun sonucu olarak da aktif ve sebatkar olmamız gerekir. Bu iş bir ömür boyu sürecektir ve yeni kuşaklara devredilecektir. Yeni insanın, yeni toplumun yaratılması mücadelesi ve devrim gibi büyük hedeflere yürürken, yaşamın basit gibi görünen çelişmeleri ile de mücadele edilecek ve küçük amaçları gerçekleştirmek ihtiyacı bizim için bir mutluluk kaynağı olacaktır, olmalıdır. Yani 'mücadele' hayatımızın merkezinde olacak ve yaşamla olan bütünselliği içerisinde kavranıp somutlaştırılacaktır.

Siyasi bilinç, bu süreçte, özelde

Özgür Düşün çizgisinin kitlelerle bütünleşmesinde genelde ise bir bütün olarak sınıflar mücadelesinde bir devrimcinin olmazsa olmaz koşuludur.

Doğru bir siyasal bilinçle hareket etmeyen, ileriye göremeyen, ileriye ve toplumsal çelişmeleri görmeyen, doğru tahlil edemeyen, güne yanlış bakar ve yanlış müdahale eder. Yanlış müdahale emekçi kitlelerin devrimci birikimini törpüler, ezer. Yani, nesnel

Sade yaşamak ve halkın kaderini paylaşmak da Özgür Düşün iradesini kitlelere taşımada esas ilkelere biridir. Örnek insan ve gerçek devrimci kendisine bir ilke olarak, emekçi halkla aynı kaderi paylaşma ve sade yaşamayı bir hayat felsefesi haline getirmeyi benimsemelidir.

anlamda, niyetinden bağımsız bir şekilde, karşı devrime hizmet eder.

Bu nedenle, bilinç kritik meseledir. Sınıf tavrını benimsemekle, taşın altına elini koymakla ve pratikte somutlaştırılabilecek bir eğitimle elde edilebilir.

Bilinci belirleyen şey, maddesel gerçekliktir. Yani yaşadığımız, zaman ve mekan ilişkisi içerisinde bir bütün olarak bulunduğumuz konum, düşüncelerimizi etkiler. Bugün gündelik yaşamımızda ve çalışmalarımızda tespit ettiğimiz birçok hata ve eksiklik, esas olarak bu tespite dayanmaktadır. Örneğin, üretim sürecinin herhangi bir noktasında olmayan yüksek öğrenim gençliği, entelektüel birikime ulaşma avantajı ve bu im-

kanı bulabilmekle birlikte, toplumsal yaşamın çelişmelerine üretim dışında olmanın verdiği dezavantajla birlikte bakar. Bu dezavantajın en önemli zararı, kendini ideolojik politik alanda yani bilinçlerde göstermektedir.

Bugün üniversitelerde birçok insan kendisini "bağımsız" olarak nitelendirmektedir. Yaşamda hangi kültüre bağlı iseniz oraya hizmet edersiniz. Ya kolektifin bilgi birikimi ve tecrübesine erişmiş kültürüne, ya da örgütsüz yığınları ideolojik, kültürel, siyasi ve idari denetimi altında tutan sistemin kültürüne.

Devrimci düşüncelerin kitlelerle buldukları zamanlarda, birdenbire olmadık provokasyonlarla ortalığa dökülen "bağımsız"ların varlığı bu anlamıyla oldukça öğreticidir.

Devrimcilik, bir heves olarak kesinlikle ele alınmamalıdır. Devrimcilik okul bitene kadar, şu ya da bu yaşa kadar değil, tüm hayat boyu devam eden bir süreçtir. Başkan Mao'nun da dediği gibi; "*Önemli olan, hayatımızın bir döneminde iyi şeyler yapmak değil, tüm hayatımız boyunca iyi şeyler yapabilmektir.*"

Devrimcilik, ciddi ve ağır bir sorumluluktur. Kuramsal olarak devrim, devrimcilerin değil kitlelerin ürünü olacaktır. Devrimcilerin görevi her koşul altında mücadeleyi kesintisiz olarak devam ettirmek, genel strateji çerçevesinde kitlelerle sağlam, sarsılmaz ilişkiler kurmaktır. Öznellik ve nesnellik kesinlikle birbirine karıştırılmamalıdır. Günü kavrama ve müdahalede yapılacak hatalar bir bütün olarak devrimci hareketin kitlelerle olan bağlarını doğrudan etkileyecektir. Bu sebepten, herkesten bu işle uğraşması beklenmemelidir.

Bununla birlikte bu sorumluluğun altına girenler sınıfsal konum-

lanını (özelde yüksek öğrenim gençliği) her daim akılda tutmalı ve sürekli olarak kendileriyle mücadele eden vazgeçmemelidirler. "Liberal kimseler Marksizm'in ilkelerini soyut bir dogma olarak görürler. Marksizm'i kabul ederler ama onu uygulamaya ya da hakkıyla uygulamaya yanaşmazlar. Bu kimselerde, Marksizm de vardır ama, aynı zamanda Liberalizm de vardır. Marksizm'den söz eder, Liberalizmi uygulatır Marksizm'i başkalarına Liberalizmi kendilerine uygulatır. Bunlar her iki malı dağıcıklarında bulundurulur ve her birini kullanacak yer bulurlar. Bazılarının kafası işte böyle işler." (Mao Zedang, Seçme Eserler II,3.b,s.33)

Sade yaşamak ve halkın kaderini paylaşmak da Özgür Düşün iradesini kitlelere taşımada esas ilkelere biridir. Örnek insan ve gerçek devrimci kendisine bir ilke olarak, emekçi halkla uym kaderi pay-

laşma ve sade yaşamayı bir hayat felsefesi haline getirmeyi benimsemelidir. Toplumsal çelişmelere, doğru müdahale edebilmenin yolu, onu kavrama ve anlamadan geçer. Bu da o çelişmenin gerçekliğine dışarıdan bakarak değil, etinde kemiğinde hissetmekle mümkündür.

Örneğin üniversitelerde derslere girilmiyor, ders araları sigara ve anlamsız gevezeliklerle dolduruluyorsa ve kitle çalışmasından sadece duvara asılan afiş, kimsenin okumadığı bildiri dağıtma ya da eylemden eyleme bir avuç dünyadan habersiz insanla birlikte koşuşturma anlaşılıyorsa, orada öğrenci gençliğin temel çelişmesi görülemez, müdahale edilemez ve hatta genel anlamı ile hem kendine hem de iradeye zarar veren sektör bir anlayış oluşur. Bu nokta, kendi gerçekliğimizi tanımlama ve çevreye müdahalede kullanılan biçimlerin yaratılmasında doğru adım atmada gerçekten önemlidir. Kendi öz gücümüze güvenme, kitlelerin ileri unsurlarıyla birlikte hareket etme ve uzun vadeli siyasal kampanyalar esastır.

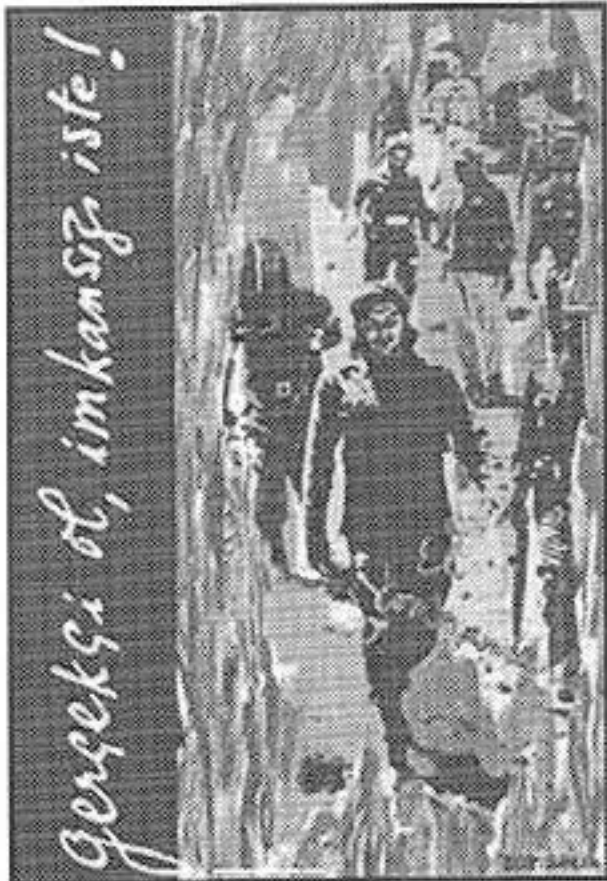
Temizlik, düzen, disiplin, zamanı dikkatli kullanma, sözlü tutma, elektrik ve su kullanımında tutumlu olma, kullanılan dilde sadelik ve üsluba özen gösterme gibi ayrıntılar gündelik yaşamda, olması gerektiği için değil, gönüllü olarak benimsendiği için bir devrimcinin hal ve

hareketlerinde somutlaşmalıdır. Kitleler her şeyden önce devrimcilerin kara kaşına, gözüne, güzelliğine ya da konuşmadaki becerisine değil; oturduğundan kalkışına bir bütün olarak tutum ve davranışlarına dikkat eder. Çünkü devrimci birey, uğruna mücadele verdiği, bedel ödediği geleceğin yeni toplumunun bu güne bir yansımasıdır.

Şüphesiz ki bugün başta ilişkide olduğumuz birçok insan gibi bizler de mevcut toplumsal yapı içerisinde bulunmaktayız. Sistemin çürümüşlüğü, geriliği bir bütün olarak az ya da çok tutum ve davranışlarımızda görülmektedir. Devrimcilere düşen görev, hiçbir küçük burjuva değer yargısına (kibirlik, bencillik, pozculuk) kapılmadan, kimseyi ezmeden, hor görmeyen herkesten öğreneneceği bir şeyler olduğu bilinci ile insanları kucaklama, kendisiyle yüzleşme ve bireylerin hatalarını süreç içinde kırıcı, itici, aşağılayıcı olmadan çeşitli pratikler çerçevesinde ve kendi örnek kişiliğinde somutlaştırarak dönüştürmek olmalıdır.

Devrimci bireyin taşınması gereken özellikler elbette ki bu kadarla sınırlı değil. Ancak bu yazımızda günün acil ve öğretici ihtiyaçlarını tartışmayı uygun bulduk. Şu an bu yazıyı okuyan her bir okur, yazının bitiminde atacağı ilk adımda kendinde bir değişimin mücadelesini verecekse, bu yazı amacına ulaşmış olacaktır.

Sözü Başkan Mao'ya bırakarak yazımızı noktuyoruz: "İnsanlar, dağların ardındaki ya da denizlerin ötesindeki güzellikler yerine, yalnız ayaklarını altındaki toprağı görmeye alışınca, kuyunun dibindeki kurbaga kadar dar görüşlü olurlar. Oysa kafalarını kaldırıp evrenin sonsuzluğunu, yaşamın zenginliğini, insanlığın yüce davasının güzelliğini ve erdemini, insan yeteneklerinin çeşitliliğini ve bilginin verimini gördüklerinde daha alçakgönüllü davranmaya başlarlar."

DEĞİŞEN ÜNİVERSİTELER VE İHTİYAÇ

Üniversiteli Gençlik Hareketinde Bir Dönem Kapanırken

Üniversiteler Haziran ayıyla birlikte yaklaşık üç aylık bir tatile giriyor. Üniversitelerde bir öğretim yılı daha böylece kapanmış olacak. Bu yıl da öğrenci gençlik hareketi için kendisini aşamadığı, gerilemeyi sürdürdüğü bir yıl oldu. Yeni YÖK Yasa Tasarısı'na ve Filistin'deki siyonist işgal ve katliamlara karşı verilen cılız tepkilerin dışında, bu öğretim yılını diğerlerinden ayıran bir mücadele ortaya konmadı. Ancak bugün üniversitelerin, üniversiteli gençliğin ve üniversiteli gençlik hareketinin içinde bulunduğu çıkmaz açısından; bu öğretim döneminin kapanışıyla birlikte bir mücadele döneminin ve anlayışının da kapandığını özel olarak vurgulamak gerekiyor.

Elbette bu çıkmazın çok yönlü nedenleri vardır. Yine elbette bu nedenler üzerine yapılacak olan yorumları gelecek dönem açılırken sık sık dinleyeceğiz. Ne var ki artık şapkayı önümüze koymadan, günü kurtarma gayretiyle söylenecek sözlerin hiçbir kıymeti kalmamıştır. Bu noktada bazı temel tartışma noktalarına işaret etmek bu yazının amacıdır.

Devrim mücadelesinde belli sınıflara ve sosyal tabakalara yaklaşırken, onların devrimden yana olma ya da onun karşısında olma tutumlarını belirleyen maddi çelişkilerinden yola çıkılır. Kimin nerede durduğu ya da durmasının muhtemel olduğu, bir ülkede yürütülecek devrimci mücadelenin temel programatik çıkış noktalarını oluşturur. Sınıfların mevzilenmesini ve bugünkü sosyal-siyasal konumlarını doğru tahlil edemeyenler önerilerini dahi göremezler. Dolayısıyla üniversitelerde bugünkü durumu ortaya koyarken; öncelikle üniversitelerin değişimini anlamak, buradaki maddi çelişkilerde ne gibi kırılma ve kaymalar olduğunu incelemek özel bir önemle ele alınmalıdır.

Ülkemizde devrimci mücadelenin, canla başla savaşıma ve teslim olmama gerçekliğine karşın, bu denli zayıf olması, üniversitelerdeki daralmanın tek nedeni olarak gösterilebilir mi? Oysa üniversiteli gençlik hareketi hakkında konuşulacaksa; onun içsel dinamiklerinin ve iç çelişkilerinin belirleyici olduğu, diğer mücadele alanlarında da durumun kötü olmasının ancak sorunu derinleştiren bir olgu olduğu baştan kabul edilmelidir.

Bugün üniversitelerde, bir bütün olarak, 1980 sonrası gençlik üzerinden kurulan ideolojik hegemonyanın

ve ortaöğretimle yükseköğretimde uygulanan neo-liberal eğitim politikalarının doğrudan sonuçlarını yaşamaktayız ve ileride de daha derinden yaşayacağız. Teorik belirlemelerimizde devrimci dedikimiz, bu nedenle değiştirmeye ve devrimci savaşa kazanmaya çalıştığımız üniversiteli gençlik nasıl bir gençliktir? Bu soru net olarak yanıtlanmadan üniversitelerde yürütülecek devrimci mücadele ancak bugünkü kadar devrimci olabilir.

Üniversiteler bugün ne anlatıyor?

Üniversiteli gençlik, özellikle de 1980 sonrasında içerisine sokulduğu apolitizasyon ve ideolojik kuşatma sürecinden büyük ölçüde sistemin istediği tipte bir gençlik olarak çıkmıştır. 80 sonrasında üniversitelerde değişen kuşakların adım adım halka bağlılıkları ve siyasallıkları törpülenmiş ve bugün onu yaratanların dahi hayretle karşıladıkları bir kuşak meydana gelmiştir.

Üniversiteli gençliğin özellikleri her ne kadar bütün halk gençliğinin özellikleri olsa da, öğrenci gençlik açısından ipin ucu iyice kaçmış görünmektedir. Daha ilköğretimden itibaren yarış atına dön-

dürülen gençler için üniversiteli olmak kazanılmış bir zafer sayılabilir. Küçüklüğünden beri özel mülkiyet dünyasına ait her tür günlük pratikte defalarca üretilen ve kanıksatılan bencillik ve rekabet olguları, bugünkü üniversiteli gençliği şekillendiren en önemli güdülerdir. Büyük ölçüde bağımlı yetiştirilen bu gençlerin yetenekleri gün be gün törpülenmiş ve onlar ailelerinin istedikleri gibi kendilerini bireysel kurtuluşa adayarak rekabet içerisinde en önlere atılma telaşıyla, hayatla barışık olmayan hastalıklı kişilikler haline gelmişlerdir. Her ne kadar ukala olsalar, üstün yeteneklere sahipmiş gibi görünse ve sürekli kendilerine bir farklılık alanı açmaya çalışarak üstünlüklerini pekiştirmeye çalışsalar da; büyük ölçüde bağımlı ve güçsüzdürler.

Üniversitelerde etrafınıza baktığınızda herkes farklıdır ve kendince "en ..."dir. Ancak yaşamın zorluklarıyla yüzyüze geldiklerinde oldukça çaresizdirler. Bu kuşak büyük ölçüde bunalımlı insanlardan oluşmaktadır. İşte bu güçsüzlükle-

rini gerek diğer insanlara gerekse de kendilerine karşı gölgelemek ve bununla yüzleşmemek için "farklı"dırlar. Ellerine geçen üniversiteli olma ve mezun olunca aç kalmama olanağı da onların güçsüzlüklerini ve acizliklerini gizlemeye en büyük kozlarıdır. Çünkü onlar üniversitelidir ve yarının yönetici kadrolarıdır.

Özellikle büyükşehirlerin kökleşmiş üniversitelerinde okuyan öğrencilerde bu özellikler daha bariz biçimde karşımıza çıkarlar. Ezilenlerin yanında olmak bir yana halkla arasına bir ayırım koymaya ve onlardan daha üstün olduklarını her fırsatta göstermeye çalışırlar. Taşradan gelenler geldikleri yeri küçümserler. Bunlara okulu bitirdiklerinde memleketlerine dönüp dönmeyeceklerini sorsak: "ne işim var orada" cevabını alırız. Bu tutum açık olarak halkı ve ezilenleri küçümsemekten, onlar gibi zor koşullar içerisinde yaşamayacağı için de büyük bir ayrıcalığa ve güce sahip olduğunu sanmaktan başka ne anlatır ki? Oysa yukarıda da belirttiğimiz üzere bu kişilikler büyük

ölçüde bağımlıdır. Şehre gelmekle cemaat kültüründen kopmuş falan da değildirlir. Her birini kendisine benzeyen arkadaş çevresinden koparsanız sudan çıkmış balık misali çarpıdır. Gösterdiği dişleri kadar bir birikime ve derinliğe ise sahip olması beklenebilir mi? Kitap okumaz, gazetelerin magazin ve spor sayfalarının resimlerine bakar, derslerinden arta kalan zamanı ya kız/erkek arkadaşıyla değerlendirir ya da eğlenir. Bazıları ise en azından spor yapar (daha ziyade seyrederek). Yaratıcılık artık eski bir malseldir. Sadece bir şeyler verirsiniz (ezberletirseniz) o da size papağan misali tekrar eder. Bunun adı da öğrenim olur. Gençliğin en önemli özelliği olan yeniliklere açıklığı ve yaratıcılığı çalınmıştır. Geride de gençliğin posası kalmıştır.

Kuşkusuz bu özellikleri çözümlenmeye kalkışsak uzunca bir manzume ortaya çıkar. Ancak bu kadarı da bizim anlatmak istediklerimiz ve çıkış noktamız için yeterli diye düşünüyorum.

1980 sonrasında orta ve yüksek öğretimde uygulana gelen neo-liberal eğitim politikalarının bir sonucu olarak, özellikle de büyükşehirlerde, üniversitelere halk gençliğinin girme oranı gitgide azalmaktadır. Tutumlu bir öğrencinin dahi büyük bir şehirdeki aylık asgari harcamasının 200 milyonu bulduğu bu koşullarda halk çocuklarının gittikçe üniversitelerden dışlandıkları kim söyleyebilir? Seçim Fen liselerinin ve Anadolu liselerinin yaygınlaştırılmaları, adaletsiz sınav sistemi, dershanecilik sistemi, vs. ile artık neredeyse ortaöğretimde olmaktadır. Fakir ailelere mensup çocuklar da gerçekten üstün yeteneklere sahip değillerse bu iyi okulların ve dolayısıyla üniversitelerin dışında kalmaktadır. Türkiye'de liseleşme oranı (liseye gi-

den çocuk sayısının o yaştaki tüm çocuk sayısına oranı) dahi % 30'lar civarındayken; üniversite öğrencilerinin sosyal bileşimine dair yorum girilemeyecek abesle iştiğal olur.

İşte bu durum üniversiteli gençliğin anlaşılmasında ve gerekli çıkış noktalarının ve mücadele yöntemlerinin ortaya konmasında temel alınması gereken ikinci noktadır. Üniversiteler bir yandan ideolojik olarak korkunç derecede hastalıklı ve yoz kişiliklerle doluyken, bunların da geldikleri sosyal-sınıfsal kesimler orta-üst tabakalardır.

Üniversiteli gençlik hareketinin ve buradaki devrimci öğrencilerin de bu maddi durumdan etkilenmemeleri beklenemezdi. Çünkü onlar da bir bütün olarak bugünkü sosyal-siyasal sistemin, eğitim sisteminin ürünleridir ve yine onlar da gitgide daha üst tabakaların çocukları haline gelmektedirler. İşte bunların doğrudan sonuçlarını bugünkü üniversiteli gençlik hareketinin cılızlığında, köhnemişliğinde, sorunlarında görebiliriz.

Elbette devrim iradi bir iştiir. Devrimcilik kötü, insani olmayan koşullara karşı bilinçli iradi müdahaledir. Dolayısıyla gençlikteki genel değişime ayak uyduran devrimci gençlik, devrimcilik görevini yerine getir(e)miyor, bu iradeyi ortaya koyamıyor demektir. Ancak biz yine de çuvaldızı kendimize batıracağız. Çünkü her ne kadar görece bir ileriliğimiz söz konusu olsa da bizim artık kendimizi onunla-bununla kıyaslayacak lüksümüz yok. Bugün üniversitelerde ne yapıyoruz? Üniversiteli gençlik hareketinden ne anladık, ne anlıyoruz? Bu hareketin devrim mücadelesiyle olan bağını nasıl ele aldık, bugün nasıl kuruyoruz?

Kuşkusuz bu sorular büyük tartışmaların ve kaçınılmaz bir yenilenme gayretinin sonucu cevapla-

nabilir. Ancak gözümüzün bir türlü görmediği, oysa ki esas olan bir takım noktalara dikkat çekmekte fayda var:

Abartısız söyleyelim ki üniversiteli gençlik mücadelesine ve bu alanın devrim mücadelesiyle olan ilişkisine, genel siyasal yetersizliğimizin ve kavrayışsızlığımızın bir sonucu olarak, diğer alanlara baktığımızdan daha az kaba bakmadık. Üniversiteli gençlik içerisinde siyasal çalışma yapmaktan anladığı-

Gerçeklerle yüzleşmek, kuşatılmışlıktaki derinliğin farkında olmak bize ağır geliyor. Ayrıntılandırılmış, planlanmış, ciddi bir siyasal çalışma bize ağır geliyor. Bunun yerine gününbirlik-popüler bir söyleme, günü kurtarmaya çalışan bir pratiğe "iki kişi daha fazla olsak gümbür gümbür oluruz" söylemine sarılıyoruz.

mız şey, yerelin özgünlüklerini hesap etmeden, alanın sorunlarını ve bu sorunların ülkenin sorunlarıyla kopmaz bağını incelemeyen, siyaseti kitlelere mal etme düşüncesinden yoksun bir şekilde örgütü insan gücü olarak beslemek oldu.

Biz, üniversitelinin halk içindeki itibarından hareketle dahi, üniversitedeki mücadelenin esasta ideolojik-siyasal zeminde olduğunu - olması gerektiğini çıkarsayabiliriz. Düzenin insan sermayesi olarak beslediği alanlar olması iti-

banyla, sistemin buralarda yetişecek gençleri öncelikle uysal köleler yapmak istediği açıktır. Onların istediği beyni dumura uğratılmış, sadece kendisini düşünen ve buna boyun eğen gençler yetiştirmektir. Buna karşın bizim hiçbir söylem alanı bulamadığımız, bu alanı yaratmadığımız, yaratmaya çalışan pratiklerimizi ise küçük hesaplara kurban ettiğimiz gerçeğiyle yüz yüzeyiz. İşte bu durumun başat nedeni üniversitelerdeki siyasal çalışmayı kısır bir tarzda ele alıyor olmamızda yatmaktadır.

Siyaset deyince kitleleri birleştirme ve savaştırma sanatını anlamalıyız. Kendin çal kendin dinle yaklaşımının ya da olmayan güçlerle siddik yanıştırmanın, kısır eylem ve tartışmaların, vs. kitleleri birleştirme ve savaştırmada ne gibi bir rolü olabilir? Tersine kitlelere dışarıdan anlatılan hikayeler, hele de kitleler bu durumdayken, masaldan öteye geçemez. Bugün üniversitelerde yaptığımız şeyin siyaset olduğuna doğru değildir. Sloganları veya doğru bir programı anlatmak asla tek başına yeterli olamaz. Ki bizim programı anlatığımız bile doğru değil. Öncelikle üniversiteli gençlik mücadelesini salt ana mücadele alanlarını beslemek amacıyla ele alamayız. Siyaset, değişmesi gereken şeyi incelemeyen, bu şeyin nasıl - ne gibi süreçler içerisinde değişeceğini öngörmeden yapılamaz. Bu olsa olsa lafazanlık olur ki bizim üniversitelerde siyaset adına yaptığımız bundan öte bir şey değildir. Bizim üniversitelerin özelleştirilmesine karşı nasıl bir mücadele yürütülmesi gerektiği konusunda, öğretim üyelerine dönük nasıl bir siyaset izlenmesi gerektiği konusunda, T. Kürdistan'ındaki üniversitelerin ve genel olarak taşradaki üniversitelerin özgünlükleri konusunda, vs. neden somut bir si-

yasetimiz yoktur?

Kitlelere gitmek önemli bir meseledir. Kitlelere gidilmeden devrim mücadelesi verilemez. Ancak söylemimizin tepesine bunu oturtarak her daim sorunları salt kitlelere gitmeyişiimize bağlamak yanıltıcıdır. Çünkü sorun kitlelere gidilmesinden ziyade, kitlelere gidildiğinde ne söylenileceği, ne yapılacağıdır?

Bizler kitlelere gitmediğimiz gibi, gittiğimizde de bütünlüyle siyaseti güdük kavrayışımızdan dolayı kolayca kaçıyoruz. Yukarıda uzun uzun gençliğin içerisinde bulunduğu cendereden bahsettik... Peki bu denli kuşatılmış, üstelik kaybedecek şeyleri olan bireyler kolay kazanılabilir mi? Bugünkü eğilim bu insanları kazanma görüntüsü altında, cemaat kültürünün korunmasıdır. Zaten boşlukta olan bunalımlı bir gençliği popüler, okşayıcı bir söylem rahat kazanır. Ama devrime değil. Oysa ki bugünkü insanları kelimenin gerçek anlamıyla kazanmak ancak onlarla çok yönlü bir öğrenme-öğretme ilişkisine girmekle olur. Paylaşmadan, birlikte vakit harcamadan, emek vermeden, bir insanı nasıl ve neye kazanabiliriz? Kitleler bizi ancak günlük pratiklerimizin söylediklerimizle ne derece örtüştüğüne bakarak tanıyabilir. Dolayısıyla onlara gitmek değil; onları yaşam alanımız içerisine çekmek aslolanıdır. Bunu da onları örgütleme gibi soyut ve zorlama bir amaçla; böyle bir hesapla yapmamalıyız. Önce insanlara örgütlenmenin gerekliliğini hissettirelim, siyasal seviyeyi yükseltelim ki; ondan sonra örgüt zaten gelişir.

Gerçeklerle yüzleşmek, kuşatılmışlıktaki derinliğin farkında olmak bize ağır geliyor. Ayrıntılandırılmış, planlanmış, ciddi bir siyasal çalışma bize ağır geliyor. Bunun

yerine günöbirlik-popöler bir söyleme, günü kurtarmaya çalışan bir pratiğe "iki kişi daha fazla olsak gümbür gümbür oluruz" söylemine sarılıyoruz. Ama bu bizi nereye götürebilir?

Devrim gerçekten zor bir iştir. Öncelikle ciddiyet, samimiyet ve bilimsel temeli olan bir inanç ister. Bugün bizlerde bu üç temel özellik de büyük oranda tahribata uğramıştır.

Ciddi değiliz. İşimizi, kitleleri, tarihi, sorumluluklarımızı ciddiye almıyoruz. Oysa dergimizin geçen sayısında da yayınlanan Oruçođlu'nun "Kaypakmaya" isimli yazısından dahi öyle büyük dersler çıkarmamız şart ki; o dönemle bu dönemi kıyasladığımızda "devrimci mücadele neden 30 yıldır ancak bu kadar yol alabildi?" sorusunun cevabını bulur ve bu soru üzerinden karamsarlığın ve kaçkınlığın teorisini üretmekten vazgeçeriz.

Birçoğumuz samimi değil. Neden buradayız? Bu soru çok önemlidir. Herkes, kendisi buna net cevaplar veremiyorsa yanyana olma-

mızın hiçbir anlamı yok. Safflarda apolitik bir temelde var edilen çevre ilişkileri, bizzat bizim kendi yaşam tarzımız devrim konusunda ne kadar samimidir? Yoksa derdimiz ortam mıdır? Öyle ya bizim kuşatılmışız yalnızlıktan korkar, yalnızlık bize ağır gelir. Çünkü o zaman kendimizle yüzleşmek ve derinleşmek gibi ağır bir yükün altına girmek durumunda kalırız. Birçoğumuz kendi korkaklığımızı ve ikiyüzlülüğümüzü kolektif bütünlük içerisinde gizlemeye, devrim için, halk için bir şeyler yaptığımızı zannederek kendimizi rahatlatma histerisiyle yaşamaya alışmışız. Ama bunu daha ne kadar sürdürebiliriz? Bu düzeysiz ilişkiler yumağını daha ne kadar sırtımızda bir kambur olarak taşıyacağız?

Ve inançlı değiliz. Aslında bugün çokça dillendirilen marjinalliğin, kitlelerin bize gelmiyor olmasının kökeninde de bu yatar. Kitleler devrimcilere güvenmediklerinden ziyade kendi güçlerini bilmedikleri ve devrime inanmadıkları için devrime katılmakta ikircikle-

niyorlar. Yoksa kitleler devrim yapmaya karar verse, devrimciler istese de onları engelleyemez. Peki ya biz? Biz gerçekten devrime inanıyor muyuz? Biz devrime inanmıyorsak kitleleri nasıl harekete geçireceğiz? Ama abartısız söyleyelim ki birçoğumuz devrim deyince hoş bir nostaljinin dışında bir şey anlamıyor; onun güncelliğini, zorunluluğunu, sancısını kavrayamıyor.

Siyasal anlamda ufkumuz açık olmalıdır. Siyaset iki-üç lafın ezbere bir araya getirilmesiyle yapılamaz. Siyaset öncelikle doğru ideolojik köklere sahip olmalıdır. Biz kendimizi dünyayı temellerinden sarsacak büyük bir davaya adanmışımızı söylüyorsak; başta günlük yaşamımızı bu büyük davaya yaraşır hale getirmeliyiz. Deyim yerindeyse tuvalete gidişimizle bile örnek olmalıyız. Oysa bugün, lafta eleştirdiğimiz apolitikliği, köşe dönmeçiliği, kolaycılığı günlük yaşamlarımızda nasıl da yeniden üretiyoruz? İçkilerin içilip ortalığın dağıtıldığı bahar şenliklerinde üretilen yoz kültürü eleştirirken; nasıl olur da kendisine devrimci yaftasını yapıştıranlar kolay para kazanmak için içki satarlar? Pragmatizmin ve sistemin ideolojisinin ne denli içimize işlediğine dair çok çarpıcı bir örnektir bu. Ya da marketlerden alınan salamlara, sucuklara ne demeli? Bir devrimci, adına kamulaştırma dedikleri ve bu eylem tarzını da kirleten bu türden bir hırsızlığa bulaşıyorsa; ona artık devrimci denemez. O sistemin kendisini var ettiği bir kişilik haline gelmiştir ve ipin ucunu öylesine kaçırmıştır ki burjuva ideolojisini devrime ve halka mal etmeye çalışarak, bunun teorisini üretmeye kalkışarak, büyük bir suç işlemektedir. Diyorlar ki "bizim sucukla da beslenmeye ihtiyacımız var". Halk salam, sucuk yiyor mu gafiller?

Kitlelere giderken planlamadan ve kime nasıl gideceğimizin bilgisinden yoksunuz. Kitleleri ileri-orta-geri olarak ayrıştırmıyor, bu nedenle de kaba bir siyaset yapıyoruz. Söylediğimiz iki çift lafın, bir bildirinin dahi hedeflediği bir kesim, genel yönelimimiz açısından denk düştüğü bir yer olmalıdır. Kitleleri bilinç düzeylerine göre ayrıştırmamanın bir sonucu olarak, kitlelere gitmekten, her zaman en geri kitlelere gitmeyi anlıyoruz. Bu

Halka karşı samimi ve derin bir inanç ve bağlılık beslemiyoruz. Gençlik bugün içinden geldiği ezilenleri küçümsüyor, burun kıvrıyor. 68'lerin halkı için dağlara çıkan kuşağının yerini; "halkın ne kadar sırtına binersen o kadar iyi olur, bu millet adam olmaz" diyen bir kuşak almıştır. Halkı küçümseyen, bireysel kaderini halkla birleştirmeyen bir genç devrimci olabilir mi? Halk gibi yaşamaya burun kıvrıyoruz, zor geliyor.

nedenle siyasal mücadeleyi, akademik/okulcu mücadeleye eklenti olarak ele alıyor; ve ikisinde de başarısız oluyoruz.

1990'lardan bu yana katmerleşerek süren siyasal tıkanma-yetersizlik ve ideolojik yozlaşma, öğrenci gençlik hareketinin devrimci önderliklerini, politik mücadeleyi akademik/okulcu mücadelenin bir eklentisi olarak ele alma sonucuna götürmüştür. İleri kitleye dönük siyasal kampanya ve faaliyetler, propaganda çalışması bir kenara bırakılıp; tüm enerji en geniş kitleleri

birleştirmeye çalışan okulcu bir mücadeleye ayrılır ve siyasal çalışma da bu okulcu mücadelede öne çıkan unsurları kazanmaya dönük ele alınır oldu. İşte bu güdüklüktür. Siyasallaşma, sadece okulcu faaliyetin bir sonucu olmaz; hatta neo-liberal eğitim politikalarının bir sonucu olarak üniversitelerde ekonomik taleplerle başlayacak ve sonradan siyasallaşacak bir başkaldırının alanı gittikçe daralmaktadır. Çünkü üniversitelerde gün geçtikçe zenginler yoğunlaşmaktadır. Bu nedenle tam da ideoloji ve politika, yeni demokratik kültür hareketi temel alınmalıdır. Bu görülmek zorundadır. Bugün bizi diğerlerinden ayıran en önemli belirlemelerden birisi budur. Yüz binleri ilgilendiren bir konuda bin kişiyle Kızılay'a girmeyi, üstelik sanki polis istese bizi oradan atamayacakmış gibi, "zafer zafer" çığlıkları eşliğinde, kendisinden geçmiş bir ruh haliyle karşılamak bizim için trajedi-komik bir durumdur. Elbette bu meseleyi okulcu mücadelenin reddi ekseninde değil; siyasal çalışmanın esas çalışma olması ekseninde ele almalıyız. Söylem ve siyasal alanı daraldıkça, genel doğrulardan taviz ve popülizm tarihsel bir hastalıktır.

İki Temel Sorun ve İhtiyaç

Üniversitelerde 1980 sonrası yaşanan değişime paralel olarak, üniversiteli gençlik hareketinin ve bunun devrimci önderliklerinin yaşadığı iki temel sorunu şöyle özetleyebiliriz: Birincisi siyasetle ilişkileniş, diğeri ise halka derin ve çikarsız bağlı olamama sorunu.

Bugün gençlik apolitiktir. Ne yazık ki devrimciler de büyük oranda apolitiktir. Okumuyor, tartışmıyor, araştırmıyor, ilgi duymuyoruz. Mevcut halimizle barışgız.

Mevcut haliyle barışık olanlar devrimci olamazlar.

Halka karşı samimi ve derin bir inanç ve bağlılık beslemiyoruz. Gençlik bugün içinden geldiği ezilenleri küçümsüyor, burun kıvrıyor. 68'lerin halkı için dağlara çıkan kuşağının yerini; "halkın ne kadar sırtına binersen o kadar iyi olur, bu millet adam olmaz" diyen bir kuşak almıştır. Halkı küçülmeyen, bireysel kaderini halkla birleştirmeyen bir genç devrimci olabilir mi? Halk gibi yaşamaya bunun kıvrıyoruz, zor geliyor. İçten

içte bize vaat edilen parlak(!) geleceği düşünüyoruz. Zengin olma hayalleri kuruyoruz. Burjuva çocuklarının sınıflarına ihanet ettikleri çok nadirdir. Oysa halkın çocukları ne de kolay ihanet ediyor! Bu sorunun yakıcılığıyla tutuşmalıyız: Yaşamımızı halka adıyor muyuz, halkı gerçekten seviyor muyuz?

Dolayısıyla bugün açısından iki temel ihtiyaç da kendisini ortaya koymuş oluyor. Birincisi siyasallaşmak ve yeni demokratik - devrimci kültürle paslarımızdan arınmak zorundayız. Vaktimizin çoğunu okuyarak-tartışarak geçirmeliyiz. Bilgi susuzluğuyla yapıp kavrulmalı, kendi açlığımızla ve geriliğimizle yüzleşmeliyiz. İkincisi, bunları yaparken halka derin bir bağlılık ve inanç beslemeliyiz. Çünkü her şey halk içindir, insanlar içindir.

Bugünkü çıkışımızı bu iki temele oturtmak ve gençliği bu iki

temel doğrultusunda kendimizle birlikte şekillendirmek zorundayız. Zincir, paradigma ancak böyle kırılabilir; kuru gürlütle değil!

İşte bu elinizde tuttuğunuz dergi, Özgür Düşün, bu iki temel ihtiyacı ilkini hayata geçirilmesi perspektifiyle, bu amaç doğrultusunda çıkarılmış bir yayındır. Başta kendimizin ve gençliğin ileri kesimlerinin derinleşme, siyasallaşma, yeni demokratik kültürel bir söylem yaratma noktasında birleştirilmesinde mitevazı bir araç olabilirse görevini yerine getirmiş

olacaktır. Bu yüzden kuru slogana, içi boş tımtıraklı sözlerle, kuru gürlütle prim vermeyeceğiz! Derinleşmeye hizmet eden, emek harcanmış, boş verilmemiş her ürüne sayfalarımız açıktır.

Bugünkü çıkışımızı anlamlandıran önemli bir yön de şudur: Söylemimizdeki siyasallaşma kitabı simgelerken; halka bağlılık da tüfekleri simgeler. Özellikle devrimci safların daraldığı zor dönemlerde "arınma, sorgulama, aşma" adına devrimci saflardan iltica ve tasfiye bu topraklarda çokça görülmüştür. 1980'lerden başlayarak, özellikle de 1990 sonrasının anlatıldığı budur: Tasfiyecilik ve refor-

mizm kulvarında at koşuranlar ve ulusal hareketin geldiği nokta. İşte biz bir yandan kitaba daha sıkı sarılmak zorundayken; bir yandan da devrimci savaşa daha sıkı sarılmak zorundayız. Çıkışımızı anlamlı kılacak yön burasıdır. Birinden biri eksik oldu mu sağa ya da sola bükülürüz ki geçmişte kırılma noktasına gelecek kadar büküldük de. Savaşın iki şeyle, kitapla ve tüfekle yürüyeceği gerçeğini görünürlük kılma, hayata geçirmek durumundayız.

Çokça tartışılan ve daha çokça da tartışılacak olan tarihi Ölüm Orucu Direnişinden aldığımız ders bu olmalıdır. Onlar bize savaşarak arınma ve kazanmanın nasıl da yaşamsal olduğunu, bu topraklarda devrim iddiası ve söyleminin, süslü-püslü sözlerle yetinemeyecek kadar sert ve yakıcı olduğunu canları pahasına gösterdiler. Arınmaya ve

kazanmaya işaret ederken; tasfiyeciliğe karşı, sistem içiliğe karşı, kıpkızıl bir bayrağı göndere çektiler. Bütün direniş boyunca dillerinden düşürmedikleri "Canımız Halk Savaşı'na Feda Olsun" genel şiarının ideolojik ve politik görkemiyle sarsılmalı, silkelenebiliriz. 19 Aralık Kahramanlık Haftası şehitlerinden Ali İhsan Özkan, hücre karşıtı bir eylemde, üzerinde bu genel şiarın yazılı olduğu pankartın arkasında yürüyen alını kızıl bantlı gençler için; "arkasında yürüttükleri söze layık olsunlar" demişti. Bu vasiyettir ve sözümüzdür. Tarih, bizden bu zinciri parçalamak için bilinçli bir öne çıkış bekliyor!

HÜRRİYET KAVGASI

*Yine kitapları, türküleri, bayraklarıyla geldiler,
dalga dalga aydınlık oldular,
yürüdüler karanlığın üstüne.
Meydanları zaptettiler yine*

*Beyazıt'ra şehit düşen
silkinip kalktı kabrinden,
ve elinde bir güneş gibi taşıyıp yarasını
yıkı Şahmeran'ın mağarasını*

*Daha gün, o gün değil, derlenip dürülmesin bayraklar.
Dinleyin, duyduğunuz çakalların ulumasıdır.
safları sıklaştırın çocuklar,
bu kavga faşizme karşı, bu kavga hürriyet kavgasıdır.*

Nazım HİKMET

KENDİNİ YAPILANDIRMAK

İnsan, yanlısamlarla örülü bir evrende yaşıyor. Egemen sınıflar, varlıklarını devam ettirebilmek için, bilinci dumura uğramış, geçmişini, insan olduğunu unutan, yabancılaşmış kişilere ihtiyaç duyar. Sistem, yabancılaşma ile kendini meşrulaştırır, yeneden üretir. Başlıca yabancılaşmış insan tipleri şöyle sıralanabilir:

- Nesnelere işlevselliği ile değerlendirenler.
- Sistemden rahatsız, ama aksaklığın nerede olduğunu bilincinde olmayanlar.
- Sistemin ayakta kalmasını sağlayan ideologlar.
- Sistemle uzlaşmamış, ama temel çelişkiyi göremeyenler.
- Bir dönem sistem karşısında mücadele etmiş olup sonrasında savrulanlar.
- Sistem karşısında mücadele eden, ama doğmalarından arınmayanlar.

İnsan, yabancılaşmayla, yaratıcılığını yitirir, yıkıma uğrar. Kuşkusuz yabancılaşmanın en büyük nedeni, üretim araçlarının özel mülkiyetidir. Sosyalist toplumda da devletin varlığının yabancılaşmanın ögesi olduğu unutulmamalıdır. Yabancılaşmanın tüm artıklarının temizlenmesi komünist toplumla mümkün olacaktır.

İnsanlığın, eşitlik ve özgürlük mücadelesini sürdürenlerin, zorunlulukla aydınlamaya ihtiyaçları var. Klasik Avrupa-merkezci görüşe göre, aydınlanma, özelleşmiş durumda: 18. yüzyılın ortalarına doğru ortaya çıkan düşünce akımı. Aydınlanmanın bizler için anlamı ise, tüm insanlık kültürünü

Yabancılaşmayı kırmamanın bir başka olmazsa olmazı, felsefe öğrenmektir. Felsefe, yalnızca George Politzer'in "Felsefenin Temel İlkeleri"ni okuyarak öğrenilemez. Ustaların, idealist, materyalist ayrımı gözetmeksizin felsefe öğrenmeye özel önem göstermelerine dikkat edilmelidir.

öztümsemek olmalıdır. Bu bağlamda aydınlanma, yanlış bilinç durumlarını yerle bir etmek, yabancılaşmayı kırmaktır. Bu yapılmadığı için feodal ya da kapitalist bilinç durumlarıyla dünyayı algılayan, sistemin örgütlediği aklıyla

"Cehalet, egemen sınıfların silahıdır." K. Marks

yaşayan kişiler ortaya çıkıyor. Aydınlanmanın temel karakteri tarihselliklidir. İnsanın dünden yarına uzanan izleğinin farkına varmaktır. Modemitenin etkisinde insan, büyük yalnızlık yaşıyor. Düşünsel yıkımlara sürükleniyor. Dünyadan rahatsız olsa da 'efendileri' karşısında kendini çaresiz kabul ediyor. Ben-merkezli yığınların arasında kendini tek başına hissediyor. Bu yalnızlığın kırılacağı, hayat, üretmenin, yeniden kurgulamanın çöküşünün bulunacağı yer geçmiştir. Burjuva bilim adamları doğa olgularının nesneliliğini kabul ederler ama tarih yasalarının varlığı karşısında kördürler. İnsanın ilerleyişindeki zorunluluk; sınıf mücadelesi görmezden gelinir. Son kertede, "çağın yanılması" ile tarihin sonunun geldiği sayıqlanır. Bu dünya çapında düşünsel aldatmaca sonunda, insan, edilgenliğe mahkum edilir, olayların gidişine kendini bırakır.

İnsana geçmişini unutturulmaya çalışılıyor.

İnsanın geçmişini bilmesinin anlamı nedir?

Şu bilinmeli: İnsanın kendiliğinden oluşmaması, kazanılmış bir geçmiş var.

İnsan mücadelecidir. İnsanlaşma tarihi, kalkışmanın tarihidir.

Her döneminde, en yıkıcı koşullarda bile bir parlıya rastlamak mümkündür. Ellerini kullanarak başladığı çabası günümüze ulaştı. Mücadele etmiş, yenmiş, yenilmiş, sendelemiş, düşmüş tekrar ayağı kalkmayı başarmıştır. Tarih bilinci ile hareket eden kişi yalnız olmadığını bilir. Ardında bedel ödemiş milyonlar yaşar. Ta karanlık çağlarda zehirsiz sebze türlerini bulmak için ölen insanlardan, Sparta-küslerden, Çarvakalardan, İslam Bolşevikleri Kamatilerden, komünarlarından... İnsanlığı ileriye taşıyan

herkesten güç alır. Tek başına kalsa da, yalnız olmadığını bilir. Dünya dönmeye devam ettikçe, başkalarının da onun yürüdüğü, geçmişten geleceğe uzanan bu yoldan gideceğini bilir. İnsan adına mücadele etse de somutlaşmış kişiler üzerinden mücadele etmez. Bir adanmışlığın insanıdır. Güvendiği kişilerin, anlam yüklediği insanların savrulması onu etkilemez. İnsanı, insanın geçmişini, nereden gelip nereye gitmekte olduğunu, ne gibi dönemeçlerden geçtiğini, hangi güçlülere uğradığını bilendir.

Kişi komünist sloganlarla komünist olmaz. İnsanlığın yaratmış olduğu bütün hazinelerin bilgisiy-le, kendini zenginleştirilmesi gerekir. Ciddi ve çetin bir çalışmaya girmeli, eleştirel bakabilmeli, incelemesi gerekli olguların ne olduğunu anlamalıdır. Kendini dönüştürmelidir. Dünyayı, yasalarını kavranmasına yarayan bilginin yönü, dünyanın değiştirilmesi pratiğine doğru çevirmelidir. Bilgi, pratik ile başlar. Çevresindeki dünya hakkındaki kavrayışını, o dünyayı değiştirme mücadelesi içinde geliştirir.

Yabancılaşmayı kırmanın bir başka önemli ayağı, birey olarak, kendini oluşturmaktır. Günümüz insanının, tarihte hiçbir zaman olmadığı kadar birey olabilme sorunu var. Sistem, tüm araçlarıyla yaşamında özne olmaktan uzak kişiler yaratmayı hedefler. Kişiliği oluşmamış, başkalarının sezgileriyle yaşar. Nerede, nasıl davranacağı belli olmaz. Kaypaktır. Cemaat ruhuyla hareket eder. Benlik sorunu vardır. Nicelik ilgisini çeker, nitelik araştırmaz. Kendine ödev vermez. Günü birlik yaşar. Dogmatiklikle, ilkel olmayı karıştırır. Dogmatikliğinin çaktığı kazıklarından kurtulamaz. Poz atmaya çok sever. Başkalarının ondan söz etmesini ister. Maskeleriyle yaşar. Okuduğu birkaç kitaptan bakar dünyaya. Değişim içindedir ama bu değişim bu kalemunu andırır. Ne kendine, ne de öbür insana karşı sorumluluk duyar ya da en alt seviyede sorumluluklarını yerine getirmekten öteye geçmez sorumluluğu. Bir başkası ona ne yapacağını söyler. Anarşizan eğilimleri sistemin sınırlarıdadır, çeşitli barlarda 'isyanını' haykırır. Toplumun her alanında kişiliği oluşmamaşa rastlamak mümkündür, fakat en tehlikelisi kolektif içinde, "ben olmadan, biz olan" dir. O, ya kendini diğerlerinden üstün

sayar, onları hakir görür ya da kendine güvensizdir, kolektif kimliğinin altında zaaflarını saklar, sürü ruhuyla yaşar. Bir başkasından gelecek yönlendirmeye hareket eder.

Kurtuluşun ya da ilerlemenin kökeninde her zaman yetkin birey olabilmek, bunun için de insanlığı geliştirmeye katkı sağlayabilecek aydınca yatkınlığı kazanmış olmak zorunluluğu yatar. Kişinin kendini oluşturması süreçlerdir. Benlik yaratmasıyla başlar. Ben ne yapabilirim? Benim için neler değerlidir? Yaşamda ne istiyorum? Niye mücadele ediyorum? Eklenebilecek diğer farklı soruların cevaplarını verebilmelidir. İnsanın karakteri, onun hayat şartlarıncı şekillendirilmiştir, ama onu yeniden yoğurmak, oluşturmak mümkündür. Eleştiri, özleştirme kendini yeniden yapılandırma en büyük desteklerdir.

Birey olabilmeyin önemli bir başka koşulu, özveridir. Yaşamda nelerden vazgeçebileceğinin, fedakarlığının sınırlarını netleştirmek gereklidir. Kendini bilen insan, başkalarını yüzüstü koymaz çünkü ondan beklenen bellidir. Sorumluluk yetisi gelişmiş olmalıdır. Yaptığı şeyi tam bir bilinçle, özgür olarak bilfiil kendi içtepisi ile yapan kişi sorumlu kişidir.

Yabancılaşmayı kırmanın bir başka olmazsa olmazı, felsefe öğrenmektir. Felsefe, yalnızca George Politzer'in "Felsefenin Temel İlkeleri"ni okuyarak öğrenilemez. Ustaların, idealist, materyalist ayrımı gözetmeksizin felsefe öğrenmeye özel önem göstermelerine dikkat edilmelidir.

Felsefe tasarımlar ortaya koyar. İnsan ve evreni kavrama biçimleri tanımlar. Filozof yeni bir dünya görüşünün dağınık öğelerini, kavramsal düzeyde açıklığa kavuşturmayı başaran ve bu yeni dünya gö-

rüşünden, bir bütünsellik meydana getirmeyi ilk olarak başaranıdır. Felsefe tarihi yanılığın tarihidir. Burada önemli olan ise filozofun tutumudur; eleştireliliği ve yıkıcılığıdır. Kendinden öncekileri ayrıştırıp, ekleyip üst biçimlerde yeniden oluşturmasıdır.

Küçük ölçülü üretimin insanın görüşünü daralttığı bir toplumdandır. Felsefe ile insan kendi

Kişiliği oluşmamış, başkalarının sezileriyle yaşar. Nerede, nasıl davranacağı belli olmaz. Kaypaktır. Cemaat ruhuyla hareket eder. Benlik sorunu vardır. Nicelik ilgisini çeker, nitelik araştırmaz. Kendine ödev vermez. Günü birlik yaşar. Dogmatiklikle, ilkeli olmayı karıştırır. Dogmatikliğinin çaktığı kazıklarından kurtulamaz.

boşluğunu, cahilliğini bilir. Cahilliğini gören arayaşa yönelir. Yaşadığı koşullardan rahatsızlık duyar. Sorular sorar. Kendine sunulmuş cevapları yeniden sorun olarak kabul eder. Dünyayı açıklayabilme yetisini, değiştirme coşkusunu edinir.

Eski zaman bilgelikleriyle insan, sarsılır, yıkılır kendini yeniden kurgular. Her filozofun dünyasında insanlığın aydınlık yüzüne denk düşen bir tarafa mutlaka rastlanır.

Sokrates: "Sorgulanmamış hayat, yaşanmamış demektir."

Demokritos: "İnsanlar düşünce-sizliklerini gizlemek için kendilerine bir kader heykeli yapmışlardır."

Yabancılaşmadan arınmanın bir başka dinamiği, pratiktir. Pratik geniş anlamda düşünülmelidir. Bilgi-lenme sürecinin adımı olarak dış dünyayla temasa geçmek, hayata karışmak olduğu kadar, teorisinin sınanması, derinleştirilmesidir. "İnsanın bilgisi, yalnızca, toplumsal pratik süreci içinde önceden tasarlanmış sonuçlara ulaştığı zaman doğrulanır. Bir insan çalışmasında başarılı olmak istiyorsa, yani tasarlanmış olduğu sonuçlara ulaşmak istiyorsa düşüncelerini nesnel dış dünyanın yasalarına uygun hale getirmelidir; düşünceleri bu yasalara uymuyorsa başarısızlığa uğrar."

Türkiye'de birçok siyasi yapılanmanın olmasının, temel sebebi pratik eksikliği ile açıklanmalı. Yaklaşık olarak ne kadar siyasal yapılanma varsa, o kadar da teoriye rastlanır. Teorinin sınıandığı yer toplumsal pratiktir. Uygulayım olmadan kurgunun hiçbir geçerliliği yoktur. "Bunların fikirleri, nesnel sürecin belli bir gelişme aşamasının önündedir. Bunların bazıları kurdukları düşlere gerçek diye bakarlar." Kendi dünyalarında oluşturdukları tasarımların gerçeklikle ilişkilendirilmesi gibi derterli yoktur. Bunun içinde sadece teori de vardır. Seyrederler. (Teori kelimesinin etimolojisi seyretmektir).

Özgürlük ve sosyalizm mücadelesi yürütenler, insani süreçleri eleştirel bir bilinçle kavramalı, egemen sınıfın kavramlarından koparak, kendi bilincini edinmelidir. Çok yönlü okuyarak, bilinçler derinleştirilmeli, pratik yolu aydınlatılmalıdır.

ASLOLAN DEĞİŞTİRMEKTİR

Sosyolojik olarak aydın kabaca, kafa emeğiyle geçinen, mühendis, avukat, yazar, bilim adamı, öğretmen ve sanatçı gibi mesleki gruplara üye kişilere verilen ortak ad olarak kullanılmaktadır. Aydının kendi içindeki ve toplum üzerinde oynadığı roldeki değişimi görmek ve hangi dinamiklerin etkisiyle söz konusu değişimlerin yaşandığını anlamak için aydınlanma felsefesinin doğuşu ve gelişimiyle devam eden süreci özellikle incelemek gerekmektedir.

Köklü ta Rönesans ve Reform hareketlerine uzanan Aydınlanma Felsefesi, 18. yüzyılda başta İngiltere ve Fransa olmak üzere birçok ülkeyi ve tüm Avrupa'yı etkisi altına almış burjuva felsefesinin adıdır. Bilimsel alanda çığır açacak nitelikte buluşların felsefeye katkısı ve matbaanın bulunmuş olmasıyla yazılı eserlerin basılıp dağıtılmasının yaygınlaşması, 18. yüzyıl Aydınlanma hareketinin kısa zamanda yerellikten çıkarak sınırlarını zorlamasını sağladı.

Aslında ilk Aydınlanma hareketinin geçmişi Antik Yunan'a dayanmaktadır. Dönemi ve koşulları itibarıyla daha yerel bir karakterde

gelişen Antik Yunan Felsefesi, aynı zamanda 18. yüzyıl Aydınlanmasının en ilgi çekici araştırma konularından birini oluşturdu. "*Rönesans-Reformasyon-Aydınlanma, yükselen ve giderek iktidar üzerinde 'hak' talep etmeye başlayan bur-*

Halkı anlamak ve ona ulaşmanın belki en önemli ayağını bu topraklardan beslenmek ve evrensele ulaşmak uğruna içinde bulunduğumuz coğrafyanın kültür, tarih, sanat yapısını ve iktisadi koşullarını öncelikli olarak özümsemek ve tahlil edip, dersler çıkarmak oluşturuyor.

juvazinin, feodal egemenliğin meşruiyet kaynağı olan Tanrısal İktidar' fikrini geriletmesinin düşünsel arka planını oluşturmaktadır. Rasyonalizm, yani insan aklının her şeyin tek ölçütü olduğu düşüncesi giderek Skolastizmin yerini almaktadır." (Yabancılaşma T. Demirer-S. Özbudun S:51)

18. yüzyıl Aydınlanmasının en çarpıcı sonuçlarından biri de şüphesiz "özgürlük, eşitlik ve kardeşlik" sloganlarıyla 1789'da gerçekleşen Fransız Devrimi oldu. Özünde toplumsal ekonomik yapıdaki değişimin belirlediği yeni siyasal şekillenmiş Fransız burjuvazisini, önderlik ettiği devrimin zaferiyle ülkenin iktidarına taşıdı. Alman filozof Friedrich Engels, 18. asırda Fransa'nın Aydınlanmacı filozoflarının etkinliğinden bahsederken şöyle der: "*Din, doğa anlayışı, toplum, devlet örgütü, her şey en amansız bir eleştirinin hedefi oldu: her şey aklın mahkemesi önünde aklanmak zorunda kaldı, ya da mahkum oldu.*" Özündeki özgürlükçü, eşitlikçi ve sorgulayıcı yapı itibarıyla filizlenen devrim sonrası, Fransız burjuvazisi daha önce kullandığı sloganların keskin ucunun kendisine dönmeleriyle birlikte zamanla gericileşmeye başladı. Burjuva sınıfıyla hareket eden ve onu tüm coşkusıyla destekleyen aydın kesimin çok büyük bir kısmı "halkla yapılan" ihtilal sonrası tüm devrimci fitilini tüketerek yeni iktidarın "halka karşı" kendine biçtiği görevlere dört elle sarıldı. Yeni görevi o güne kadar kendisine rehber olmuş tarihsel ve bilimsel gerçekleri çarpıtmak ve

şimdiye kadar sanatına ilham kaynağı olmuş özgürlük ve eşitlik düşüncesinin ürettiği eserlerin de mümkün olduğunca içini boşaltmaktır. Zira burjuvazi ve onun ideolojisine hizmet ettiği ölçüde, toplumdaki yeni konumu ve onun nimetleri azımsanamayacak kadar büyüktü.

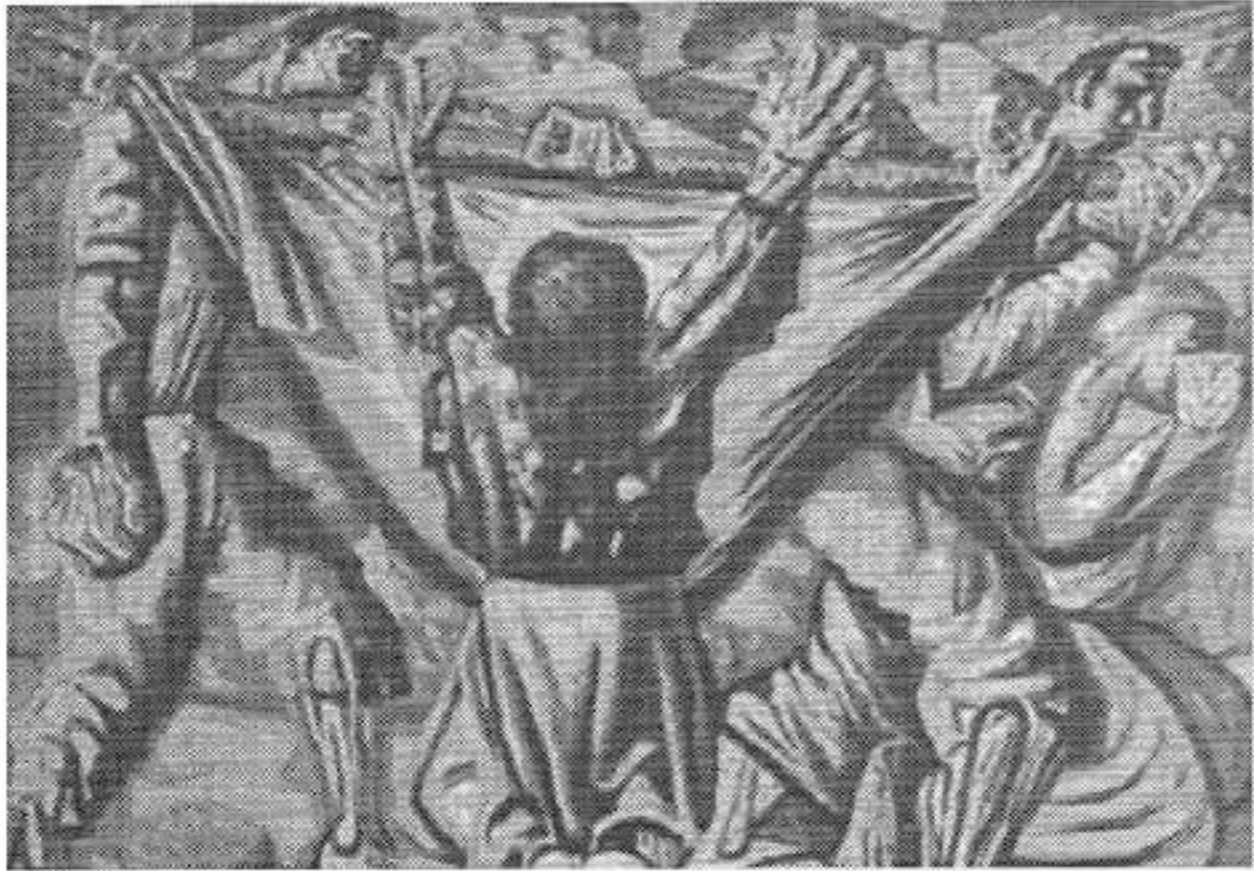
"Aydınlar köleci toplumda, feodal toplumlarda, kapitalizm öncesi oluşumlarda da görülmekle beraber, kendi doruğuna kapitalist düzendeki gelişmeyle ulaşmıştır. Aydınlar, çeşitli sınıflardan gelebildiklerinden ve toplumsal üretim sistemi içinde özel bir yer tutmadıkları için hiçbir zaman ayrı bir sınıf olmamışlardır, olamazlar da. Toplumsal bir katman olarak, etkinlikleri hizmet ettikleri sınıfların çıkarılarınca belirlendiğinden, kendi başlarına bir siyasetleri yoktur. Kapitalist toplumda aydınların büyük bir kesimi burjuvaziye hizmet

etmek zorundadır." (Felsefe sözlüğü Cem yay.)

Zira kapitalizmde egemen sınıf olan burjuvazi açısından burjuva aydını stratejik bir önem arz eder. Marks "Egemen sınıfın düşünceleri, bütün çağlarda, egemen düşüncedir. Başka bir deyişle, toplumun egemen maddi gücü olan sınıf, egemen manevi gücüdür de. Maddî üretim gücünü elinde bulunduran sınıf, aynı zamanda, zihinsel üretimin araçlarını da ellerinde bulundurur." der. (Alman İdeolojisi Sol Yay. S 79)

Tüm bunların ışığında bir kategori olarak burjuva aydınının kapitalizmin gelişimiyle birlikte hızlı bir şekilde tüm ilerici özelliklerini kaybettiği ve gerici sistem için adeta bir tampon vazifesi gördüğü söylenebilir. Peki resmi ideolojilerin dayandığı çarpıtma, şişirme ve yok sayma politikalarına karşı, kafa karışıklıklarını düzelterek çıplak ger-

çekleri olduğu gibi ortaya koyup, unutulmuş/unutturulmaya çalışılan tarihi ortaya çıkaracak, emperyalizm ve kapitalizmin cenderesi altında ezilen dünya halklarına kurtuluş mücadelesinde yol gösterecek ve burjuva aydınının karakteriyle kirletilen aydın kimliğini temizleyecek olan aydın nasıl olmalıdır? Burjuva aydınla arasındaki paradoksta turnusol kağıdı işlevi görecek olan aydın çizgisi nedir? Fikret Başkaya "Paradigmanın İflası"nda bu sorunu şöyle ortaya koyuyor. "Ünlü fizikçi Albert Einstein, nükleer enerjinin askeri ve başka stratejik amaçlarda kullanılmasına karşı tavrı aldığı anda, gerçek bir entelektüel tavrı sergilemiş oluyordu. Onu, aynı tavrı göstermeyen meslektaşlarından ayıran ve entelektüel yapan, sahip olduğu 'bilimsel bilgi' değil, toplumsal, insani, evrensel sorunlar karşısında aldığı tavrıdır. İşte bu yüzden Jean Paul

Sartre, 'Atom fizikçisi nükleer denemelere karşı bildiriyi imzaladığında entelektüeldir.' derken, bu ayrımı ifade etmek istemiştir. Nitekim Sartre, Russell, Diderot, Emile Zola ve başkaları bilgili oldukları için entelektüel sayılmıyordu. Sosyolojik aydın tanımına girenlerde ortak yanları 'bilgili' olmaları olsa da, onları asıl entelektüel yapan insani sorunlar, evrensel sorunlar karşısında aldıkları tavır, devlete karşı tutumlarıdır."

Sistemden bağımsız olduklarını iddia ederek, mevcut iktidarın ideolojik ve politik çizgisini direkt savunmayan ama suya sabuna dokunmadan kendilerini ifade eden aydınların bu pratikleriyle oynadıkları rol, bağımsızlık olarak değerlendirilemez. Çünkü mevcut konjonktürde hiç kimse gerçekten tarafsız değildir. "Burjuva aydınların en karakteristik özelliklerinden biriside, burjuva ideolojik ve politik kimliğini, toplumun geniş kesimlerinden özenle gizler ve 'tarafsızlık' unvanı ile kendisini meşurlaştırır." (Kürt Solu, Mustafa Peköz S 201)

Türkiye'de aydınlar Osmanlı'dan bu yana hiçbir zaman devletten 'görece bağımsız' değildirler. Oluşturulan anti-demokratik, gerici ve tek tip düşünce kalıbının yerleşmesi sonucu, düşünsel entelektüel alan oldukça kısırlaştırılmış ve bu ortamda üretim yapmaya çalışan aydın, varolana alternatif politik bir duruş sergilemediği sürece ister istemez ortaya koyduğu ürünle mevcut yapının dışına çıkamamıştır. "Cumhuriyet'i kuran kadroların tarihsel olarak geri, (askeri ve sivil bürokrat, ayan, ağa, şeyh, eşrafi komprador burjuvazisi girer) sosyal sınıfların (burada hakim sınıfların) gücünün ideolojik plana yansımalarıyla, emperyalizm çağında bu sınıfların ilerici bir rol oynadı-

maları olanaktıydı. Cumhuriyet'i kuran kadroların bu niteliği veri olduğunda, ideolojik boşluğun resmi ideoloji ile doldurulması bir 'zorunluluktu'. Böyle bir resmi ideolojiye dayanarak yapılacak şeyler de sınırlıydı. Bunlar: a) Mustafa Kemal'in kişiliği etrafında bir kişi kültürü yaratılarak, b) Milli Mücadeleyi 'yeni' yönetici sınıfın ihtiyaçlarına uygun olarak yorumlayıp, olduğu gibi değil de, mülk sahibi sınıf-

Devrimci hareket, aydınlarla olan ilişkilerini geliştirme görevinin zorunluluğunu kavradığı ölçüde bu konuda daha somut adımlar atacaktır, atmak zorundadır. Aydınlar küçük burjuva dünya görüşüyle hareket etmesi onu benimsemesi, devrimci harekete onlara burun kıvrma ve salt eleştirme temelinde gelişen bir savunma alanı hakkı tanımaz.

ların 'olmasını istedikleri' gibi yeniden yazdırarak, c) Tek Parti dönemi 'İnkılaplar'ın önemini abartarak 'gerçekleştirdiler'." (F. Başkaya Paradigmanın İflası S 9)

Bir yandan resmi ideolojiyle yaratılan düşünsel alandaki zorun karşısına dikilebilenleri, öbür yandan devletin ideolojik kuramlarının koruyucusu görevi gören diğer aygıtlarının fiziksel zoru bekliyordu. Böylece sistem kendisini gelebilecek herhangi bir tehlikeye karşı, istikrarını bozmadan güvenceye alı-

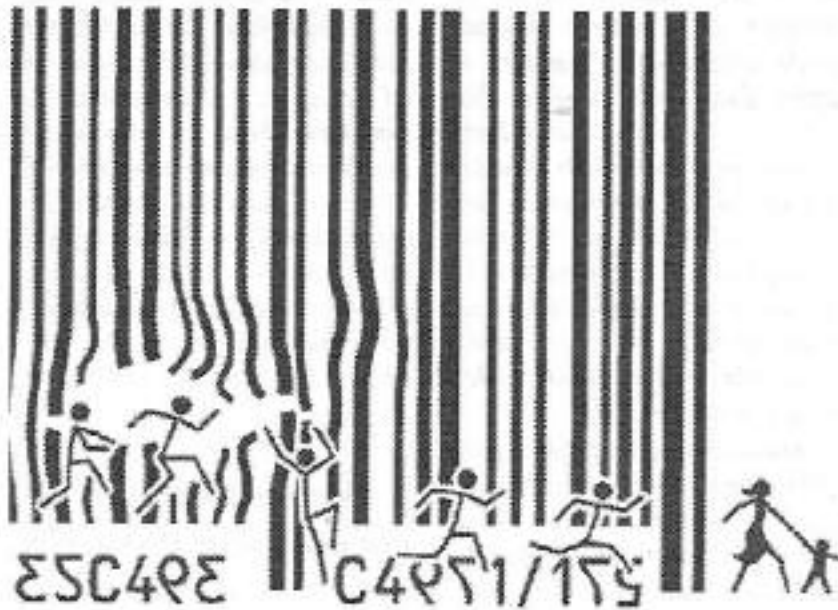
yordu. Bugün hala varolan bu yapı siyasal muhalefetin, kendisi için oluşturduğu tehdidin çok ciddi boyutlara ulaştığı bazı dönemlerde askıya alınmış ve bu dönemlerde kendi hukuksal yapısının da dışına çıkılarak daha zorba uygulamalara geçilmiş, zaten daha sonra da bu uygulamalar yine devletin kendi kurumlarınınca resmîleştirilmiştir. 12 Eylül Darbesi ve ardından çıkarılan 82 Anayasası bu duruma örnek teşkil edebilir. Zira halkın özellikle bu dönemden sonra içerisine girdiği zifiri karanlık ortamı, her türlü toplumsal kurtuluş biçiminden ciddi bir uzaklaşmayı ve beraberinde karamsarlık, umutsuzlukla beslenen 'arabesk' bir ruh halini almıştır. Yığınların topluca, bireysel kurtuluş hayalleri çok büyük boyutta kültürel bir yozlaşmaya da zemin hazırlamıştır. Oluşan yeni kültürel-ekonomik-siyasal ortamı gözlemleyen aydın, yaşanan son durumda ya 'süt dökmüş kedi' misali bir köşeye sinmeyi tercih etmiş ya da kondisinin de 'sütten çıkmış ak kaşık' olmadığını, işlerin bu hale gelene kadar misyonunu yerine getirmede çok ciddi eksik ve hatalar yaptığını unutup, bu kadar gerici bir halkın iflah olamayacağı düşüncesini temellendirecek teoriler geliştirmeye başlamışlardır. "Yalçın Küçük 'Aydınlar Üzerine Tezler' adlı kitabında "Türk aydın tarihini yenilik düşmanı bir halk yenilikçi yapmanın tarihidir." diyor. Böyle bir yaklaşım en azından bilim dışıdır!... Aydınlarla büyük bir kudret ve toplum üstü yetenekler vehmeden aşırı Jakobin bir zihniyetin ürünüdür. Küçük, bir cümlede iki yanlış birden yapıyor. Birincisi, hiçbir halk yenilik düşmanı değildir; ikincisi, hiçbir aydın grubu bir toplumu bir yerden başka bir yere götürmez. Halk, çağdaşlığa değil, 'Çağdaşlaştırma'nın bizde aldığı

biçime tepki göstermiştir." diyor Fikreti Başkaya, Paradigmanın İflasında.

Halkı anlamak ve ona ulaşmanın belki en önemli ayağını bu topraklardan beslemek ve evrensel ulaşmak uğruna içinde bulunduğumuz coğrafyanın kültür, tarih, sanat yapısını ve iktisadi koşullarını öncelikli olarak özümsemek ve tahlil edip, dersler çıkarmak oluşturuyor.

Selçuklulardan, Asyatik feodal üretim tarzının egemen olduğu ve dünyanın üç kıtasındaki siyasal dengeleri etkilemiş 600 yıllık feodal Osmanlı İmparatorluğu'na kadar gerçekleşmiş 432 devrimci köylü ayaklanmasını, Osmanlı İmparatorluğu'nun sömürgeci politikalarının nasıl gerçekleştiğini, kapitalizm süreciyle başlayan uluslaşmaları, Osmanlı İmparatorluğu'nda ya da Anadolu'da onlarca ulus ve ulusal azınlığın nasıl oluştuğunu ve geliştiğini, Avrupa Kapitalizminin Anadolu'nun ekonomik, politik ve toplumsal yapısını nasıl değiştirdiğini, dinsel etkilerin en çok hissedildiği mezhepsel çatışmaların sıkça yaşandığı, dinsel azınlıkların üzerindeki yoğun baskıların katliamlara dönüştüğü Anadolu'da, din-devlet, din-toplum, devlet-toplum ilişkilerinin nasıl şekillendiğini ve tüm bunlardan mayasını alıp zenginleşen Anadolu felsefesi, sanat ve kültürünü tanıyıp incelemeyen bu ülkeyi ve toplumu analiz etmek ve her şeyden önemlisi değiştirmek, özgürleştirmek iddiasında bulunulamaz.

Selçuklu Devleti'ne karşı gelişen Baba İshak ve Baba İlyas ayaklanmaları, Osmanlı İmparatorluğu'na karşı gelişen Şahkulu, Şeyh Bedreddin, Pir Sultan ayaklanmaları gibi, tarihte derin izler bırakmış devrimci köylü ayaklanmalarının yaşandığı, bir zamanlar Mısır, Mezopotamya, Sümer, Akad, Ba-

bil, Asur, Hitit, Fenike, Yahudi, Yunan, Pers, Roma, Kartaca daha sonraları, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı gibi devlet ve uygarlıkların kültürel merkezi olmuş, emeğe ve çalışmaya değer veren, yoksulluğa, zulme, ırksal ve dinsel faktörlere dayanarak insanlar arasındaki ayrımlara karşı çıkan Kaygusuz Abdal, Yunus Emre ve H. Bektaş-ı Veli gibi bağrında birçok insan yetiştirmiş olan Anadolu, henüz keşfedilmemiş bir hazine gibi aydınların kendisini bulmasını ve toplumun yüreğine ve beynine giden kapının anahtarı olarak kullanmasını beklemektedir.

"Dünyadaki her milletin kendi tarihi, kendi güçlü ve zayıf yanları vardır. En eski zamanlardan beri mükemmel şeylerle berbat şeyler birbirine karışmış ve uzun dönemler boyunca birleşmişlerdir. Onları ayıklamak ve tortular içinden özü seçmek çok zor bir görevdir. Fakat; bu güçlük yüzünden tarihi reddetmemeliyiz. Kendinizi tarihten koparmak ve tarihi mirasımızı bir yana itmek doğru değildir. Sıradan halk bunu kabul etmeyecektir." (Mao Zedung, Seçme Eserler Cilt 6 s. 38)

Türkiye'de bugün aydınlar ve halk arasında büyük bir uçurum mevcuttur. Fakat bu uçurumun sadece aydınlarla halk arasında olduğu söylenemez. Kendine yeni ve özgür bir geleceği yaratma ve böylesi bir geleceğin uğruna tüm dünyayı değiştirme misyonu biçim devrimci hareketin de iddialarındaki benzerlik ve bütünlüğe rağmen aydınlarla doğru tarzda ilişkileri olduğu söylenemez. Bu durum sistemle bağlarını koparabilmiş birkaçı hariç toplumsal bir tabaka olarak aydının, Kemalizm'in kulvarında at koşturması, hayatın özündeki çok renkliliği yakalayamaması ve iyiyeye, güzele dair vermeye çalıştığı mücadelede aslanan değişimi başta kendisinde ve ortaya koyduğu eserlerde gerçekleştirilmesine neden olmuştur. Mustafa Peköz, Kültür Solu dergisindeki yazısında devrimci hareketin aydınlar cephesinde yaşanan bir kısım sorunları ve çözümlerini şöyle ifade ediyor.

"Toplumun en bilinçli ve en bilgili kesimlerini bünyesinde toplaması gereken Türkiye devrimci ve komünist hareketi, bilim, felsefe, edebiyat, sanat vb. alanlarda he-

nüz kendi iç bünyesinde yetiştirdiği aydınlara sahip değil.

-Türkiye devrimci ve komünist hareketi içerisinde yetişerek aydınlanma sürecine giren ya da aydın özelliği taşıyanlar, bir noktadan sonra örgütsel kopuş sürecini yaşamaktadırlar. Tam da bu noktada hem devrimci ve komünist hareket hem de örgütlü yapıdan kopan aydınlar kendilerini sorgulamalıdır. Siyasal örgütlülükler, aydınları kendi örgütsel bünyesinde neden barındıramadıklarına yanıt aramalı, aydınlar da mevcut örgütlülüklerin dışına düşerek "örgütsüzlüğü" neden tercih ettiklerine yanıt bulmalıdırlar.

-İdeolojik-politik ve örgütsel olarak dünyayı yorumlama ve değiştirme iddiasında olan Türkiye devrimci ve komünist hareketi, bu iddiasında başarılı olabilmesi için, hem kendisini ideolojik ve politik olarak daha üst düzeyde üretmek teorik-ideolojik ve politik fakirlikten kurtulmalı hem de bünyesinde yetiştirdiği aydınların çok daha

kapsamlı teorik ve ideolojik üretimi gerçekleştirebilmeleri için gerekli 'ayrıcalığı' göstermelidir. Bu ayrıcalık, hiç şüphesiz ki kişinin kişisel yaşantısına ilişkin değil, esas olarak üretimine ilişkin bir ayrıcalık olmalıdır."

-Kamuoyunca tanınmış "ünlü" aydınların örgütsüz olmaları, politik mücadelede kararsız kalmaları ve bir ayaklarını sürekli sistemin içinde tutmaları gibi birçok haklı neden devrimci hareket tarafından aydınlara karşı tepki geliştirilmesine ve genel olarak aydınların küçümseme, teoriye karşı ilginin zayıflamasına yol açmaktadır. Devrimci hareket, genel olarak örgütlü yaşamın dışında kalmış ama fikirsel düzeyde devrimci olan, politik yaşamda devrimci tutum alan aydınlarla da pek karışık değil. Onlarla kendi arasında sürekliliği sağlayan bir köprü bir türlü kuramıyor. Örgütlü yaşamın dışındaki aydınlar, devrimci hareketle ilişkilerine bir mesafe koymaya çalışsa da devrimci hareket, onları siyasal mücadeleye daha aktif bir şekilde katmak için gerekli duyarlılığı göstermeli ve yeni kanallar açmalıdır."

Devrimci hareket, aydınlarla olan ilişkilerini geliştirme görevinin zorunluluğunu kavradığı ölçüde bu konuda daha somut adımlar atacaktır, atmak zorundadır. Aydınlar küçük burjuva dünya görüşüyle hareket etmesi onu benimsemesi, devrimci harekete onlara burun kıvrma ve salt eleştirme temelinde gelişen bir savunma alanı hakkı tanımaz. Küçük burjuvaziyle, hele onun en

entelektüel kesimini oluşturan küçük-burjuva aydınlarıyla uğraşmak zordur ama en öz ifadeyle, görevi değiştirmek olan devrimciler için kaçınılmaz bir gerekliliktir. Mao Zedung bu konuyu şu şekilde izah ediyor. "Komprador sınıfın kendi kültürü vardır: Esaret kültürü. Toprak ağası sınıfının kendi kültürü vardır: Feodal kültür. Çinli işçiler ve köylüler uzun zamandır ezildikleri için, onların hala fazla kültürel bilgileri yoktur. Kültürel ve teknik devrimlerin görevleri tamamlanmaya kadar, burjuva aydınları nispeten daha fazla bilgiye ve ustalığa sahip olacaklardır. Siyasetimiz doğruysa ve onları eğitir ve yeniden biçimlendirirsek, onların sosyalizm davasına hizmet etmelerini sağlayabiliriz. Onları eğitebilir ve yeniden biçimlendirebiliriz."

Sonuç olarak devrimci hareketin bugün en büyük sorumluluklarından biri de, en ileri kesimi bile, aslolanı dünya ve toplumu anlamak ve yorumlamak olarak gören küçük burjuva aydınına, aslolanın değiştirmek olduğu gerçeğini göstermektir. Çünkü, gerçek yani devrimci aydın teoriyle pratiği bütünleştiren, güncel politik mücadele içerisinde yer alan eylemci insandır.

Kaynaklar:

- Yabancılaşma (T. Demirel, S. Özbudun) Öteki Yayınevi
- Felsefe Sözlüğü (İvan Frolov Yönetiminde Bilimler Akademi Cem. Yayınevi -Türkçesi Aziz Çalışlar.
- Alman İdeolojisi (Karl Marks)
- Paradigmanın İflası (Fikret Başkaya) Özgür Üniversite Kitaplığı 32
- Kürt Solu (Newroz Kitap Dizisi 6) Gün Yayıncılık
- Seçme Eserler 6 (Mao Zedung) Kaynak Yayınları

TÜRKİYE'DE ŞİİR ORTAMI VE CEHENNEM ŞİİRLERİ

İnsancıl dergisinden Şair Berrin Taş'la yapılan söyleşi yayımlıyoruz.

Özgür Düşün (ÖD): Türkiye'deki şiir ortamından bahsedermisiniz?

Berrin Taş (BT): Türkiye'deki şiir ortamına baktığımız zaman, genel olarak şunu görebiliriz: şiir, hoşça geçirilen saatlerin uğraşı, boş güzel saatler etkinliği olarak görülüyor. Şiir, şairlerin iç bunalımlarını dışa vurarak rahatlamalarını sağlayan pratik bir işlev edinmiş durumda. Bu işlev, şairin öteki insanla estetik bir ilişkiye girmesini sağlayan yolu kapatıyor. Şairin rolünün, şiirin işlevinin bu iç dökümlerle sınırlanması, şiirin alanını daraltıyor. Şiir tüm yaşamı kucaklayan estetik bir yaratım olmaktan çıkıyor. Güzel güzel toplantılar yapıyor şiir üzerine! Biliyorsunuz bu yıl da **Nazım Hikmet** yılıydı. Nazım'ın mücadelesine katılmayan insanlar bile o etkinliklerde dolaştılar, söz söylediler, şiir okudular. Ama ben isterdim ki bütün bunlar konuşulurken şöyle toplantılarda olsun: Günümüzde şiirin görevi nedir? Şair, günümüzde şiiri adına ve yaşadığı dünya adına, ne gibi yükümlülükler üstlenmelidir, ya da üstleniyor mu? Şiirin estetiği ve şiirin sorunları adına toplantılar yapılsaydı, bildiriler sunulsaydı belki

şiirin ciddiyle alındığından söz edebilirdik. Bakın günümüzde şiire tematik bir yaklaşımdan konuşmuyoruz. Atölye'de tematik çalışmalar yapıyoruz. Sözgelimi şairlerimiz aşka, dostluğa, kadına, işçiye, emeğe nasıl bakmışlar. Temalar şiire nasıl yansımış. Çoğu kez Türkiye'deki şairlerde tema bulmak işleyle kuyu kazmak gibi. Neden, zira şairimiz hiçbir konuda vermiyor. Dünyaya genel geçer yerleşik bakışla bakıyor. Kendini hiç sınırlamamayı özgürlük sayıyor. Sonra da bu başı boşlukta yönünü yitiriyor. Oysa estetik en yalın anlatımıyla seçmektir. Bu seçim, sözcüklerle yaratılan şiirin iç evrenin, dünyaya yansımastır. Bu yansıma rastlantısallıkla oluşturulamaz. Pis bir dünyada yaşıyoruz. Böyle bir dünyada şiir bütün dünyada olup bitenlerden bağımsız kalamaz. Açlığın, eşitsizliğin, savaşların yaşandığı bir dünyada şiir çamura bulanmadan, insanı aydınlatma görevini yerine getiremez. Sorun burada. Bu dünyayı yaşanılır kılmak için şaire de büyük görev düşüyor. Şairin bu dünyaya attığı imzasıdır şiir. Günümüz insanı artık şairlerin yalnız kendilerini ilgilendiren iç döküntülerini okumak istemiyor. Şiir bir estetik yaratım olarak ortaya çıkmak zorunda. Bunun içinde şairin, şiiri bir meslek olarak yani işini ciddiye alarak şiire emek vermesi

gerekir. İçi boş dışı süslü laflar etmeyi bir kenara bırakıp yaşadığımız dünya şiire nasıl girebilir onu düşünmesi gerekir. Türkiye'de yapılmayan bu. Sözgelimi Cumhuriyet gazetesinde ayın şiiri çıkıyor. O şairi neye göre seçtiklerini bilemiyoruz. Neyse ki şiirleri seçtikleri dergiler arasında İnsancıl yok. Şöyle bir düşünce uyanıyor bende, üç beş kişi bir araya geliyor falanca kişide adamımızdır, bu ayda onun şiirini koyalım diye karar veriyor. Herhangi bir estetik ölçüt yok. Şiirin içeriğine baktığımız zaman içeriği bulamıyoruz, içerikten bağımsız olarak sözcüklerle oynadığımız görüyoruz. Bu şiirin hiçbir işlevi yok. İnsana da ulaşamaz çünkü o, bu dünyada yaşayan insanın dili değil. Bunlar kendilerine özel bir dil. Yalnızca kendileri için yazıyorlar ama o zaman insandan söz etmesinler. Bu kadar adaletsiz bir dünyada bu çok büyük saygısızlık insana.

ÖD: İnsanı anlatmak, insanı sorunları ile yüzleştirmenin bir yolu değil mi?

BT: Sanat bir anlamda insana kendini anımsatır. İnsana ayna tutabilmek, insanı şiirde gösterebilmek için kendini iyi tanımalıdır. Kendini ve insanı karşılıklı içinde iyi anlamak, doğru çözümlenmek zorundadır. O zaman elbette şiirin sorunsalı insanın sorunsalı olacaktır.

tır. Şairlerin kendilerini anlatmalarını da küçümsemiyorum. Yalnızca bu kendi olma durumunun öteki insandan bağımsızmış gibi kavranmasını gerçekçi bulmuyorum. Bir şair kendini de çok güzel anlatabilir, o kendinde, biz de kendimizi bulabiliriz ama bu bizim şiirimizde pek seyrek rastlayabileceğimiz bir olgu. Bizim şairimizin bilinci karmın çorman olduğu için sözcükler

bir araya gelirken de teknik sorunlar oluyor. Ne dediği anlaşılıyor. Belki kendisi de bilmiyor. Rastlantısal bir etkinlik olarak ortaya çıkıyor şiir. Böylece şiirde güzel rastlantıyla oluyor. Bilinçli bir çaba değil. Bu şairlerin yaşadıkları dünyayla ilgili bir sorunları yok ya da onu şiire taşımaya düşünmüyorlar. Şiirin uzağında bir olgu olarak görülüyor dünya. Şairlerimiz şiir üzerine çok laf edip, aslında şiiri bilmiyorlar. Biz, şair toplumuz aslına bakarsanız, Türkiye'nin her köşesinde şiir yazılır. Hiç eline kitap almanın bir insana bile şair olduğunu söyleyinceyle, sevinçle seni gülümseyerek karşılar. Ben bunları yaşadım bizim insanımızın böyle bir sempatisi var. Alkışlamaya hazır insanlar var, ben şairim dediğin zaman. İnsanların ilk gençlik çağında şiire ilgi göstermesi olağan ama, şiir bir

meslek olarak seçilecekse, şairin rastlantısallıktan kurtulup bilgiye değer vermesi gerekir. Bizim ülkemizde yaygın bir anlayış var şairlerin çok bilgili olması gerekmez. Hatta başkalarından olabildiğine az etkilenmek için bilgisiz de olabilir. Zira bilgilendikçe etkilenim artıyor. Tabii iş zorlaşıyor o zaman. Şiirle bir mücadele vermek zorlaşıyor. Onun için kolay yolu tercih

kişiliğiyle ortaya çıkabilmek pek kolay görünmüyor. Bizim toplum açıktır, alkışlamaya da açık.

OD: İnsancıl dergisinde yayımladığımız 'Cehennem Şiirleri'nin yazılış sürecini anlatır mısınız? Neden 'Cehennem Şiirleri'?

BT: Ölüm oruçları beni etkiledi. İnsanların bedenlerini ölüme yatırmaları, ölüme sunmaları. Başka bir çözüm bulamayıp gönüllü olarak ölmeye karar vermeleri beni etkiledi, üzdü. Bu duruma tepkim kendimi çok çaresiz hissetmek oldu. Birileri sapır sapır ölüyor. Bu toplumda yaşayan birey olarak hiçbir şey yapamıyorsun. Bu aşamada 19 Aralık'tan önce sanatçılar bir araya geldiler. Ölüm oruçlarını sona erdirmek için devlet nezdinde bir şeyler yapmaya çalışıldı. O toplantılara ben de çağırıldım, gittim. Orada şunu gördüm. İçeriden dağınık haberler geliyordu. Birinin söylediği ötekini tutmuyordu. Sonra dediler ki ertesi gün sabah erken saatlerde sanatçılardan birkaç sözcü gidecek ve ölüm orucundaki arkadaşlarla görüşecek. Fakat tam da sanatçılara söz verildiği saatlerde operasyon başlatıldı. Hani şu 'Hayata Dönüş Operasyonu'. Ölen, yakılan, yaralanan insanlar... Bunun bendeki etkisi şu oldu, zaten bildiğim bir şey ama bu çok somut olarak gözümüne battı Türkiye'de sanatın, sanatçının hiçbir değeri yok. Sanatçının görüşme talep etmesinin beş kuruşluk değeri yok. Hiç kimse adım du-

hadi kalk kız uyuma
kurt kuş uyumuyor bu gece
bu gece sokaklar bizim
bilesin
senin oğlun benim de oğlum
Zeliha'nın, Şükran'ın, Leyla'nın oğlu
Emine'nin, Zehra'nın, Hamiyet'in kızı
hepsi benim de çocuğum
hadi kalk kız
bilirim günlerdir uyumazsın
bir elin göğsünde
gözlerin uzaklara bakar
türkü söyleyeceğin günleri düşlersin
hadi kalk kız
geceler bizi bekler
biz koruyacağız çakallardan
uykuyu dinlenmeyi
hadi kalk kız.

ediyorlar.

Türkiye'nin 'çok okunan' şairleri hakkında ne söyleyebilirsiniz? Kimi şairler sürekli önde tutuluyor.

Kimi gazetelerde yazdıkları için ya da belirli yerlerde görüldükleri için adları duyulabilir kimi şairlerin ama gerçekten şiirleriyle etkin olduklarını düşünmüyorum. Falancının şiiri ya da bir sanatçı

ediyorlar. Türkiye'nin her köşesinde şiir yazılır. Hiç eline kitap almanın bir insana bile şair olduğunu söyleyinceyle, sevinçle seni gülümseyerek karşılar. Ben bunları yaşadım bizim insanımızın böyle bir sempatisi var. Alkışlamaya hazır insanlar var, ben şairim dediğin zaman. İnsanların ilk gençlik çağında şiire ilgi göstermesi olağan ama, şiir bir

yuluyor diye kendine paye vermesin, sözünün bir değeri yok.

Bu operasyonu önleyemedik. Bu arada ben de ortaya çıkan bu durumun şiirini yazmayı düşündüm; bu şiiri yazmalıydım. Zaman geçiyor, günler geçiyor ölüm oruçları sürüyor. Acılar çekiliyor... F tiplerine insanlar naklediliyor ve bitmiyor. Giderek gündemden çıkarmaya başladılar. Basında daha az yer almaya başladı. Sonra bunun şiirini nasıl yazabileceğimi düşündüm. Epik bir tür olarak yazabilirdim ancak. Başka türlü verilemezdi burada yaşanan olaylar. Nasıl yazabileceğimi düşündüm önce sanatçılardan başladım. Sanatın hiçbir değerinin olmadığını şiirle anlattım: "Şiirler konuşmuyordu / Kapandı şair yoksunluğun karanlık mağarasına / Söz erteledi gücünü" oradan bir bölüm. Sonra anneler girdi devreye. Rüyasında, bir gece önceden operasyon olacağını gören, çocuğuna alevden bir top olarak gören anneler girdi devreye. Arkasında bir oğlu dağlarda yiten, bir oğlu hapishane de olan, bir oğlu kayıp bir anne girdi devreye. Kapı çaldığında korkan, geride bir kızı kalmış onun da başına bir şeyler gelebilir diye düşünen bir anne... Öyle bir ülkede yaşıyoruz çünkü. Hiçbir yer gulluk gülistanlık değil. Anneleri yazmak istedim. Bu olayları bekleyen anneleri... Herhangi bir nedenle söyleyemiyorum, ben orada otururken, radyodan bu haberleri dinlerken o olaya seyirci kalmış bir insan olarak dayanamadım ağladım. Ağlarsan ağla ne olacak diyebilirsiniz. Çok etkilendim kendimi o annelerin yerine koydum. Hiç de kolay değil. Yani burada annelerin rolünü de vermek istedim. Kadının rolünü, kadın daha etkin bir rol alırsa bu dünyada bir şeylerin değişebileceğini de anlatmak istedim. O anneler çünkü yaşayarak piştiler. Acıyla da öğre-

nir insan. Arkasından hapishanede-kileri vermeye çalıştım. Zamanı durdurdum orada. Mitolojiden öğeler girdi sonra Zeus işte alevli tekerleğiyle gökyüzünde dolaşan Iksion. Geliyor bakıyor insanların haline, hapishancenin alt üst olmuş haline ve acıyor insanlara. Hey diyor insanlar hadi ben suç işledim siz neden böyle yapıyorsunuz? Keşke suç işlemeseydim diyor Iksion. Kendimi şiirin akışına bırakarak yazdım. Zorlamadım gidişat içinde nasıl hissettiysem. Brecht'in Antigone'si girdi. Orada Antigone direngen bir kişilik. Vatan ne toprak ne de evdir diyor. Ardından anneler arasında tartışma başlattım. Oğlu madalya almış anneler var biliyorsunuz, öte yanda ellerinde bir kırmızı karanfille Galatasaray Lisesinin önünde beklemiş anneler var bir de F tipi kapılarında evlatlarının peşinden, gitmiş acı çekmiş, hırpalanmış anneler var. Bu anneler aralarında, tabii araya Antigone de girdi, tartıştılar, birbirlerine kızdılar. Fakat sonunda bütün üzüntülerinin, acılarının birbirlerinden aslında o kadar uzak olmadığını, farklı olmadığını, yani insan olarak daha güzel bir dünyada yaşayabilecekleri mesajını vermeye çalıştım. Birden bire konuşmaya başlayınca şiirimi anlatmaya başladım... Sonra da Anna Seghers girdi. Şiirin başında sanatın değerinin olmadığını söylemiştim, sonunda da Anna Seghers'in sanatla ilgili görüşleri var, oralarından bazı bölümler almak durumundaydım araya. Anna Seghers de öyle söylüyor: "sanat büyük alanları göz önünde tutmadı, faşizm bu duygu boşluklarından kendisi için yararlandı. sanatçılar da insana özgü öğeyi bir kenara atarak bir boşluk bırakmış oluyorlar çünkü insan duygularını ve düşüncelerini ifade edilmiş olarak sanat eserinde göremediği zaman hem bir yabancılaşma yaşıyor hem

de kendi duygularının ifadesini gömediği zaman onlara bir anlam veremiyor. İnsan aşık olduğu zaman, nereden öğreniyorsun, şiir kitaplarından. Aşk üzerine yazılmış güzel şiirlerden aşkı öğreniyor. Bunun gibi güzel bir dünyada yaşamadığımız duyguların karşılığını da, ya da yaşamayı umduğumuz duyguların karşılığını da ancak sanat yoluyla biz gerçekliği çıkarabiliriz ve sanatla bunun farkına varabiliriz. Şiirin en özelliği bu. Birden bire bir şiir okursun ve, a, ben de böyle hissetmişim aynı benim düşündüğüm gibi yazmış dersin. Sen onu ifade edemiyorsundur orada onu ifade edilmiş bulursun. Bizim çoğu şairde bulduğumuz eksiklik de buradan kaynaklanıyor. Anna Seghers'le onu vermeye çalıştım. Sonra İslam felsefesinden Rabla'yı kullandım. Bir elinde meşale, bir elinde bir testi su Rabia geliyor ve annelerin tartışmasını bu suyla cehennemini söndürecekmiş, bu ateşle de ödül diye beklediğiniz cenneti yakacağım dedikten sonra annelerin üzerine aydınlığından bırakıp gidiyor. Yani burada cennet ve cehennemini birbirine karıştırıyor. Aslında bu dünya cehennem, başka bir cehennem beklemeye gerek yok.

ÖD: Şiirleriniz yayımlandıktan sonra nasıl karşılandı?

BT: Şatafatlı ilgiler beklemiyorum çünkü ben farklı bir izlek peşindeyim. Öncelikle okuyucuların bu şiirlere bütünlüklü olarak bakabilmeleri gerekir ama ne yazık ki basamıyoruz. Merakla izlediklerini söyleyenler oldu. Bir de yazı geldi cehennem sayıklamaları diye... Yazılmış ve boşluğa fırlatılmıştır. Kendi yolunu kendisi bulacaktır.

ÖD: Teşekkür ederiz. Başarılar dileriz.

BT: Ben teşekkür ederim.

Selim ve Orhan; iki genç adam

Her tarafı yara bere içindeki cılız delikanlının kelepçelerini çıkardılar. Genç adam, devrilmemek ve de dimdik durabilmek için çaba harcıyordu. Zor olsa da şimdilik başarabiliyordu istediğini. Tabanları ona direniyordu ama, zafer bir haltercinin boy gösterdiği gibi dikilen Orhan'ındı. Doğrulmayı başarmak sevindirdi genç adamı. Günlerce süren işkencelerin artık son bulduğunu düşünmeye başladı, bu sevincin ardından. Orhan'ı bileklerinin, özgürlüklerine yeniden kavuşması üzerine, tarifsiz bir heyecan kapladı. Şimdi arabanın yanında duran beş kişi de kelepçesizdi. Gözleri bağlı esmer bir adam ve onu son yirmi gündür hiç yalnız bırakmayan dört dostu daha...

Kollarını adeta parçalayan kelepçelerden kurtulmuş olmak, derin bir oh çektiriyordu insana. Orhan da öyle yaptı. Sonra, güzelliklerle dolu bir rüyaya daldı. Artık kelepçe ve dayanın olmayacağını, kafasından geçirdi. Bitmiş, tüm bu eziyetler. Kazandığı ve serbest bırakılacağı duygusuna kapıldı hemen. Kendini bile şaşırtacak derecedeki direnişinin, sonunda ona, eşi bulunmaz bir zafer olarak geri döndüğünü düşündü. Evini ve onu paylaştığı iki arkadaşını hatırladı.

Acaba ne yapıyorlardı. Alındığında, sokaktaydı. Onları da almışlar mıydı, yoksa kurtulmuşlar mıydı? "Neyse, bunların cevabını öğreneceğim, nasıl olsa." dedi içinden. Zaten, yirmi gündür yeterince kuralamıştı kafasını, bu durum. Artık özgürlük yakındı. Bir kase sıcak mercimek çorbası geldi gözlerinin önüne.

Kelepçelerin çıkarılması ve sıcak çorbayı düşünmek güzeldi ama, Orhan'ın anlayamadığı bir şeyler oluyordu. Bir arabaya bindirilip sessiz ve bu sessizlikle beraber insanı ürkiten bir yere getirilmişti. Tahmin etmeye çalışıyordu buldukları yeri. Arabadan indirildikten sonra kapalı bir mekana götürülmemişti. Belki boğaz manzaralı bir tepedeydiler, belki ünlü Belgrad Ormanlarında. Çevreden hiç ses gelmiyordu. Aracın yanındakilerden de ses soluk çıkmıyordu.

Orhan sıkılmıştı artık bu oyundan. Ne olacaksa olsun istiyordu. İşkenceden çok, belirsizlik yıpratmıştı, genç adamı zaten. Biraz önce kurtulacağını hayal eden, bu iyimser delikanlı, inanmak istediği halde inanamıyordu, düşündüklerine. Yavaş yavaş geliyordu kendine. Tahmin etse de olacakları, aklına getirmek istemiyordu. Ama her şeye rağ-

men biri çıkagelip engel olabilirdi yaşanacaklara. Çünkü, ölmeyi hak etmediğini biliyordu, Orhan.

Ölümü hak etmediğini düşünen bu genç adam, tüm iyimserliğiyle, gecenin içinden gelecek bir kurtarıcı ararken, bir gece kuşu bozdu sessizliği. Gecenin korkunç geçeceğini haber veriyordu sanki, ötlüşüyle. Orhan, zaten son yirmi gündür korkunç olmayan bir gece geçirmemişti. Teknoloji ve tekiğin birçok nimetiyle karşılaşmıştı bu yirmi günde ve en çok da Edison'a lanet okuyordu. Elektrikli, falakalı, sulu, susuz, gürültülü, sessiz geceler, onu fabrikadan paketlenmiş olarak çıkan, bir ürün haline getirmişti sanki. Önce, ayrıştırılıp, sonra pireslenip, en sonunda da garip bir şekle sokulup çıkarılmıştı sorgu odalarından. Kendini bir gazoz şişesine benzetti birden.

Kafasına indirilen darbeyle, sessizlikler mekanına geri döndü. Görev başındaki yetkilinin orta şiddetteki bu yumruğunun ardından, belirsiz sessizliği, "Dizlerinin üzerine çök lan!" cümlesi bozdu. Orhan, yolun sonuna geldiğini düşündü. Zaten gece kuşu da kurtaramamıştı onu. Genç adam hala dimdik ayaktaydı.

"Ben bugüne kadar hiç diz çök-

medim ki." der gibiydi.

Ses bu kez daha sert bir biçimde yardı geceyi.

"Çöksene ulan itin eniği!"

Ama Orhan, diz çökmemişti ve çökmeyecekti. Sinirlenen adam bu kez, ısrarcı olmadığını göstererek, sadece, "Sen bilirsin." demekle yetindi. İşte o an geceyi parçalayan ses duyuldu. Orhan diz çökmeden yere yıkıldı. Çok sevdiği toprağa boşaldı kanı. Gözbağrı, kafasından akan kendi kanyla, kızıla boyandı hemen. Kurtaramamıştı onu kimse. Sivashlı bir üniversite öğrencisinin, bir cılız delikanlının, serüven dolu 23 yıllık yaşamı, hiç tanımadığı bir insanın 2 santimetrelilik kurşunuyla noktalanmıştı.

Yerde yatan genç adamı, yalnızlığa ve sessizliğe terk eden dört kafadar, işlerini en temiz biçimde halletmiş olmanın verdiği gurur ve rahatlıkla yola koyuldular. Toprak, yolları sarsıla sarsıla geçtiler. Görev, bugün de yerine getirilmişti. Vakkas, iki buçuk yaşındaki kızı Büşra'yı getirdi, gözlerinin önüne. Cemil ve Çavuş da günün yorgunluğunu atmamak ister gibiydiler. Selim ise, hala o sessiz mekandaydı. Orhan hemşehrisiydi. Köyünü dahil biliyordu, bu cılız gencin. Hafızasını zorlarsa belki tanıdık bile çıkardı. Neden, bu yaşamı seçmişti. Ne olurdu, adam gibi okulunu okuyup ailesine ve milletine yararlı biri olsa. Selim zaten hiç anlayamamıştı, bu gençleri. Neydi istedikleri? Her biri çalışıp, ekmeğini taştan çıkaracak cinstendi. Peki ne için karşı geliyordu devlete? Hepsisi sokak ortasında ya da bilmedikleri mekanlarda, köpek leşi gibi seriliyordu yere. Neydi bunları yaptırın?

Yaşamını sürdürdüğü mesleğinin bilincinde olmayan Selim, ara-

cın bir tümsekte sarsılması üzerine, tekrar arkadaşlarının yanına döndü.

Cemil girdi söze: "Neyse, bir işi de kazasız belasız atlattık. Ama bitmiyor ki bu imansızlar."

Selim, çıkıştı Cemil'e; "Yav, konuşacak başka şey bulamadın mı? Bırak şimdi bunları."

Cemil de: "Tamam, tamam. sustum. Zaten sende bir şeyler var bugünlerde. Bi garip oldun. Dalıp dalıp gidiyorsun. Derdin ne diyorum bir şey yok diyorsun."

"Sen bak işine." dedi, Selim.

Bu cümle üzerine diyalog noktalandı.

Selim, tekrar düşünmeye başladı, hemşehrisini. Kavaklı Köyü nüfusuna kayıtlıydı Orhan. 100 - 120 haneli bir alevi köyü... On kilometre var yok Selim'in doğup büyüdüğü Sarıdere'ye. Nasıl da okutmuştu ailesi Orhan'ı? Ora insanı çok da fakirdir. Gerçi, Selim de okumuştur bir yaşa kadar. Sonra babası, "Benim oğlum polis olup, vatani konuyacak." demiş ve üniversiteye gitmesinden korktuğu Selim'ini sokmuştu polis okulu sınavına. Selim kayıt yaptırmaya hak kazandığında ise en çok sevilen, babası Abdullah olmuştu. Oğlu, çekmeyecekti onun çektiklerini. Temiz elbiseleri olacaktı. Belinde de tabancası, kimse yan bakamayacaktı Selim'e. Kurtulmuştu hayatı, genç Sivashlının.

Bir süredir, yaşamla bağlarını sık sık koparan Selim, aracın durmasıyla geldi, kendine. Kapılar açılıp kapatıldı. Mesai bitecekti birazdan. Rapor verilir büyükbaşlara, evin yolu tutulacaktı. Selim, kendinde değildi. Sanki bir saat önce, görevini en güzel biçimde yapan, kendine güvenen, başkasıydı. İçeri girdiklerinde, yine daldı gitti.

Misafirlerini dinleyen komuta-

nın, "Aferin, iyi iş çıkardınız." cümlesinin ardından, omzunu ovduğu Selim, "Vakit geç oldu biz gidelim artık," dedi. Gerçi onlar için işin saati yoktu. Görev verilse, 24 saat bile çalışabilirlerdi. Ancak, bir şeyler olmuştu bu başarılı memura. İş mi değişmişti, kendisi mi bilemiyordu.

Esmâ, son üç saatte dört kez ısıttığı kuru fasulyenin altını bir kez daha yaktı. Selim'in geç kalaçağını bildiği halde, geçmeyen zamanla böyle yarışabiliyordu ancak. Gece yarısını geride bırakalı çok olmuştu. Sadece mutfak lambaları yanan evin kapısı bir tıkırtıyla hareketlendi. Kapıyı açtığında, genç karısı Esmâ'yı karşısında gördü Selim.

"Sen hala ayakta mısın?"

"Belki açsındır, diye düşündüm," dedi, Esmâ.

"Sağ ol. Sen yat, ben de geliyorum. Çok uykum var." cümlesiyle, yatağına gönderdi karısını.

Kafası hala çok karışık. Bu ne biçim işti. Bir küfür savurur gibi oldu, babasını aklına getirerek. Tabancası geldi gözünün önüne. Hemen çıkarıp kılıfından attı onu kırmızı döşemeli kanepenin üzerine. Orhan'ın bakışları geldi gözünün önüne. Sanki "Niye yaptın?" diyordu, Orhan. Ama Selim de bilmiyordu bu sorunun yanıtını. Evet niye yapmıştı. Hiç tanımadığı 23 yaşındaki bir gencin yaşamını ne için noktalamıştı. Düşündükçe, içi geçiyordu Selim'in. Belki de yapmamalıydı bunu. Vakkas ya da Cemil bu işlerde daha ustaydılar. Onlar neden yapmamıştı? Bundan sonra sıklıkla istemiyordu, kurşun. Hatta sıkılmamak için söz verdi kendine. "Artık kimseyi öldürmeyeceğim." diyerek.

Tam bu sırada, Esmâ'nın sesi duyuldu.

"Selim, gelmiyor musun? Çok yorgunsun, artık uyu."

"Sen yat. Ben de geliyorum." dedi, çelişkiler yumağı olmuş bir halde. Sonra sözünü tekrarladı. "Artık kimseyi öldürmeyeceğim. Hatta, işten bile ayrılacağım. Gençim nasıl olsa. Rahatça bir iş bulur, kimseye muhtaç olmadan geçinir gideriz." diye düşündü. Ama peşini bırakmıyordu. Orhan ve ondan öncekiler. Niye yaptın, Selim? Boş ver nedenini. Yaşamıştı bir kere bunlar. Selim yine babasını düşündü ve bu kez savurdu küfrü.

Babasının, gözü gibi baktığı oğlu, kendini toparlamak için banyoya gidip yüzünü yıkadı. Aynada, gördüğü suratı tanıyamadı. Vücudunu sarmalayan ter, en azından yüzünden uzaklaşmıştı şimdi. Bir küfür daha ederek, elini yüzünü kurulamadan çıktı banyodan. "Vay Selim vay, önce okulunu bitirdin, sonra seni kimseye muhtaç etmeyecek bir iş buldun, ardından köylün Esmâ'yla evlendin. Keyfine diyecek yok. Kim istemez senin yerinde olmayı." diye kendiyi konuştu. "Hadi lan!" dedi hemen pe-

şinden. "Bunu sen istemedin ki!" cümlesiyle babasını andı yine bir küfürle. Sonra, geceye döndü. Artık geceler Selim için dayanılmaz bir hal almıştı. Ne uyuyabiliyor ne de uyduğunda rahat ediyordu. Biraz önce gittiği geçmişine geri döndü. Köyden hiç çıkmaması gerektiğine inandırdı kendini. Orada kavrulurdu kendi yağıyla. Karışmazdı kimsenin işine. Ama öyle olmamıştı. Selim, bir hengamenin içinde bulmuştu kendini. Gözlerini açtığında iş işten geçmişti. O artık, saygı duyulacak biriydi.

Kendine saygı duyulacak biri olmayı başaran bu yağız delikanlı, iki yılda tam dört kişiyi temizlemişti. Kimdi bunlar ve ne için ölmeleri gerekiyordu. Aslında onun düşündüğü, bunu neden kendisinin yaptığıydı. Elli beş milyon insandan, kurşun sıkacak başkaları bulunmalıydı. Selim istemiyordu bu işi. Başkaları, zamanla gitgide ustalaşırken, o, bunun tersine bir seyir izliyordu. Her sefer, bir öncekinden daha zor ve dayanılmaz oluyordu. Oysa, en zor olan ilk deneyimdi diğerleri için. Kesin kararını verdi genç memur. Bu işi bırakması gerekiyordu. Devamını getiremiyordu. Hem kıyıda

köşede birkaç kurşunu da vardı. Belki birinin yanında çalışmaya başlar ya da biraz borç para bulup bir dükkan açardı kendine. Hem az çok anlardı ticaretten. Son aylarda belki yüz kez aklından geçen şeylerdi bunlar. Ama, değişen yalnızca, her gün biraz daha dayanılmaz olan gecelerdi.

Gece, tüm şehvetiyle hüküm sürerken, bu kez başka bir yerdeki silah sessizliği bozarak uyandırdı geceyi. Ardından, Esmâ'nın içli feryadı duyuldu: "Seliiiiimmm!" Sözünde duramamıştı Selim. Sıkıştı bir kurşun daha. Fakat bu sıkacağı son kurşundu. Artık o da rahatlayacaktı. Kabuslar bitmişti, uykusu kaçmayacaktı bundan böyle. Orhan ve Orhan gibilerin haykırışları bölmeyecekti rüyalarını. Yığılmıştı şimdi, taksitlerini ödemeyi bitirmedikleri, kırmızı döşemeli ikili koltuğun üzerine. Yalnız bırakmıştı, Esmâ'yı bile.

Bir gecede sessizlik iki kere delinmişti. İki küçük kurşun, küçük olmayan iki hayatı çalmıştı. İkisi de genç, ikisi de insan... Orhan ve Selim...

KESİT

kent doldu yırtılan bayrakları
atılan taşları ile bir anda

astı bir el evlerin kapılarına
haksız bir yaşamdan sorduklarını

susmaya zorlandıkça ağızlar
silaha dönüştüğü gözlerin

kovanlarından fırlayıp sözcüklerin
dolaştığı bütün sokakları bir rüzgar

Kemal ÖZER

Aşağıda yer verdiğimiz metin, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nden öğrencilerin, "Dünyada ve Türkiye'de İstikrar Arayışları" başlıklı Ege ve İzmir Ekonomi Üniversitesi'nin ortaklaşa düzenlediği İzmir İktisat Kongresi'ne hazırlanan sunumun tam metnidir. Bu metni, ele aldığı konunun güncelliği ve önemi açısından yayınlıyoruz.

MAI (Multilateral Agreement On Investment)

Çok Taraflı Yatırım Anlaşması Ekonomik ve Kalkınma Örgütüne(OECD) üye 29 ülke tarafından,1995 yılından bu yana gizli olarak yürütülen ve uluslararası sermayenin anayasası olarak tanımlanabilecek anlaşmanın adıdır.

Başka bir deyişle MAİ yani Çok Taraflı Yatırım Anlaşması,uluslararası sermayenin girdiği ülkede üretimden pazarlamaya kadar mülkiyet edinme de dahil olmak üzere hiçbir sınırlama ve denetimle karşılaşmadan yer alabilmesi için hükümetlerin ortak payda da uzlaştığı yasal bir düzenlemedir.

Çok Taraflı Yatırım Anlaşması olarak bilinen MAİ'nin geçmişi 1944'de yapılan Bretton Woods toplantıları ile başlamış Uruguay Rounduna kadar geçen süreçte yapılan toplantılarda alt yapısı oluşturulmuştur.Bu süreçteki anlaşmalara göz atacak olursak Çok Taraflı Ticaret Müzakereleri:

Cenevre Konferansı(1947), An-nency Konferansı(1949), Torguay Konferansı(1951), Cenevre Konfe-ransı(1956), Dillon Roundu(1960-61),KennedyRoundu(1964-67), Tok-yo Roundu(1978-79), Uruguay Roundu(1986-94), MAİ(1995)

Bunların içinde en önemlisi Uru-guay Roundudur.Uruguay Roundu

gerek katılan ülkeler bakımından gerekse kapsadığı anlaşmalardan dolayı diğerlerinden ayrılmaktadır.

Uruguay Roundu ile beraber Dün-ya Ticaretinin genel çerçevesi oluş-muş ve amaçlanan Dünya'daki büyük sermayelerin önündeki engellerin kal-dırılmasıdır.

Uruguay Roundunun en önemli sonuçlarından birisi WTO(Dünya Ti-careti Örgütü) kurulmuş olmasıdır.Bu süreci daha iyi anlamak için WTO'nun amaçlarını ve işleyiş yapı-sını incelemek gerekir.

DÜNYA TİCARET ÖRGÜTÜ:

Ülkeler arasındaki serbest mal ve hizmet ticaretini teşvik eden ve denet-leyen uluslararası bir organizasyon-dur.134 üyesi bulunan ve tüm üyeler kendi iç piyasalarını diğer ülkelerden yapılacak mal ve hizmet dolaşımına açmak ve serbest ticaret önündeki gümrük vergileri ve benzeri korumacı engelleri kaldırmak ya da azaltmak için bir dizi anlaşma imzalayarak bun-ları yapacaklarına dair taahhüttebu-lunmuşlardır.Bunlar GATT, GATS, TRIPS ve TRIMS dir.

Esasında WTO Özellikle 1990'lı yıllardan sonra oluşmaya başlayan Yeni Dünya Düzeninin oluşturulma-

sında bir çeşit köprü vazifesi görmek-tedir.

GATT: 1947'de kurulan GATT anlaşması orijinal metin hiç değiştiril-medeyen daha sonra kurulacak WTO'ye aktarılmış durumdadır.

Bu anlaşmanın WTO'ye aktarıldı-ğı metindeki başlıklardan 2 temel madde dikkat çekmektedir.En Çok Kayırlan Ülke ve Ulusal Muamele prensibi maddeleridir.Birinci madde En Çok Kayırlan Ülke ilkesidir:Eğer bir ülke kendisine yakın gördüğü ve karşılıklı işbirliği kapsamında çıkarı olduğu bir ülkeye ticari bir ayrıcalık tanıdığı zaman GATT üyesi olan di-ğer ülkelere de aynı hakka tanımak zo-rundadır.

İkinci önemli madde ise Ulusal Muamele prensibidir.Bu prensiple be-raber yabancı bir ürün üye ülkeleri sı-nırlarından içeri girince yerli ürüne nasıl bir muamele yapılıyorsa yabancı ürüne de en az yerli ürüne uygulanan muamele yapılmalıdır.Bu maddeye göre; Ulusal vergi, resim harç ve ben-zeri düzenlemelerin, ithal edilmiş ürünlerin yereldeki pazarlama faali-yetleri, satış , dağıtımı, bir yerden başka bir yere ulaştırılması gibi ko-nularda yerli ürünleri korumak amacı ile bu araçlar ile sağlanacak avantajlar yasaklanıyor.Kısacası Ulusal Muame-

le İlkesi ile yerli üreticiyi korumaya yönelik ulusal ekonomilerin sağladıkları ayrıcalıklar bu ilke ile ortadan kaldırılmaktadır.

GATS: 1994'de kurulan GATS ile hizmet ticareti önündeki idari engeller kaldırılmakta ve hizmet sektörü uluslararası ticarete açık hale getirilmektedir. GATS akla gelebilecek her türlü hizmet alanını kapsamaktadır. Bunlar içerisinde doğayı, kültürü, sağlığı, eğitimi, hukuk, su işleri, sosyal güvenliği, posta hizmetlerini ve tüm belediye hizmetlerini vb kapsamaktadır. GATS ile Dünyadaki büyük sermayeler uluslararası ekonomide karşılaştıkları Devlet yardımları, lisans ve kalite standartlarının piyasaya giriş ve çıkışlarının önündeki engelleri kaldırıyorlar. Bu şekilde de kar hadlerinin yükselmesini sağlamayı amaçlıyorlar.

GATS ile yabancı sermaye bir hizmetin sınır ötesi ticaretine ve İnternet üzerinden ticaret ve uluslararası seyahatler de dâhil olmak koşulu ile bir hizmetin üretimi ve tesliminin tüm birimlerine uygulanabilir.

Avrupa komisyonunun GATS ile birlikte Türkiye'de piyasa ekonomisine açılmasını istediği sektörler:

TEMEL SEKTÖRLER: Hukuk, Muhasebe Danışmanlık ve Denetim Hizmetleri, Vergi Hizmetleri, Mimarlık, Entegre Mühendislik ve Şehir Planlaması

ALT SEKTÖRLER: Bilgisayar, AR-GE Hizmetleri, Yönetim Danışmanlığı ve Teknik Danışmanlık Hizmetleri, Yabancı Dil Çeviri Hizmetleri

MAİ , 1995 yılında ilk kez OECD'de tartışmaya başlandıktan 1 yıl sonra henüz yeni kurulmuş olan WTO'de MİA adında yeniden oluşturuldu. Bu plana göre bu grup bütün çalışmalarını OECD'de yürütülen çalışmalara paralel yürütecek, OECD'de görüşülen MAİ'nin başına bir şey gelecek olursa MİA devreye sokulacaktır.

Fransa Başbakanı Josphin 14 Kasım 1998 tarihinde MAİ müzakerelerinden çekildiğini açıkladı. Josphin;

"Bu kadar önemli bir anlaşmanın 29 ülke arasında görüşülmesi yerine WTO gibi kapsamı geniş ve daha fazla üyeye sahip bir örgüt tarafından yapılmasını daha doğru bulduklarını" söyledi. MAİ müzakerelerinin ertelenmesinin bir nedeni de 1997 yılından önce Public Citience ve Friends of the World isimli 2 güçlü sivil toplum kuruluşunun anlaşma metnine ulaşması ile çeşitli ülkelerde çok yoğun tepkilerin oluşmasıdır.

MAİ'nin dışındaki diğer uluslararası kurumlarda bu yeni oluşuma göre şekillendirilecek (I.M.F, Dünya Bankası) ve böylece ulusal ekonomiler etkisiz hale getirilecektir.

MAİ'NİN ORJİNAL METİNDEN ALINMIŞ MADDELERİ VE ANLAMLARI

1-) **KAPSAM :** Bir yatırımcı tarafından sahip olunan veya doğrudan kontrol edilebilen her türlü varlık.

UYGULAMA : MAİ de yatırımlar oldukça kapsamlı bir alana yayılmıştır. Tanımda da görüldüğü üzere hisse senedi, tahvil, kültürel ve sanatsal mülkiyet hakları ve imtiyazlar yatırım kapsamına girebilmektedir.

Yabancı mülkiyetli fabrikalara getirilen çevreyi koruma koşulları, uluslararası mali spekülasyona getirilen kısıtlamalar ve diğer bir çok düzenleme MAİ ile getirilen standartlara uyum zorunda kalacaktır.

2-) ULUSAL MUAMELE VE EN ÇOK KAYRILAN ÜLKE İLKELERİ:

1-Anlaşmaya taraf olan her bir ülke, diğer anlaşma tarafı ülkenin yatırımcılarına kendi ülkesindeki yatırımcılar ile onların yatırımlarına (benzer koşullarda), kuruluş, işleyiş, genişleme, yönetim, kullanım, uygulama ve satış veya yatırımların diğer çeşit kullanımları sırasında uyguladığından daha az avantajlı bir muamele uygulamayacak (Ulusal Muamele İlkesi)

2-Anlaşmaya taraf olan her bir ülke, başka bir anlaşma tarafı ülkenin yatırımcılarına ve onların yatırımcılarına, (Benzer Koşullarda) bir başka ülke-

nin yatırım ve yatırımcılarına uyguladığından daha az elverişli bir muamele uygulamayacak. (En Çok Kayrılan Ülke İlkesi)

3-Anlaşmaya taraf olan her bir ülke, başka bir anlaşma tarafı ülkenin yatırımcısına her bir olay bazında yukarıda (I) ve (II)'de belirlenen ilkelere hangisi daha elverişli ise onu uygulamak zorunda olacaktır.

UYGULAMA: Yabancı yatırımcılara yönelik her ülkenin kendi yerli üreticisini korumak için birtakım kuralları vardır. Ayrıca yabancı yatırımcıdan da istihdam, ihracat hedefi vs. beklentileri vardır. MAİ'nin Ulusal Muamele İlkesi ile bunlar yok olacaktır. Ülke kendi yerli üreticisine sunduğu olanakların aynısını yabancı yatırımcıya da sunmak zorunda kalacaktır. Bazı ülkeler, yeni yatırımların ulusal çıkarlara uygun olduğundan emin olmak için yabancı yatırımcıları gözlemler veya medya gibi sektörlerde yabancı mülkiyeti yasaklar. MAİ ile bu uygulama da etkisiz hale gelecektir.

3-PERFORMANS

GEREKLERİ:

a-Belirli bir düzeyde mal ihracat etmek

b-Milli gelirin belli bir yüzdesi oranında üretim yapmak

c- Ev sahibi ülkede üretilen mal ve hizmetlerin şirketin üretiminde kullanılması

d-Söz konusu yatırım ile bağlantılı yabancı döviz girişleri veya ihracat veya ithalat hacmi gibi verileri birbirleriyle bağlantılandırılması

e-Bu yatırım tarafından ev sahibi ülkede üretilen veya sağlanan ürünlerin veya hizmetlerin satışlarının kısıtlanması, satış hacmi , ihracat hacmi veya yabancı döviz işlemleri üzerinden sağlanan kazançlar üzerine kısıtlamalar

f-Şirket merkezinin ev sahibi ülkede veya Dünyada belli bir bölgede kurulmasının talep edilmesi

h-Şirket tarafından üretilen ürün veya hizmetlerin anlaşmaya taraf ülkeden başka Dünya piyasalarına veya

belli bir bölgeye arzının talep edilmesi.

i-Ev sahibi ülkede araştırma ve geliştirme düzeyinin belirli bir düzeye ulaşması gerekir.

j-Ev sahibi ülkenin vatandaşlarından belli bir yüzdesini istihdam etmenin talep edilmesi

k-Yerli bir şirketle ortak olmasının talep edilmesi

l-Şirket sermayesine aşgari bir düzeyde yerli hissedarın katılması gerekliliği

UYGULAMA: Anlaşmaya taraf ülkenin burada belirtilen taahhüt ve girişimlerinden herhangi birine uygun olarak başka bir anlaşmaya taraf ülkenin veya anlaşmaya taraf olmayan bir ülkenin kendi ülkesindeki yatırımı ile bağlantılı sürekli bir avantajı belgeleyen bir anlaşma yapmasına meydan verilmeyecektir.

4-KAMULAŞTIRMA: Sözleşmeye taraf olan ülke,kamu çıkan dışında bir amaçla,bir yatırımı doğrudan veya dolaylı olarak kamulaştırmayacak veya millileştiremeyecek yahut bunlara eşdeğer etkideki herhangi bir uygulamada bulunamayacaktır.Kamu çıkan durumunda ise bedeli çabuk yeterli ve etkili bir biçimde ödenecektir.(Bu bedel yatırımcı tarafından belirlenecektir)

UYGULAMA: MAİ'ye taraf olan ve bir yatırımcının mülkünü kamulaştırılan hükümetler piyasa bedelini ödemek zorunda kalacaklardır.MAİ kamulaştırmayı tanımlarken dolaylı kamulaştırmayı da kapsayarak yabancı yatırımcıların alımlar üzerindeki savasını normal,ulusal politik ve hukuki süreçlerin dışına çıkarmasına olanak tanımaktadır.

5-SERBEST PARANIN BEDELİ (Sermaye Mobilizasyonu ve Mali İstikrar)

MAİ'ye göre:Her taraf ülke kendi egemenlik sahasında bulunan ve başka bir taraf ülkenin yatırımcısına ait bir yatırımla ilgili tüm ödemelerin gecikme olmadan serbestçe egemenlik sahasına giriş-çıkışlarını sağlayacaktır.

UYGULAMA: Birçok ülke istikrarlı ekonomik büyümeye katkı sağlaması için,uzun vadeli yabancı yatırım çekmek istemektedir.MAİ'nin bu maddeleri,yabancı sermayenin sıcak bir pazara çıkıp ekonomi soğuyunca hızla çekip gidebileceği çok daha riskli ve spekülatif yatırımı garanti altına almaktadır.MAİ hükümetlerin ekonomilerine aşırı miktardaki para girip çıkmasını engellemelerini yasaklamaktadır.

6-YABANCI YATIRIMCI HAKLARINI DARALTMAK: Anlaşmaya taraf ülkeler arasında bu anlaşma ile ilgili herhangi bir anlaşmazlık,anlaşmazlığa taraf olan herhangi bir taraf ülkenin isteği ile bağlayıcı karara bağlanmak üzere hakem mahkemesine götürülecektir.

Yatırımcı (Hükümetle arasındaki anlaşmazlığı) çözüm için şu mercilere götürebilir.

a-Anlaşmazlığa taraf olan ülkenin yetkili mahkemeleri veya idari mahkemeleri

b-Bu maddeye uygun olarak hakem yolu ile

UYGULAMA: Yabancı yatırımcı,yatırım yaptığı ülkenin MAİ'yi ihlal ettiğine karar verirse önünde bir tercih vardır.O ülkeyi kendi hükümetine şikayet eder ve hükümette diğer ülkeyi bağlayıcı uluslararası mahkemeye götürür.Veya yatırımcı,doğrudan yatırım yaptığı ülkenin karşısına çıkar.

Her iki durumda da hakemlik kapalı bir oturumda anlaşmazlığı dinleyen birkaç ticaret uzmanından oluşur.Oturumda,hükümetlerin anlaşmayı ihlal edip etmediğine karar verilir.Ortada bir ihlal varsa,mahkeme hükümlere yasaların değiştirmeyi tavsiye edip davacı ülke veya yatırımcı lehine tazminat hükmeder.

7-ANLAŞMANIN GENİŞLEMESİ: MAİ'yi imzalayan ülkeler nihai sözleşmeyi imzalamamış ilgili ülkeler ile görüşmeler yürütecek ve onların taraf olma yeterliliği hakkında kararlar verecektir.

UYGULAMA: MAİ 29 zengin

ülkeden oluşan OECD ülkeleri arasında görüşülüyor.Plana göre anlaşma OECD içinde nihai şeklini alacak ve ardından da gelişmekte olan ülkeler anlaşmaya davet edilecektir.MAİ'nin temel amaçlarından biri sanayileşmiş ülkeler arasında bir uzlaşmaya vardktan sonra,gelişmekte olan ülkeleri ekonomilerini açmaya ve yabancı yatırım yasalarını değiştirmeye zorlamaktır.

8-GERİ ÇEKİLME: Bu anlaşmanın bir taraf ülke için yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 5 yıl sonunda taraf ülke anlaşmadan çekileceğine dair yazılı istekte bulunabilir. Bu anlaşmanın hükümleri çekilme isteğinin verildiği tarihten 15 yıl boyunca geçerli olmaya devam edecektir.

9-YATIRIMCININ VE KİLİT PERSONELİN GEÇİCİ GİRİŞİ KALISI VE ÇALIŞMASI

1-Gerçek kişilerin ülkeye girişi,kalışı ve çalışmasını etkileyen ve anlaşmaya taraf ülkenin bu konularla ilgili olarak ulusal yasasına müracaatına konu olacak koşullar:

(a) Her bir anlaşma tarafı;

(i) Belirli bir miktarda yatırım taahhüdünde bulunmuş, veya taahhüt aşamasında olan yabancı yatırımcı tarafından anlaşmaya taraf ülkedeki bir işletmenin çalışması için gerekli temel teknik hizmetleri veya danışmanlık hizmetleri veya kuruluş, geliştirme ,idari hizmetler açısından gerekli görülen veya,

(ii) (i)'de bahsi geçen bir işletmeye da yatırımcı tarafından istihdam edilen bir işçi,kurumda Yönetim Kurulu Üyeliği yapabilecek kapasiteye sahip kişiler,yönetici veya uzmanlar ve işletme için önem taşıyan kişiler için gerekli olabilecek her türlü belgeyi düzenleyecek ve onaylayacaktır.

(b) (i) Her bir anlaşma tarafı,a-(i) ve a-(ii)'de bahsi geçen uygulamaların aynı kilit personelin eş ve çocukları içinde yerine getirmek zorunda olacaktır.Eş ve çocukların bu ülkedeki kalış süreleri de kilit personelin kalış süresine bağlı olacaktır.

(iii) Her bir anlaşma tarafı, yatırımcının Kilit Personelinin eşi içinde çalışma belgesi vermeye teşvik edilecektir.

2-Anlaşmaya taraf ülkelerden hiçbiri, bu madde ile sağlanan ülkeye giriş ve ülkede kalış haklarından veya bu maddenin I(a) fıkrasında açıklanan çalışma iznini sağlamaktan emek piyasaları ya da diğer ekonomik gereksinimleri ya da ulusal yasanın gerektirdiği sayısal kısıtlamaları, düzenleme ve uygulamaları mazeret göstererek vazgeçme hakkına sahip değildir.

Yine bu maddelerde geçen uzman tanımı ile belirli bir konuda üst düzey bilgi ve deney birikimine sahip olan ve şirketin üretim, hizmet, araştırma teknik veya yönetim branşlarından yeterli veya belirli bir düzeyde bilgi sahip olması gerekebilecek gerçek kişiler kastedilmektedir.

UYGULAMA : Maddede "spesialist" ya da Türkçe karşılığı uzman olarak geçen tanım çok geniş kapsamı olup; computer programcısından emlak satıcısına usta başından teknik bilgiye sahip işçiye kadar her kadrodaki elemanı kapsamaktadır.

ÇEKİNCELER

MAI ile ilgili tartışmalar gündeme geldiğinde bir çok ülke çekince koymuştur. Bu ülkelerden birisi de Türkiye'dir.

MAI'nin bir çok uluslararası anlaşmadan iki önemli farkı vardır. Birincisi anlaşma çerçevesi dışına çıkma isteğinin ancak 5 yıl sonra kabul edilmesi ve 15 yıl süreyle sözleşme hükümlerine uyulması zorunluluğudur.

İkincisi ise anlaşma çekince ve/veya rezerv koyma hakkının düzenlenmemiş olmasıdır. Yani hiç bir ülkenin çekince ve/veya rezerv koyma hakkı yoktur. Türkiye'nin koyduğu çekinceler;

1) 6224 sayılı yasa: tüm sektörler için geçerli. Uzmanlıkların çözümlerine ilişkin hüküm yatırımlarının kuruluş aşamasını kapsamaz.

2) 6624 sayılı yasa : Yabancı yatırımlar için belirlenmiş olan asgari ya-

tırım tutarı 50.000 \$ 'dır ve tüm yabancı yatırımcılar için yetki belgesi gerekmektedir.

3) Uzlaşmazlık çözümü- tüm sektörler için geçerli - Bir yabancı yatırım yapıldıktan sonra idari mevzuata tabi Türk şirketi gibi mütalaa edilir ve bu nedenle devleti uzlaşmazlık çözümüne götürme mekanizması işletilemez.

4) Tıp : Sadece Türk vatandaşları, doktorluk, hemşirelik, eczacılık, veterinerlik ve göz doktorluğu yapabilir.

5) 2007 sayılı yasa : Sadece Türk vatandaşları işportacılık, brokerlik, müzisyenlik, fotoğrafçılık, dizgi işleri vb. yapabilir.

6) Arsa tescil yasası (2644) : Ticari faaliyetler için yabancıların toprak sahibi olmasının gerekmemesi ve buna ilişkin kısıtlamalar.

7) Hava taşımacılığı : İç uçuşlar sadece Türk şirketleri tarafından yapılabilir.

8) Deniz taşımacılığı : 815 sayılı Kabotaj Yasası- Ulusal filolar sadece Türk kontrollü firmalara mahsustur.

9) Perakende Ticaret : Hipermarketler dışında yabancı yatırımlara yasaktır.

10) Emlak komisyonculuğu : Yabancı yatırımcılar emlak ticareti yapamazlar. Belediye sınırları dışındaki arazileri yabancılar tarafından satın alınması kısıtlanmıştır.

11) Madencilik : Yabancı yatırımcılar yalnızca yerli ortaklar üzerinden madencilik faaliyetlerinde bulunabilirler.

12) Petrol - 6236 sayılı Petrol Yasası : Pazarlama ve satış konularında herhangi bir kısıtlama yoktur; keşif ve petrol çıkarılma işleri yabancı devlet şirketlerine yasaktır; Boru hattı ve rafineri için hükümet iznine gerek vardır ve Türk bir şube veya şirket kurulması zorunludur.

13)Yayıncılık Faaliyetleri - 3984 sayılı yasa : Her bir yabancı yatırımcı bir yayın şirketine yatırım ile sınırlandırılmıştır (Ortaklık oranı %20'yi geçemez.) .

14) Nakliye hizmetlerinin özelleştirmeleri sadece Türk şirketlerine açıktır.

15) Banka dışındaki yabancı menkul kıymet aracı kurumları şubesi açamaz.

16) Hisse senedi alım satımına dayalı yatırım fonu satışına aracılık eden yabancı şirketler fonlarını satabilmek için Türk şube açmak zorundadırlar.

17) Finans - Leasing Şirketleri (Finansal Kiralama), ödenmiş sermaye konusunda yerli şirketlere oranla daha kısıtlı olanaklara sahiptir.

18) Yabancı sigorta şirketinin şube yöneticisi Türkiye'de ikamet etmek zorundadır.

19) Sigortacılık -Yardımcı Sigorta faaliyetlerinde danışmanlık ve risk yönetimi yabancı yatırımcılar için sınırlandırılmıştır.

20) Banka dışındaki yabancı aracı kurumları Türkiye'de şube açamaz.

21) Yabancı yatırımcıların bankacılık ve finans hizmetleri için karşılık yatırmaları gerekmektedir.

MAI İLE FARKINA VARDIĞIMIZ MİGA

Çok Taraflı Yatırımları Garantileme Ajansı olan MİGA uluslararası sermayenin yatırım yaptığı ülkelerdeki her türlü ticari olmayan risklerden dolayı ortaya çıkan zararın karşılanması amacı ile 1988 yılında Dünya Bankasının alt örgütü olarak kurulan bir tür sigorta şirkettir.

MİGA'nın kuruluş süreci 1950'lere kadar uzanmaktadır. 1950'ler ve sonrasında Dünya bankası bünyesinde böyle bir garanti anlaşmasının yapılandırılması tartışılıyor. Ve sonuçta 1984 yılında bir metin imzalanıyor. Dünya bankasına üye olan 29 ülkenin katılımı ile 12 Nisan 1988'de MİGA kuruluyor. Şu anda MİGA'ya 149 ülke üyedir.

MİGA sigorta şirketi olarak kendi kuruluş bildirisinde belirtilen ticari olmayan risklerden herhangi bir tanesinin gerçekleşmesi halinde yatırımcıya tazminat ödemek zorundadır.

Yatırımcılar önce MİGA'ya ön başvuru yapıyor, başvurunun kabulünden sonra yatırımcıyla MİGA arasında yapılan anlaşma ile yatırım garantisi sağlanmış oluyor. Yatırım anlaşmasının yürürlüğe girmesi için yatırım yapılacak ülkenin onayının alınması gerekmektedir.

Ülkeler MİGA'ya koydukları sermaye oranında temsil hakkına sahiptirler. Sermayesi 1 milyar special drawing rights (SDR)'tır. 1 SDR= 1,082 USD 'dir. Her biri 10.000 SDR değerindeki paya bölünmüştür. Üye olmak isteyen ülke en az 50 payla temsil edilir. Türkiye MİGA'da 156 payla temsil edilmektedir. Türkiye'nin içinde bulunduğu Beyaz Rusya, Çek Cumhuriyeti, Slovakya ve Slovenya'dan oluşan grubun oy gücü %4,8 'dir.

MİGA'NIN TANIMLADIĞI TİCARİ OLMAYAN RİSKLER

- Kamulaştırma ve devletleştirme faaliyetleri
- Hükümetlerin yapılan yatırım anlaşmalarını uygulamaması nedeniyle karşılaşılan kayıplar.
- Sermaye kar ya da havaelerin transferleri sırasında yerel paranın döviz çevrilmesi sırasındaki kayıplar
- Gayrimenkul yapılan yatırımların istimlak yoluyla erozyona uğratılması
- Toplumsal huzursuzlukların örgütlü tepkiye dönüşmesi ile oluşan siyasi risklerden dolayı oluşan kayıplar.

MAİ VE HUKUK

MAİ'yi hukuksal olarak tanımlarsak uluslararası sermayenin ulus-devletler karşısındaki hak ve yetkilerini düzenleyen bir sözleşmedir.

MAİ'nin düzenlediği hukuk sisteminde bulunan bazı hususlar bugüne kadar gerek iki taraflı anlaşmalar ve gerekse bölgesel anlaşmalarda da bulunmaktadır. MAİ bu anlaşmalara göre daha geniş kapsamlıdır ve bu anlaşma ile 1990'lı yıllardan sonra hızlanan yeni dünya düzeninin hukuksal temellerini oluşturmaktadır.

MAİ'nin hukuksal yapısının en önemli maddelerinden bir tanesi Ulu-

sal İşlem İlkesidir. Bu ilke, ulus devletlerin, yabancı yatırımcılara, kendi yatırımcılarına uyguladıklarından daha az elverişli olan bir uygulamanın yapılamayacağını hükme bağlamaktadır. Örneğin yatırımcının ve yatırımcı seçilen kişi personelin yatırım yapılacak ülkeye giriş-çıkışı, çalışması ve yatırımcının yatırımı karşılığında birtakım şartları yerine getirmesi için zorlanmaması gibi hükümler bu ilke-den ortaya çıkmıştır.

Yine özelleştirme konusunda da Ulusal İşlem İlkesinin geçerliliği belirtilmekte ve özelleştirmelerde yabancı yatırımcılar için hiçbir kısıtlama yapılamayacağını da altı çizilmektedir. Bunun yanında benzer diğer bir kapsayıcılık yatırım teşvikleri konusunda da yabancı yatırımcılar aleyhine hiçbir uygulamanın yapılamayacağı konusundadır.

MAİ'de uyumsuzluklar diğer uluslararası sözleşmelerden farklı olarak, bir çözüm kurumu önerilmektedir. Sorunlar önce taraflar grubuna iletilecek, arkasından da Uluslararası Tahkim Kuruluşlanca yürütülecektir.

Uluslararası Tahkim Kurumları bildiğimiz anlamda mahkemeler değil, uluslararası ekonomik kuruluşların atayacağı uzmanların kuruluşun tüzüğüne göre karar vereceği özel yapılarıdır. Tahkime Devletler değil yalnızca şirketlerin başvuru hakkı vardır.

MAİ VE ÖZELLEŞTİRME

Uluslararası sermayenin kar oranlarının düşmesi eğilimi, önemli tekel rantlarına sahip olan kamu girişimlerini uluslararası sermaye için çekici alanlar haline getirmiştir.

Özelleştirmeler MAİ'nin çok önem verilen maddelerinden biridir. Anlaşma yabancı yatırımcılara özelleştirmelerin tüm aşamalarında alım-satım yapma hakkı tanır. Halbuki OECD ülkelerinde durum tam tersidir. Bu ülkelerdeki devlet işletmelerinin satışı sırasında sahipliğin geniş bir kitleye yayılması ve böylece kontrollerin daha etkin ve yaygın olarak

yapılabilmesi, bu yolla işletmeden sağlanacak gelirden geniş bir kesimin yararlanabilmesine sağlama eğilimi söz konusudur.

Devlet işletmelerinin özelleştirilmesinde bugüne kadar izlenen genel koşullar şunlar olmuştur:

-Hisselerin belirli bir bölümünün halk ve yatırımcılar için rezerve edilmesi

-Hisselerin tamamının işçilere veya işletmenin yönetici kadrolarına satılması

-Altın hisse bulundurma hakkı: Altın hisseler hükümetlere belirli durumlarda şirket sahiplerince sakıncalı kararları veto etme hakkını tanır. Ayrıca işletmenin uygunsuz alıcıların eline geçmesine engel olabilmektedir.

MAİ'de bu tip özelleştirme yöntemlerine ilişkin özel hisselerle ilgili düzenleme başlığı altında 4 alternatif önerme bulunuyor. Ancak bu tip özelleştirme yöntemleri MAİ'nin en temel ilkelerinden biri olan Ulusal Muamele İlkesini ihlal etmiş olacaktır

MAİ VE YABANCI SERMAYE HAREKETLERİ:

Gelişmekte olan ülkelere yapılan sıcak para yatırımlarının piyasalara hızla giriş ve çıkışı çok ciddi riskleri de beraberinde getirmektedir. Ülkelerin ekonomileri sıcak para girişleri ile aşırı derecede ısınabilmekte ve bu durum da aşırı tüketim ile yüksek enflasyona neden olmaktadır. Ulusal bankalar aşırı borçlanma altında ezilirken, gayrimenkul fiyatları da hızla yükselmektedir. En büyük endişe de hızla giren büyük ölçekli paranın aynı hızda ve daha büyük ölçekte (Girişi ve çıkışı arasındaki dönemde rant geliri ile büyüdüğü için) ülkeyi terk etmesidir. İşte bu nedenlerden portföy yatırımları sıcak para olarak adlandırılmaktadır. Yabancı mali sermayenin gelişmekte olan piyasalara giriş nederi yüksek getiri ve riskin dağıtılmasını amaçlamaktadır. Bu yatırımcıların, portföy değerlerindeki en küçük hareketlilik bile ulusal ve uluslararası ekonomilere ve faiz oranlarına yansımaktadır. Yabancı

yatırımcı hareketlerine mahkum olan para piyasaları çok ciddi bunalımlarla sürekli yüz yüzedir. Sonuç, yabancı yatırımcının çok büyük paralarla ülkeyi terk etmesi şeklinde yaşanmaktadır. 1990'ların ilk yıllarında Şili, Venezuela, Malezya, Arjantin, Türkiye, Meksika ve Asya krizi bu sonucun en can alıcı örnekleridir.

Spekülatif sermaye yatırımlarının yaratabileceği sonuçlara karşı önlem alınmanın en geçerli yollarından biri sıcak para girişine belli sınırlamalar koymak ve para giriş-çıkışını kontrol altında tutmaktır. Kısa vadeli para hareketleri yerine uzun vadeli yatırımları tercih etmektir. Yeni gelişen piyasaların en büyüklerinden bazıları finansal liberalizasyon ve entegrasyon yönetimi için bu tip sermaye kontrol stratejisini benimsemişlerdir. Dünya Bankasına "Sermaye kontrolleri diğer politikalar ile bütünleştirildiğinde para giriş-çıkışının ekonomileri etkileme düzeyleri asgaride tutabilmekte ve iyileşme yönünde bir değişim söz konusu olabilmektedir." Para çıkışları ile ilgili sorun da yine spekülatif yatırımların düzene konulmasını gerektirmektedir.

MAI, yabancı yatırımcılara portföy yatırımlarını kısıtlamalardan koruyacakları bir ortam sağlayacaktır. MAI'yi imzalayan ülkelerin vatandaşları, eğer hisse senedi, tahvil, hazine bonosu alıp satma hakkına sahip iseler aynı hak yabancı yatırımcılara da tanınmak zorunda kalacaktır. Yatırımcılar, hükümetten ön izin almaksızın yatırımlarından vazgeçme, yatırımı geri çekme, karlarını serbestçe ülkeden transfer etme hakkına da sahip olacaklardır. MAI'de bu konuyla ilgili hüküm aynen şöyle anlatılmaktadır: Herhangi bir yatırımla ilgili tüm ödemeler hiçbir izne tabi olmaksızın ve gecikmeksizin ülke içinde veya dışında transfer edilebilecektir.

Anlaşma metninde, hükümetlerin büyük finansal sorun yaşadığı dönemlerde yabancı yatırımcılara geçici kısıtlamalar uygulayabileceği belirtilmekte; ancak bu tür durumlar çok katı kural-

lara bağlanmaktadır. Kısıtlamaların geçerlilik süresi ihtiyaç duyulandan daha uzun olmayacak ve her 6 ayda bir kez, ülke ekonomisinin durumu değerlendirilmeye tabi tutularak, kısıtlamaların devam edip etmeyeceğine karar verilecektir. MAI ile IMF'ye bu durumdaki ülkelerin mali düzenlemeleri ihtiyaç olup olmadıklarını belirleme hakkı tanınacaktır.

Anlaşmada yer alan emniyete ilişkin kurallar spekülatif sermayeden kaynaklanan krizlerin geçici olacağı ve nedenle de geçici önlemlerle aşılabileceği varsayımına dayandırılmış ve böylece yabancı yatırımcılara yönelik kısıtlamaların Ulusal Muamele İlkesiyle çatışmaması ve finansal transferlerin özgürce yapılabilmesi amaçlanmıştır.

SOSYAL GÜVENLİK KURUMLARI, SAĞLIK HİZMETLERİ VE MAI

OECD, Türkiye'deki sosyal güvenlik kuruluşlarının mali durumlarının düzeltilmesi için, bu kurumların fon yönetimleri oluşturularak, menkul kıymetler piyasasında faaliyet göstermesini önerdi.

Yine aynı gerekçelerle, sosyal güvenlik kuruluşlarının bütçe üzerinde yükünün azaltılması ve bu kurumların kendi ayakları üstünde durabilmesi için mali alanda yeni bir yapılanmaya gitmeleri zorunluluğuna dikkat çekti.

OECD yetkililerince tüm dünyada sosyal güvenlik kuruluşlarının birikimlerini bu şekilde değerlendirdiğini belirtirken önerilen sistemi Türkiye'de kurulması halinde hem ilgili kuruluşların mali yapılarını düzeleceği, hem de sermaye piyasalarının daha da gelişeceği vurgulandı.

Bu plan uygulanırsa neler olacak?
- SSK, Emekli Sandığı ve Bağ-Kur'un taşınmaz malları satılarak paraya çevrilecek.

- Elde edilen paraların 3 kurumun topladığı primin değerlendirilmesi için fonlar oluşturulacak.

- Kurumlar fon yönetimleri eliyle menkul kıymetler piyasasına gire-

cek, yatırım ortaklıkları kuracak ve borsada faaliyet gösterecek.

- Özel sağlık sigortacılığı oluşturulacak. Şu anda var olan sigorta sisteminde, aktif çalışma dönemlerinde ödenen prim, özel sağlık sigortası sisteminde özellikle ileri yaşlarda artan oranlarda hayat boyu prim ödeme zorunluluğu doğacaktır.

- Özel sigortalarda her birey için ayrı prim tahsil edilmektedir. Örneğin; SSK'da bugün prim ödeyen 5,2 milyon aktif sigortalı 17,5 milyon aile bireyinin de sağlık harcamalarını finanse etmektedir. Özel sigortalılar SSK'nın aldığı primin 5 katı prim tahsil edecektir.

EGİTİM VE MAI

MAI'nın en temel bağlayıcı hükümlerinden olan, Kamulaştırma, Ulusal Muamele ve Ayrımcı Karşıtlığı İlkesi, eğitim alanında yapılacak yatırımlarda da bağlayıcı olacaktır. MAI'nın orijinal metninden aşağıdaki alıntılar eğitimin nasıl bir sömürü alanı haline getirileceğini çok açık göstermektedir:

"Devlet makamlarınca yönetilen kuruluşlar"

"Tüm taraf ülkeler, düzenleyici, idari diğer hükümet sel yetkiler anlamında temsil ettikleri Devlet Kurumları ile ilgili olarak yapacakları her türlü eylemde bu anlaşmaya bağlı olarak buldukları tüm taahhütlere uygun davranmak zorundadır"

Yine yatırımların korunması ile ilgili 4.bölümün kamulaştırma ve tazminat başlıklı 2 numaralı maddesinin 1. fıkrasında; "taraf ülke kendi topraklarındaki bir başka ülkenin yatırımcısına ait bir yatırımı dolaylı ya da doğrudan kamulaştırmayacak ya da kamulaştırmaya benzer sonuç yaratacak herhangi bir önlem alamayacak" denilmektedir.

Kamulaştırma yetkisi aynı metinde şu koşullara bağlanmıştır:

A) Kamu yararına olduğu kesin bir amaç için,

B) Ayrımcılık karşıtı ilkeye uyum için,

C) Yasal prosedüre ve hukuka uy-

gun olmak için,

D) Gerekli, yeterli ve yatırımcı tarafından belirlenecek tazminatı yukarıda belirtilen koşullarda ödemek şartıyla

Tüm bu alıntılar da eğitimin, sermayenin önemli yatırım alanlarından olduğunu göstermektedir. Devlet okullarında uygulanan personel rejimi, parasız eğitim yada ucuz eğitim uygulamaları kar amacı güdümlü güdülmeye bakılmaksızın, dolaylı kamulaştırma, Ulusal Muamele ve Ayrımcılık İlkesine karşı bir ihlal olarak tanımlanır, tazminat gerekçesi olarak görünmektedir. Bunun pratiğe yansımaları, devlet okullarının özelleştirilmesini zorlamak, özel okulların yüksek karlı yatırımlarının konusmasını sağlamak olacaktır.

SERBEST BÖLGELER VE MAİ

MAİ'de "sahip olunan her varlığın yatırım sayılması" gibi, serbest bölgelerde de sanayi ticari ve hizmet gibi her alanda yatırım yapılabilir. MAİ'nin temelini oluşturan Ulusal Muamele ve Performans Ölçütlerinin Geçersizliği ilkeleri burada fiilen yaşama geçmiş durumdadır.

MAİ'deki kilit personel ilkesi sağladığı gibi, serbest bölgelerde her sektör ve alanda yabancı işgücü serbestçe çalışabilmekte ve giriş çıkış yapabilmektedir. Yine MAİ'de olduğu gibi serbest bölgelerde de kar ve her türlü para transferinin önünde hiçbir engel yoktur.

Serbest Bölge ile Bazı Yasa Hükümleri

-Serbest bölgelerin, kamu kurum ve kuruluşlarının yerli veya yabancı, gerçek veya tüzel kişilerce kurulmasına, işletilmesine bakanlar kurulunca izin verilir.

-Serbest bölgelerde, ekonomik işler, Yüksek Koordinasyon Kurulu'nca uygun görülecek her türlü sanayi, ticari ve hizmetle ilgili faaliyet yapılabilir.

-Bu bölgelerde vergi resim, harç, gümrük ve kambiyo mükellefiyetlerine dair mevzuat hükümleri

uygulanmaz.

-İşletici kuruluşlar ve kullanıcılar yatırım ve üretim safhalarında bakanlar kurulunca belirlenecek teşviklerden yararlanabilirler.

-Türkiye'deki tam ve dar mükellef gerçek ve tüzel kişilerin serbest bölgelerdeki faaliyetleri dolayısı ile, elde ettikleri kazanç ve iratları, Türkiye'nin diğer yerlerine getirildiğinin Kambiyo Mevzuatına göre teşviki halinde de, gelir ve kurumlar vergisinden muafır.

-Serbest bölge ile Türkiye'nin diğer yerleri arasındaki ticaret, dış ticaret rejimine tabidir. Serbest bölge ile diğer ülkeler ve serbest bölgeler arasında dış ticaret rejimi uygulanmaz.

Dışişleri bakanlığının yayınladığı teşvikler ve avantajlar yazısında da:

"Serbest bölge faaliyetlerinden elde edilen kazanç ve gelirler hiçbir izne ve vergiye tabi olmaksızın yurt dışına ya da Türkiye'ye transfer edilebilir."

"Diğer bir çok ülkedeki serbest bölgelerden farklı olarak, özellikle ekonominin girdi ihtiyacının ucuz ve düzenli olarak temin edilebilmesi açısından Türkiye serbest bölgelerinden Türkiye'ye yönelik mal satışlarına ve takas ticaretine kısıtlama getirilmemiştir" denilmektedir.

MAİ'YE NEDEN İHTİYAÇ DUYULDU

Gerek MAİ gerekse GATT gibi uluslararası anlaşmalara neden ihtiyaç duyulduğuna değinirsek; 1960'lı yıllardan sonra sermayenin kar haddinin düşmesi sermaye birikiminde azalmaya yol açmıştır. 1970'li yıllarda ortaya çıkan petrol krizi sonucu enflasyon yüksek rakamlara ulaşmış tasarruf oranları düşmüş ve sermaye stoğu iyice azalmıştır. Yine bu dönemde ekonomi de stagflasyon yaşanmıştır. Keynesyen teori bu durumu açıklamada yetersiz kalmış, uluslararası sermayeyi bu krizden kurtulma yolları aramaya yönelmiş ve bunun sonucunda da sermayenin bütün ülkelerde özgürleşmesi yolu ile aşılması düşüncesi şekillenmiştir. 1980lere gelindiğinde

liberal politikaların hız kazandığı görülmektedir. 1990'lı yıllara gelindiğinde ise S.S.C.B'nin dağılması ile liberal politikalara olan muhalefetin etkinliğini kaybetmesi sermayenin özgürleştirilmesi sürecini daha da hızlandırmıştır. Krizin sinyalleri Amerika'da kendini göstermiştir. Bu ülkedeki rakamlara bakacak olursak;

-1970 öncesinde 20 yılda %3 civarında seyreden verimlilik artış hızı petrol krizini takip eden yıllarda %1'e düşmüştür. 1980lerin başında ise negatif olmuştur.

-1972'de %3.5 olan enflasyon 2 sene sonra %12.3'e yükselmiştir. Ve %4.8 olan işsizlik oranı ise %8 olmuştur.

Bu kriz ile oluşan kur haddinin düşmesi ve tasarrufların azalması az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeleri de etkilemiş. Bu ülkelerin Dünya ticaretinden aldıkları payın azalmasına neden olmuştur.

Bunların sonucunda 1947'de kurulan GATT ile bu yapılanmanın ekonomik çerçevesi oluşturulmuş ve MAİ ile de hukuksal çerçevesi çizilmiştir.

Gerek GATT ile gerekse MAİ ile uluslararası sermaye rahatça hareket etme olanağını kazanmış ve bu durumdan yerli üreticilerin ve ulusal ekonomilerin etkisiz kalınması amaçlanmıştır. Bu durum ülkelerin ekonomik bağımsızlığını zedeleyen, şirketlerin devletlerle rekabet edebilecek bir konuma getirecek. Bu durum ulus devletlerin etkisizleştirilmesini sağlayacaktır. Bu da Türkiye'nin içinde bulunduğu az gelişmiş ülkeleri derinden etkilemektedir.

KAYNAKÇALAR:

İktisat dergisi, Ağustos 1998, Sayı 381, Prof.Dr.Türkel Minibaş

MAİ nedir? Neden Karşıyız?, Selim Yılmaz

MAİ:21. Yüzyılın Sömürgecilik Bildirgesi, Gaye Yılmaz

Son Taslak Metin, MAİ, Türkiye MAİ Karşıtı Çalışma Grubu Çeviren: Gaye Yılmaz, Yorumlar: Lory Wallach

İÇERDE

**Haberin var mı taş duvar?
Demir kapı, kör pencere,
Yastığım, ranzam, zincirim,
Uğruna ölümlere gidip geldiğim,
Zulamdaki mahzun resim,
Haberin var mı?
Görüşmecim, yeşil soğan göndermiş,
Karanfil kokuyor cigaram
Dağlarına bahar gelmiş memleketimin...**

Ahmet Arif

"Her insanın yüreği kendi avucunda.

Varsa bütün insanlar için kardeşlik sözünün bir anlamı,
değişecek bu dünya insan elinde.

Yaşamın bir sesi olacak, yumuşak tıfıl,
kurumuş ağızlara çöller kum doldurmayacak.

Seflerini yıkmayacak ırmak suları,
taze kireç sesini yayacak hava,
katatacak deniz mis bir koku
bacalardan çıkan dumanlara.

Dönetek çevresinde dünyanın yeni yeni yıldızlar
ve Ay ve Mars Jüpiter.

Akar insanoğulları akar,
insanoğulları
dur durak bilmezler."